

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

133736

ORTAÖĞRETİM COĞRAFYA ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRETİM YAPMA
YETERLİLİKLERİ (KIRŞEHİR İLİ ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Hazırlayan
Çağrı ÖZTÜRK

Tez Danışman
Doç. Dr. Hayriye SAYHAN

ANKARA / 2003

133736

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼ę¼' ne

Çağrı ÖZT¼RK' e ait Ortaöğretim coğrafya öğretmenlerinin öğretim yapma yeterlilikleri (Kırşehir İli Örneği) adlı çalışması j¼rimiz tarafından Ortaöğretim Coğrafya Öğretmenliği Anabilim Dalı' nda Y¼KSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. Cemalettin SAHİN

Akademik Ünvani, Adı Soyadı

Üye

Doç. Dr. Hayriye Sayhan

Akademik Ünvani, Adı Soyadı (Danışman)

Üye

Yrd. Doç. Dr. Ervin GÜNGÖRDÜ

Akademik Ünvani, Adı Soyadı

Annem ve Babama

ÖZET

Bu araştırmada, ortaöğretim coğrafya öğretmenlerinin öğretim yapma yeterlilikleri konusunda öğretmen ve öğrenci görüşlerinin neler olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırma giriş, yöntem, bulgular ve yorumlar, sonuç ve öneriler olmak üzere dört bölüm altında toplanmıştır.

Araştırma ortaöğretim coğrafya öğretmenleri ve bu öğretmenlerin öğrencilerine araştırmacı tarafından hazırlanan ve güvenilirliğinin kontrol edildiği öğretmen ve öğrenci anket formu bire bir görüşme yolu ile uygulanarak yapılmıştır.

Veri toplama araçları ile elde edilen veriler amaçlara uygun olarak frekans (f), yüzde (%), aritmetik ortalama ($\bar{X}$), standart sapma (SS) ve t-testi kullanılarak analiz edilmiştir. Analizler Statistical Package For Social Sciences (SPSS) paket programı kullanılarak yorumlanmıştır.

Araştırmada öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında cinsiyete bağlı olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Öğrencilerin okul türlerine bağlı olarak görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. Uygulamaya katılan öğretmenlerin ise mesleki kıdeme bağlı görüşlerinde anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Yöntem ve teknikleri kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutu bulguları öğretmen ifadelerinde “bazen” ile “her zaman” aralığında, öğrenci ifadelerinde ise “hiçbir zaman” ile “her zaman” aralığında ortalama göstermektedir.

Öğrenciyi derse motive edebilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutu bulguları öğretmen ifadelerinde “sık sık” ile “her zaman” aralığında, öğrenci ifadelerinde ise “bazen” ile “her zaman” aralığında ortalama göstermektedir.

Materyal kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutu bulguları öğretmen ifadelerinde de öğrenci ifadelerinde de “her zaman” ile “hiçbir zaman” aralığında ortalama göstermektedir. Özellikle hem öğretmen hem de öğrenciler klasik materyallerin kullanımları dışındakilere “hiçbir zaman” aralığında görüş bildirmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Coğrafya öğretimi, ortaöğretim, öğretmen yeterliliği, öğretim.

ABSTRACT

In this research, it has been studied to identify what the opinions of teachers and students are in teaching ability of secondary education geography teachers. The research has been under four chapters which are entry, method, analysed datas and comments, results and suggestions.

The research has been applied face to face to secondary education geography teachers and their students with a teacher and student questionnaire which was prepared by the research and whose confident was checked.

The datas which were obtained with data collection method have been analysed using frequency (f), percent (%), arithmetic average ($\bar{X}$), standart to resort (SS) and t- test, suitable for the purposes. The results of analysis have been commented by getting use of SPSS (Statistical Peckage for Social Siciences).

In the research no meaningful difference has been found among teachers' and students' opinions in accordance with sex. A meaningful difference among students in accordance with school types has been found. No meaningful difference among the teachers opinions who joined the research in accordance with their job period.

Capability level dimension analysed datas for methods and tecniques have shown an average between "some times" and "always" on teachers' opinions; "never" and "always" on students' opinions.

Capability level dimension analysed datas for motivating the students to the subject have shown an average between “often” and “always” on teachers’ opinions; “some times” and “always” on students’ opinions.

Capability level dimension analysed datas for using materials have shown an average between “always” and “never” on both teachers’ and students’ opinions. Especially, both teachers and students have shown a “never” average opinion to those which are except using classical materials.

Key Words: Geography teaching, secondary education, teacher competencies, instruction.

ÖNSÖZ

Bir ülkenin kalkınmışlığının ifadesi olan eğitim üzerine yapılan çalışmaların o ülkenin geleceği için atılmış olumlu küçük adımlar olduğu ve bu küçük adımların birleşerek kendisiyle yarışılmayacak bir sistemi oluşturmak kudretine sahipliği şüphe götürmez. Bu çalışmada Türk Eğitim Sisteminin ve beraberinde Türkiye Cumhuriyeti Devleti' nin gelişmesi için atılmış küçük bir adımdır.

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim Coğrafya Öğretmenliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programının gereği olarak hazırlanan bu araştırma, ortaöğretim coğrafya öğretmenlerinin öğretim yapma yeterliliklerinin tespiti amacı ile yapılmıştır.

Birinci bölümde araştırmanın problemi açıklanarak, ülkemizde öğretmen yetiştirmenin tarihi gelişimine değinilmiştir. Araştırmanın amacı, önemi, varsayımları ve sınırlılıklarının belirtildiği bu bölümün ardından ikinci bölümde; araştırmanın modeli, evreni, örnekleme açıklanarak veri toplama araçlarının geliştirilmesi ve çözümlenmesi üzerinde durulmuştur. Bulguların verildiği üçüncü bölümün ardından sonuç ve öneriler dördüncü bölümde sunulmuştur.

Araştırmanın ortaöğretim coğrafya dersi öğretim-öğrenme sürecine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu araştırmanın her aşamasında çalışmalarımı destekleyen ve görüşlerine başvurduğum tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Hayriye SAYHAN' a teşekkür ederim.

Gerek araştırmanın farklı aşamalarında, gerekse öğrenim hayatım boyunca yönlendiriciliğini değerli görüşleri ile yapan Sayın Prof. Dr. Cemalettin ŞAHİN Hocama, her daim deneyimlerinden yararlandığım Sayın Yrd. Doç. Dr. Servet KARABAĞ ve Sayın Yrd. Doç. Dr. Salih ŞAHİN' e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmanın anket formunun oluşturulmasında kaynak yardımları ve eleştirileri ile Sayın Araş.Gör. Dr. Naciye AKSOY ile Kırşehir Eğitim Fakültesi'nde ki hocalarıma ve anketin güvenilirlik, geçerlilik hesaplamaları ile diğer istatistiksel hesaplamalarda bilgilerini paylaşıp yardımlarını esirgemeyen Sayın Araş. Gör. Bülent AKSOY' a çok teşekkür ederim.

Araştırmanın anket uygulamasına izin veren Kırşehir İli Ortaöğretim okul müdürlerine, anketi samimiyetle yanıtlayan meslektaşlarım coğrafya öğretmenleri ve öğrencilerine teşekkür ederim.

Ayrıca her zaman yardım ve katkılarından dolayı Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Ortaöğretim Bölümü Coğrafya Öğretmenliği Anabilim Dalı çalışanlarına, yazım aşamasında gecesini gündüzüne katan Sayın Öğr. Gör. Filiz ŞAHİN DOĞAN' a ve haklarını hiçbir zaman ödeyemeyeceğim yaşamdaki en kutsal varlığım olan aileme minnet borçluyum.

İÇİNDEKİLER

Sayfa no:

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	iii
ÖNSÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vii
KISALTMALAR CETVELİ.....	x
TABLO VE ŞEKİLLER CETVELİ.....	xi

BÖLÜM I

GİRİŞ.....	1
Problem Durumu.....	1
Öğretmen Yetiştirme Tarihi gelişimi.....	13
İlgili Araştırmalar.....	19
Problem Cümlesi.....	25
Amaç.....	25
Araştırmanın Önemi.....	27
Sayıtlar.....	27
Sınırlılıklar.....	28

BÖLÜM II

Yöntem.....	29
Araştırma Deseni.....	29
Evren ve Örneklem.....	30
Veri Toplama Araçları ve Geliştirilmesi.....	31
Verilerin Çözümlemesi.....	34

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUMLAR.....	36
A.Öğretmen ve Öğrencilerin Kişisel Özelliklerine İlişkin Bulgular.....	36
B-Yöntem ve Teknikleri Kullanabilmeye Yönelik Yeterlilik Düzeyi Boyutu ile İlgili Bulgular.....	38
B.1.1. Yöntem ve Teknikleri Kullanabilmeye Yönelik Yeterlilik Düzeyi Boyutuna Yönelik Öğretmen Görüşleri.....	39
B.1.2. Yöntem ve Teknikleri Kullanabilmeye Yönelik Yeterlilik Düzeyi Boyutuna Yönelik Öğrenci Görüşleri.....	40
B.2.1. Problem çözme yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular.....	42
B.2.2. Tartışma yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin	43
B.2.3. Proje yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular..	44

B.2.4. Gezi-gözlem yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular.....	45
B.2.5. Keşfetme yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular.....	46
B.2.6. Oyun yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular..	47
B.2.7. Düz anlatım yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular.....	48
B.2.8. Örnek olay yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular.....	49
B.2.9. Bireysel öğretim yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular.....	50
B.2.10. Grup öğretim yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular.....	51
B.2.11. Soru-cevap tekniği ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular.....	52
B.2.12. Rol oynama tekniği ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular.....	53
B.2.13. Beyin fırtınası tekniği ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular.....	54
B.2.14. Gösteri tekniği ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular.....	55
B.2.15. Benzeşim tekniği ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular.....	56
C-Öğrenciyi Derse Motive Edebilmeye Yönelik Yeterlilik Düzeyi Boyutu ile İlgili Bulgular.....	57
C.1.1. Öğrenciyi Derse Motive Edebilmeye Yönelik Yeterlilik Düzeyi Boyutuna Yönelik Öğretmen Görüşleri.....	57
C.1.2. Öğrenciyi Derse Motive Edebilmeye Yönelik Yeterlilik Düzeyi Boyutuna Yönelik Öğrenci Görüşleri.....	59
C.2.1. Öğrencilerin ilgi ve dikkatini çekebilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular.....	61
C.2.2. Öğrenciye dersin amacını bildirebilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular.....	62
C.2.3. Öğrenciye amaçlara ulaşma yollarını bildirebilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular.....	63
C.2.4. Öğrenme eksiklerini, yanlışlarını giderebilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular.....	64
C.2.5. Dersi özetleyebilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular.....	65
C.2.6. Önceden öğrenilenlerle konu alanı arasında bağ kurabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular.....	66
C.2.7. Öğrencinin ihtiyaçları, günlük hayatı ile konu alanı arasında bağ kurabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular.....	67
C.2.8. Dersi değerlendirebilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular.....	68
C.2.9. Ödev verebilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular.....	69
C.2.10. Öğrencileri bir sonraki derse hazırlayabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular.....	70

C.2.11. Öğrencileri öğretim etkinliğine dahil edebilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular.....	71
D-Materyal Kullanabilmeye Yönelik Yeterlilik Düzeyi Boyutu ile ilgili Bulgular.....	72
D.1.1. Materyal Kullanabilmeye Yönelik Yeterlilik Düzeyi Boyutuna Yönelik Öğretmen Görüşleri.....	72
D.1.2. Materyal Kullanabilmeye Yönelik Yeterlilik Düzeyi Boyutuna Yönelik Öğrenci Görüşleri.....	74
D.2.1. Yazı tahtası ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular.....	75
D.2.2. Şema, şekil, grafik gibi görsel materyal ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular.....	76
D.2.3. Basılı materyal ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular.....	77
D.2.4. derslerde haritalardan faydalanabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular.....	78
D.2.5. Modellerle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular.....	79
D.2.6. Projeksiyonla (slayt-tepegöz) öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular.....	80
D.2.7. Video ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular.....	81
D.2.8. İnternet yardımı ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular.....	82
D.2.9. Bilgisayar ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular.....	83
D.2.10. Deneysel öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular.....	84
E.Cinsiyet, okul türü ve mesleki kıdeme ilişkin bulgular.....	85
BÖLÜM IV	
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	91
Sonuç.....	91
Öneriler.....	95
KAYNAKÇA.....	99
EKLER	
EK-1. İzin Yazıları.....	107
EK-2. Öğretimde Bulunması Gereken Yeterlilikler.....	109
EK-3. Demokratik Öğretmenin Yeterlilikleri.....	112
EK-4. Öğretmen Yeterlilikleri.....	116
EK-5. Öğrenci Anketi.....	124
EK-6. Öğretmen Anketi.....	127

KISALTMALAR CETVELİ

MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
$\bar{X}$	: Ortalama Puan
f	: Frekans
SS	: Standart Sapma
SD	: Serbestlik Derecesi
N	: Öğrenci – Öğretmen Sayısı
ÇPL	: Çok Programlı Lise
ÖYBK	: Öğretmen Yeterlilikleri Belirleme Komisyonu
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurumu
PGO	: Profesyonel Gelişim Okulları
vb	: ve benzeri
SPSS	: Statistical Package for Social Sciences

TABLOLAR CETVELİ

Tablo-1.Cografya öğretmeni yetiştiren üniversiteler

Tablo-2.1839-1923 yılları arasında öğretmen yetiştiren kurumlar

Tablo-3: Araştırma grubundaki öğrencilerin okul türleri ve dağılımları

Tablo-4: Araştırma grubundaki öğretmenlerin mesleki kıdem ve cinsiyete göre dağılımları

Tablo-5: Nitelik Gruplarının Sınırları ve Verilen Ağırlık Ölçeği

Tablo-6.Cinsiyetlerine göre öğretmen dağılımı

Tablo-7. Mesleki kıdemlerine göre öğretmen dağılımları

Tablo-8.Öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımları

Tablo-9. Öğrencilerin okul türüne göre dağılımları

Tablo-10. Yöntem ve teknikleri kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutuna yönelik öğretmen görüşleri

Tablo-11. Yöntem ve teknikleri kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutuna yönelik öğrenci görüşleri

Tablo-12.Problem çözme yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Tablo-13.Tartışma yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Tablo-14.Proje yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Tablo-15.Gezi-gözlem yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Tablo-16.Keşfetme yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Tablo-17.Oyun yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Tablo-18. Düz anlatım yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Tablo-19. Örnek olay yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Tablo-20.Bireysel öğretim yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Tablo-21. Grup öğretimi yöntemiyle öğretimi yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Tablo-22. Soru-cevap tekniği ile öğretimi yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Tablo-23. Rol oynama tekniği ile öğretimi yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Tablo-24. Beyin fırtınası tekniği ile öğretimi yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Tablo-25. Gösteri tekniği ile öğretimi yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Tablo-26. Benzeşim tekniği ile öğretimi yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Tablo-27. Öğrenciyi derse motive edebilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutuna yönelik öğretmen görüşleri

Tablo-28. Öğrenciyi derse motive edebilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutuna yönelik öğrenci görüşleri

Tablo-29. Öğrencilerin ilgi ve dikkatini çekebilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Tablo-30. Öğrenciye dersin amacını bildirebilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Tablo-31. Öğrenciye amaçlara ulaşma yollarını bildirebilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Tablo-32. Öğrenme eksiklerini, yanlışlarını giderebilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Tablo-33. Dersi özetleyebilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Tablo-34. Önceden öğrenilenlerle konu alanı arasında bağ kurabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Tablo-35. Öğrencinin ihtiyaçları, günlük hayatı ile konu alanı arasında bağ kurabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Tablo-36. Dersi değerlendirebilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Tablo-37. Ödev verebilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Tablo-38. Öğrencileri bir sonraki derse hazırlayabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Tablo-39. Öğrencileri öğretim etkinliğine dahil edebilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Tablo-40. Materyal kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutuna yönelik öğretmen görüşleri

Tablo-41. Materyal kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutuna yönelik öğrenci görüşleri

Tablo-42. Yazı tahtası ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Tablo-43. Şema, şekil, grafik gibi görsel materyal ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Tablo-44. Basılı materyal ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Tablo-45. Derslerde haritalardan faydalanabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Tablo-46. Modeller ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Tablo-47. Projeksiyonla (slayt-tepegöz) öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Tablo-48. Video ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Tablo-49. İnternet ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Tablo-50. Bilgisayar ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Tablo-51. DeneySEL öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Tablo-52. Öğrencilerin ortaöğretim coğrafya öğretmenlerinin öğretim yapma yeterliliklerine ilişkin görüşlerinin “cinsiyet”lerine göre farklılığı için t-testi sonuçları

Tablo-53. Öğrencilerin ortaöğretim coğrafya öğretmenlerinin öğretim yapma yeterliliklerine ilişkin görüşlerinin “okul türüne” göre farklılığı için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

Tablo-54. Öğretmenlerin öğretim yapma yeterliliklerine ilişkin görüşlerinin “mesleki kıdem”lerine göre farklılığı için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırma problemi, eğitimde öğretmenin yeri ve yeterlilikleri, araştırmanın amacı, problem cümlesi, sayılıları, sınırlılıkları ve bazı tanımlara yer verilmiştir.

Problem Durumu

İnsanoğlu değişen ve gelişen dünyayla birlikte öncül bilgilerini tekrar gözden geçirip, ona yenilerini ekleyerek toplumsal yaşamını en üst seviyede tutmaya çalışmaktadır. Teknolojinin ilerlemesiyle geçmiş bilgilerin korunması, aktarılması, geliştirilmesi yaşamın gereği haline gelmiş; bu aktarım eğitim yolu ile sağlanmıştır. Kuşkusuz bilginin eğitim aracılığı ile paylaşılması ve çoğaltılması insan ihtiyaçları ile aynı doğrultuda gerçekleşmektedir.

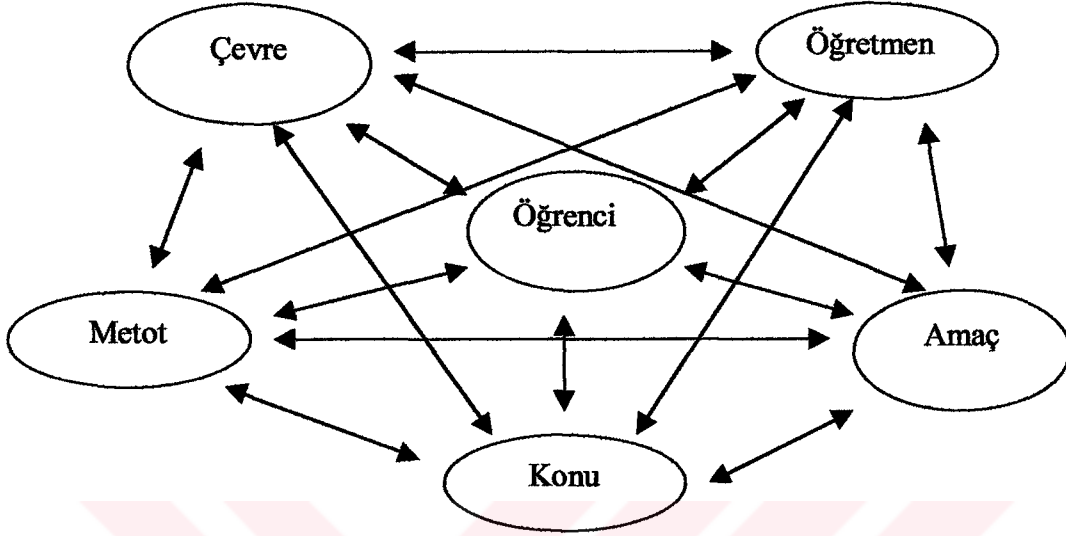
Farklı felsefi sistemler incelendiğinde; bir ülkenin kalkınmışlığının (ekonomik, kültürel, toplumsal v.b.) eğitime ayırdıkları pay ile paralellik gösterdiğine dikkat çektikleri görülmektedir. Her felsefi sistem ve psikolojik yaklaşım eğitime bir amaç yükleyerek farklı tanımlamalarda bulunmuşlardır. İdealistler eğitimi; Tanrıya ulaşma süreci için yapılan etkinlikler, Realistler; insanı toplumun başat değerlerine göre yetiştirme süreci, Marxistler; çelişkiyi en aza indirip üretimde bulundurma süreci, Pragmatistler; yaşantılar yolu ile kişide istendik davranış değişikliği oluşturma süreci, Varoluşçular ise insanı sınır durumuna getirme süreci olarak ele almışlardır (Sönmez, 2001:2).

Geçmişten günümüze eğitimin tanımlarını inceleyecek olursak ortak noktanın bireydeki davranış değişiklikleri olduğu kanısına varabiliriz. Dewey eğitimi; yaşantıların yeniden örgütlenmesi ya da yenilenmesi olarak ifade ederken Tyler; bireylerin davranış örüntülerini değiştirme süreci olarak niteler (Librairie Larousse, 1986:23).

Preston ise süreçten ziyade çevreye yani eğitim ortamına dikkati çekerek eğitimin bireyin etrafında, gelişmesinin her aşamasında, istenilen tepkileri ve umulan değişimleri en iyi biçimde oluşturabilecek bir çevrenin düzenlenmesi olduğunu vurgular.

“Eğitim, bireyin kendi yaşantısı ve kasıtlı kültürleme yoluyla istenilen davranış değişikliğini meydana getirme sürecidir” (Demirel,1999:5). Başka bir ifade ile eğitim sürecinden geçen kişinin davranışlarında bir değişme olması beklenmektedir.

“En geniş anlamıyla eğitim bireyde kendi yaşantıları yoluyla davranış değişikliği meydana getirme sürecidir” (Erden,1998:14). Bu sürecin öğeleri ise birbiri ile sıkı bir etkileşim içerisindeyler. Sonuç olarak öğretim, ekseninde öğrencinin yer aldığı, öğretmen, amaç, konu, metot ve çevre öğelerinin karşılıklı ilişki ve etkileşiminde oluşan karmaşık bir süreçtir (Büyükkaragöz, 1996: 35).

Şekil-1. Öğretim Süreci (Büyükkaragöz, 1996: 35)

İyi bir eğitim bu öğelerin birbirlerine uygunluğuna ve birbirleri ile işbirliğine bağlıdır. “Eğitimin vazgeçilmez temel unsurları program, öğrenci ve öğretmendir. Öğretmenler, öğrencilere istendik davranışları eğitim programları yolu ile kazandırırılar” (Demirel, 1999:9).

Öğrenci merkezli sürecin ön plana çıkmasıyla öğrenci; öğretimin ekseni ve öğretimde en önemli öğe olarak kabul edilmekle birlikte öğretimin hareket ettiricisi düzenleyicisi olan öğretmende öğretimin vazgeçilmez ve önemli bir diğer öğesidir (Büyükkaragöz, 1996:31).

Demirel (1999:9)’e göre eğitimin vazgeçilmez temel unsurları program, öğrenci ve öğretmendir. Öğretmenler, öğrencilere istendik davranışları eğitim programları yoluyla kazandırırılar.

Teknolojinin gün geçtikçe ilerlediği günümüzde öğretmenlerin eğitimdeki rolü konusunda tartışmalar artmıştır. Bilgi teknolojisinin kullanılmaya başlandığı eğitim mekanlarında öğretmenin rolünün azalacağı ya da artacağına dair öngörülerde bulunmaktadır. Hangisi olursa olsun öğretmenin eğitimdeki rolünün farklılaşacağına, değişime uğrayacağına her iki fikrin savunucuları da katılmaktadırlar.

Özellikle “uzaktan eğitim” tartışmalarının hızla arttığı günümüzde öğretmenin konumu ve eğitimdeki yeri sorgulanmaktadır. Öğretimin baştan sona makine ve araçlar yolu ile öğrenci tarafından yapılan uzaktan eğitimde öğretmenin öğretme-öğrenme sürecine doğrudan doğruya katkısı yoktur. Eğitim televizyonu, bilgisayarla öğretimin örnek olduğu bu tür yaklaşımda öğrenci aktiftir ve etkileşim içindedir (Erden, 1998:203).

Öğretmen, gerekli öğrenme ortamını hazırlayarak öğrenciyi öğrenme yollarına yönlendirip onun aktif olarak öğrenmesine rehberlik etmektedir. Okul ve sınıf ortamını başka bir deyişle öğrenciler için uygun, ilginç ve zevkli bir duruma getiren çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerinden yararlanarak öğrenme yaşantıları düzenleyen, öğrencilerin bu yaşantıların içine atılmalarına rehberlik eden ve istenilen davranışların ne ölçüde kazanıldığını değerlendiren bir öğretim ögesidir.

“Geçmişte öğretmen öğretimin en önemli ögesi idi; öğretmen bilgi yayıcı olarak görülüyor, öğretmenin yaptıkları ve söyledikleri de öğretim olarak kabul ediliyordu. Günümüzde çağdaş teknoloji ürünlerinin eğitim alanında uygulanmasından doğan öğretim etkinliklerinde öğretmenin görevi de hızla değişmekle birlikte, öğretmen öğretimde önemli bir öge olarak yerini korumaktadır” (Büyükkaragöz,1990:32).

Milli Eğitimin Temel Kanunu'na göre öğretmenlik, devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini, Türk Milli Eğitiminin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak yürütmekle yükümlü kişidir. Şüphesiz etkili öğretmen öğrencinin uygulanan programın hedefleri doğrultusunda öğrenmesine yardımcı olan öğretmendir.

“Eğitim sadece bilgi aktarma olarak algılandığında öğretmenlerin eğitimdeki rolünün azaldığı ve azalacağı görüşü doğrudur. Ancak günümüzdeki eğitim sıradan bilgi aktarmanın çok ötesinde bir anlam ifade etmektedir” (Ergun,1999:73).

Eğitimin en genel amacının ‘bireyi topluma yararlı hale getirme’ ilkesi olduğundan teknoloji ne kadar ilerlerse ilerlesin, bilgisayarlı eğitim, modern araç-gereç kullanımı ne kadar artarsa artsın öğrencinin sosyalleşmesi, okulda edindiği bilgiyi günlük hayata uyarlayabilmesi ve topluma yararlı bir birey olabilmesi için öğretmenin konumu ve yeterliliği göz ardı edilemez.

Bilindiği üzere öğretmenlik, devletin eğitim-öğretim ve bununla ilgili yönetim görevini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir. Öğretmenlik mesleğine hazırlık, genel kültür, özel alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi ile sağlanır. Bu nitelikleri kazanabilmek için hangi öğretim kademesinde olursa olsun, öğretmen adaylarının yüksek öğrenim görmesi temel alınmıştır.

Öğretme ve öğrenme süreçlerinin temel öğelerinden biri olan öğretmen, öğrenciyle devamlı etkileşim halinde bulunan, eğitim programını uygulayan, öğretimi yöneterek hem öğretimin hem de öğrencinin değerlendirmesini yapan kişidir. Bu süreçlerin niteliğini de büyük ölçüde öğretmenin nitelikleri etkilemektedir.

Öğretmen niteliklerinin nasıl olması gerektiği konusunda yapılan çalışmalara bakıldığında araştırmaların daha çok “etkili öğretmenin nitelikler” üzerinde odaklaştığı görülmektedir (Demirel,1999:193).

Öğretmenin sınıftaki konumu ve rol davranışları ile yapılan sınıflandırmalarda farklı bakış açıları göze çarpmaktadır. Johnson’a göre öğretmenin rol davranışı üçe ayrılır;

1. Öğretmen, öğretmeyi, konuyu anlatmakla,okutmayla, programlı öğretimle, filmlerle, eğitsel televizyon ile gerçekleştirebilir.
2. Öğretmen, hazırladığı planla, sunulan materyali öğrencinin en iyi şekilde anlamasını sağlayabilir.
3. Öğretmen, belirli sınıf şartlarını yaratarak, diğer deyişle, sınıf çevresini ve normatif yapıyı yaratarak öğrenmeyi sağlayabilir.

Öğrenmeyi etkileşim süreci olarak alan Amidon ve Hunter (1966) öğretmenin rol davranışlarını sınıf etkinlikleri bakımında beş basamağa ayırırlar;

1. öğrencileri güdülemek,
2. sınıf etkinliklerini planlamak,
3. öğrencilere bilgi vermek,
4. öğrencileri disipline sokmak,
5. öğrencilere danışmanlık yapmak.

Havighurst ve Neu-Garten (1967) öğretmen rollerini öğrencilerle ilişkilendirerek bunları öğrenci merkezli roller olarak niteler. Onlara göre öğretmenin rolleri;

- *öğrenmeyi sağlama,
- *disiplin sağlama,
- *anne-baba yerine geçme,
- *değerlendirme,
- *güven verme,
- *mesleksel ustalık,
- *topluluk lideri.

Garrison ve Magoon (1972) ise öğretmeni sınıf lideri ve danışman olarak ele almaktadırlar.

“Öğretmenin temel görevi öğrenmeye rehberlik etmek ve öğrenmeyi kolaylaştırmaktır. Etkili öğretim yapabilmek için öğrencilerin nasıl öğrendiklerini ve geliştiklerini bilir. Onları entelektüel, sosyal ve kişisel gelişimlerini destekleyecek etkinlikleri düzenler, olanakları sağlar. Eleştirel düşünme, problem çözme ve performans becerilerine ait gelişmelerini özendirmek için çeşitli öğretim stratejileri uygular” (MEB,2002:23).

Etkili bir öğretim için etkili ve nitelikli öğretmen istihdamının ön şart olduğu bir gerçektir. Bu hususta 1996 yılında ülkemizde Milli Eğitim Geliştirme Projesi çerçevesinde Yüksek Öğretim Kurumu tarafından gerçekleştirilen öğretmen yetiştirme çalışmaları kapsamında öğretmenlerin yeterlilikleri belirlenmiştir. Bu belirlemeler ışığı altında öğretmen nitelikleri;

1. alan hakimiyeti
2. öğretme-öğrenme sürecini yönetme
3. öğrenci kişilik hizmetleri (rehberlik)
4. mesleki özellikler

olarak dört ana grupta toplanmıştır (YÖK,1996 :EK-2).

Demirel (1999) ise yapılan araştırmaları incelediğinde etkili öğretmenin özellikleri ve sahip oldukları kişisel niteliklerin sekiz aşamada toplandığını belirlemiştir. Bunlar;

- *coşku
- *içtenlik
- *güvenirlik
- *yüksek başarı beklentisi içinde olma
- *destekleme
- *işbirlik
- *esneklik
- *bilgililiktir.

“İdeal öğretmen nasıl olmalıdır?” başlıklı incelemesinde Küçükahmet (1998); eğitim fakültesi ikinci sınıf öğrencilerinden oluşan örneklemine bu konuya dair kompozisyon yazdırmış ve sonuçta ideal öğretmenin özelliklerini dört başlık altında toplamıştır. İncelemeye göre;

- a.Demokratik öğretmenin bireysel özellikleri
- b.Demokratik öğretmenin mesleki ve akademik yeterlilikleri
- c.Demokratik öğretmenin genel kültürdeki yeterlilikleri
- d.Demokratik öğretmenin mesleki tutum ve davranışları (EK-3)

Bu nitelikleri temel alarak çağdaş bir öğretmenin sahip olduğu ve göstermesi gereken nitelikleri Arends (Aktaran Demirel,1999:194) iki ana grupta toplamının olasılığından bahseder. Bunlar kişisel ve mesleki niteliklerdir.

A)KİŞİSEL NİTELİKLER

- * güdüleyicilik
- *başarıya odaklanmışlık
- *profesyonellik

B)MESLEKİ NİTELİKLER

- *öğretim etkinliklerini planlama
- *öğretim yöntem ve tekniklerinden yararlanma
- *etkili iletişim kurma
- *sınıfı yönetme
- *zamanı etkili kullanma
- *öğrenmeleri değerlendirme
- *rehberlik yapma

Öğretmeni belli bir program dahilinde planlı eğitim etkinlikleri düzenleyerek öğrencilerde programlar doğrultusunda istendik davranış değişikliği meydana getiren kişi olarak tanımlayan Erden (1998:21)'e göre etkili bir öğretmende bulunması gereken nitelikler şöyledir:

1- KİŞİSEL NİTELİKLER

- * Hoşgörülü ve sabırlı olma
- * Açık fikirli, esnek ve uyarlayıcı olma
- * Sevecen, anlayışlı ve esprili olma
- * Yüksek başarı beklentisi
- * Cesaretlendirici ve destekleyici olma

2- MESLEKİ NİTELİKLER

- * Genel kültür
- * Konu alanı bilgisi
- * Mesleki beceri ve yeterlilikler
 - Öğretim sürecini planlama
 - Çeşitlilik getirebilme
 - Öğretim sürecini etkili kullanma
 - Katılımcı öğretim ortamı düzenleme
 - Öğrencilerde gelişimi izleme

Dünyada görülen değişim ve gelişmelere paralel olarak öğretmen yeterliliklerinin de yeniden belirlenmesinin kaçınılmaz bir zorunluluk ve gereksinim haline gelmesiyle MEB öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumları temsilcilerinden oluşturulan Öğretmen Yeterlilikleri Komisyonu'nca öğretmen yeterliliklerini belirlemiştir.

Araştırmada öğretmen yeterlilik alanlarından **genel kültür** ve **özel alan** boyutlarının genel çerçevesi çizilerek öğretim sürecinde işe nasıl koşulacağına işaret edilmiştir. Öğretmenin **eğitme-öğretme (pedagojik formasyon)** yeterlilikleri ise 14 ana yeterlilik altında 206 alt yeterlilik olarak ayrıntılı bir biçimde ortaya konularak hazırlanan yeterlilikler;

- MEB' nın 19 merkez birimine,
- Üniversitelerden (22) eğitim fakültesi, (6) teknik eğitim fakültesi ve (3) mesleki eğitim fakültesine,
- (20) İl Milli Eğitim Müdürlüğü' ne,
- (3) Harp Okulu Komutanlığına,
- (4) Özel öğretim kurumuna,
- (12) Öğretmen meslek kuruluşuna

gönderilerek görüş ve önerilerini rapor halinde bildirilmesi istenmiştir. Gelen raporlarındaki görüş ve öneriler ÖYK'nca değerlendirilip Öğretmen Yeterlilikleri Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca uygun bulunarak onaylanmıştır.

Bu çalışmaya göre öğretmen yeterlilikleri üç başlıkta toplanmıştır:

- 1- Eğitme-Öğretme Yeterlilikleri
- 2- Genel Kültür Bilgi ve Becerileri
- 3- Özel Alan Bilgi ve Becerileri

Çalışmada Ana Yeterlilik olarak tanımlanan Eğitim-Öğretme Yeterlilikleri
14 alt yeterlilikle sınıflandırılmıştır. Bunlar;

- A- Öğrenciyi Tanıma
- B- Öğretimi Planlama
- C- Materyal Geliştirme
- D- Öğretim Yapma
- E- Öğretimi Yönetme
- F- Başarıyı Ölçme ve Değerlendirme
- G- Rehberlik Yapma
- H- Temel Becerileri Geliştirme
- I- Özel Eğitime Gereksinim Duyan (ÖEGD) Öğrencilere Hizmet Etme
- J- Yetişkinleri Eğitim
- K- Ders Dışı Etkinliklerde Bulunma
- L- Kendini Geliştirme
- M- Okulu Geliştirme
- N- Okul-Çevre İlişkilerini Geliştirme

Bu bağlamda araştırma çerçevesinde coğrafya öğretmenlerinin yeterlilikleri sorusundan yola çıkılarak ÖYBK'nunca belirtilen öğretmen yeterlilikleri göz önünde bulundurularak Ana Yeterlilik alt başlıklarında “öğretim yapma” kriterleri doğrultusunda ‘Ortaöğretim coğrafya öğretmenlerinin öğretim yapma yeterlilikleri nedir?’ sorusunun yanıtı aranmaya çalışılmıştır

Yanıtı ulaşılırken coğrafya öğretmenin öğretim stratejileri ile ilgili ilkeleri, yöntemleri ve teknikleri belirleme, duruma uygun kaynak ve malzeme seçebilme, öğrencinin ilgi ve dikkatini çekerek önceden öğrenilenlerle yeni öğrenilecekler arasında bağ kurabilmelerinin önemine değinilecektir.

“Coğrafya öğretiminde de öğrenme bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor olmak üzere üç ayrı boyutta gerçekleşir. Başka bir anlatımla, coğrafya öğretimiyle; öğrenciler bilgi, duygu, davranış, pratik/uygulama ve değer yargısı kazanarak hayata hazırlanır” (Karabağ,2001:4).

Yeryüzü ile insan arasındaki ilişkileri inceleyen bir bilim özelliği gösteren coğrafyayı öğrendiğimizde; dünyayı, onunla etkileşimimizi, fiziki, beşeri ve ekonomik boyutla kavrayarak hem sosyal hem siyasi duruşumuzu belirleyebilir; bu konulara yönelik sorunlara farklı bakış açıları geliştirebiliriz.

Coğrafyanın tanımını yaparken Şahin (1998: 3), “coğrafya, insanın içinde yaşadığı çevrenin doğal özelliklerini, insan-doğal çevre etkileşimini ve bu etkileşim sonucu insanın ortaya koyduğu beşeri ve ekonomik etkinlikleri kendi prensipleri çerçevesinde inceleyerek sonuçlarını açıklayan bilim” ifadesi ile doğa ile birey arasındaki etkileşimi dikkat çekmiştir.

“Öğretimde sihirli değnek bizzat öğretmenin kendisidir” (Küçükahmet,2001:1). Coğrafya eğitiminde de şüphesiz öğrencinin coğrafya bilgisine ulaşması ve bu bilgiyi kullanması için coğrafya öğretmenlerinin rolü büyüktür.

“Bireye sınıf dışındaki coğrafi realiteyi değerlendirme ve kavrama,harita, şekil ve grafikler aracılığıyla bulunduğu çevrenin dışındaki coğrafi olayları kavrama, insanla ortam arasındaki ilişkileri değerlendirme alışkanlıklarının kazanılması olarak ele alınan coğrafya öğretiminin en önemli unsurlarından biri de coğrafya öğretmenleridir” (Güngördü,1999:122).

Türkiye’de öğretmen yetiştiren eğitim fakültelerinden yedi tanesinde coğrafya öğretmenliği ana bilim dalı bulunmaktadır(Tablo-1). Fakat maalesef öğretmen atamalarında “ coğrafya öğretmenliği” mezunu dışında atamalar yapılmıştır. Özellikle pedagojik formasyon dersi almamış Dil-Tarih-Coğrafya ve Edebiyat Fakültelerinden bu kadroya çok fazla istihdamda bulunulmuştur. Son yıllarda ise eğitim formasyonu bulunmayan bireylerin adaylığı da kabul edilmemektedir.

Tablo 1-Coğrafya öğretmeni yetiştiren üniversiteler

COĞRAFYA ÖĞRETMENİ YETİŞTİREN ÜNİVERSİTELER*		
Üniversite	Fakülte	Bulunduğu İl
Atatürk	Kazım Karabekir E.F.	Erzurum
Çanakkale Onsekiz Mart	Eğitim Fakültesi	Çanakkale
Dicle	Ziya Gökalp E.F.	Diyarbakır
Dokuz Eylül	Buca E.F.	İzmir
Gazi	Gazi E.F.	Ankara
Marmara	Atatürk E.F.	İstanbul
Selçuk	Eğitim Fakültesi	Konya

(*Bu tablo 2002 yüksek öğretim programları ve kontenjanları kılavuzundan yararlanılarak hazırlanmıştır.)

Öğretmen Yetiştirmenin Tarihi Gelişimi

Eğitim tanımları gözden geçirildiğinde eğitime en sade biçimiyle bilgi ve becerilerin öteki insanlara aktarma çabasıdır tanımına ulaşabiliriz. Bu durumda eğitim insanlık tarihi kadar eskidir denilebilir. Fakat evrende insanlık tarihinin

uzunluğu göz önünde bulundurulduğunda eğitimin toplumsal bir kurum olarak karşımıza çıkışı oldukça yenidir.

Önceleri çocuğun eğitilmesi, ilkel ve ilkele yakın toplumlarda ailenin sorumluluğu iken, zamanla aile yetersiz kalmış ve bu görevi dini kurumlar üstlenmeye başlamıştır. Zamanla eğitim dinden uzaklaşarak laik kurumlar halinde karşımıza çıkmıştır. Batıda eğitimde laikleşme hareketleri Rönesans ve dinde reform hareketleriyle başlayıp Fransız Devrimiyle hızlanmış olmasına karşın doğudaki İslam ülkelerinde bu hareket ancak 19. yüzyılda başlayabilmiştir. Günümüzde laik bir kavram olarak varlığını sürdürmekle birlikte eğitim pek çok ülkede özellikle Müslüman ülkelerde hala dinin etkisi altındadır (Erden,1998:153).

Türkiye’de öğretmen yetiştirmenin tarihi gelişimine geçmeden önce Türk Eğitim Sistemimizin tarihi gelişimine bir sınıflama olarak da olsa göz atmak doğru olacaktır.

Osmanlı İmparatorluğu döneminde Sıbyan Okulları ve medreseler olmak üzere iki çeşit eğitim mevcuttu. 19. yüzyıl ortalarına kadar bu böyle devam etmiştir. Sıbyan okullarının ve medreselerin masrafları bağlı bulundukları vakıflar tarafından karşılanıp dini kurumlar tarafından denetlenmişlerdi. Bir de yönetici yetiştirmek amacı ile bu okulların yanı sıra Enderun Mektepleri bulunmaktaydı (Akkutay,1984).

Avrupa’da başlayan yenileşme hareketleri ekonomik ve siyasi gelişmeler Osmanlı İmparatorluğunu da etkilemiş ordudan başlayarak yenileşme çalışmalarına başlanmıştır. Geleneksel okulların beraberinde bu dönemde asker yetiştirmeye yönelik modern okullar açılmıştır.

Bürokrat yetiştirme amacıyla tanzimatın ilanı ile bir çok sivil okul eğitime başlamıştır. Aynı dönemde orta düzeyde eğitim veren kurumların eksikliğini gidermek için Sultaniler ve İdadiler açılmıştır.

Cumhuriyetin ilanıyla laik eğitim anlayışı benimsenerek geleneksel okullar kapatılmıştır. Kuşkusuz bu dönemim ilk ve tek önemli değişikliği 3 Mart 1924 yılında Tevhid-i Tedrisat Kanununun kabul edilmesidir (Erden,1998:156). Bu kanunla birlikte dine dayalı eğitim veren geleneksel okullar laik eğitim kurumları birleştirilerek Milli Eğitim Bakanlığına bağlanmıştır.

1928 yılında Latin alfabesinin kabulü Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin ilk yaygın eğitim kampanyasıyla tüm yurda yayılmıştır.

Temel taşlardan biri olan ilköğretimin 7-14 yaş çocukları için zorunlu ve parasız olduğu ibaresi 1924 anayasamızın 87. maddesinde karşımıza çıkar. Uzun yıllar beş yıllık olarak devam eden ilköğretim için sekiz yıllık programlar hazırlanmış kesintisiz ve zorunlu sekiz yıllık ilköğretim yasal düzenlemeleri 1997'de tamamlanarak 1997-1998 öğretim yılında yürürlüğe girmiştir.

Ortaöğretim kurumları ise 1927 yılında yalnızca genel liseler ile mesleki ve teknik liseler olarak ikiye ayrılmakta idi. Yüksek öğrenime geçiş ise 1923 yılında Harp Okulu ile başlayarak 1925 Hukuk Mektebi ve Musiki Muallim Mektebi, 1927 yılında Gazi Orta Öğretmen Okulu ile Eğitim Enstitüleri ile devam etmiştir. Üniversitelerin kurulması hızla gelişmiş ve günümüz seviyesine ulaşılmıştır.

Osmanlı imparatorluğundan başlayarak Türkiye Cumhuriyeti Devletinin günümüz koşullarına kadar kısaca bahsettiğimiz eğitim sistemimizin kurumlarında

görev yapan öğretmenlerin yetiştirilmesine bakıldığında Tanzimat öncesinde medreselerin öğretmenlerini kendi içinde yetiştirdikleri görülür.

Sıbyan mekteplerinin öğretmenleri ise çoğu zaman bir caminin imam ya da müezzinleri idiler. Bu kişilerin yetişmesinde herhangi bir meslek formasyonu söz konusu olmamıştır (Küçükahmet ve diğerleri,2000:30).

Yalnız Fatih Sultan Mehmet bu konuda çalışmış, kurduğu medresede ilkokul öğretmeni olacaklar için ayrı bir program uygulatmış ama daha sonra bu konu üzerinde durulmamıştır (Duman,1991:11).

İlk defa öğretmen oklu 16 mart 1848’de Darül-Muallimin ismi ile Kemal efendi tarafından İstanbul’da açılmıştır. Tanzimat dönemi ile cumhuriyet evresine kadar ki dönem öğretmen yetiştirilmesinde gel-git evresidir. Bazı kurumlar açılıp kapanmış tekrar açılmış, bazıları ise tamamen kapatılmıştır.

Tablo 2-1839/1923 yılları arasında öğretmen yetiştiren kurumlar

Kuruluş Yılı	Kurum Adı	İşlevi
1848	Darül-Muallimin	Ruşıyelere öğretmen yetiştirir
1868	Darülmualimin-i Sıbyan	Sıbyan mekteplerine öğretmen yetiştirir
1870	Darülmuallimat	Kız İptidadi ve Ruştiye mekteplerine öğretmen yetiştirir
1875	Menşe-i Muallimin	Askeri okullar için sivil öğretmen yetiştirir
1882	Darülameliyat	Tatbikat okuludur

(Duman,1991:12-19)

Tevhid-i Tedrisat Kanunu ve Teşkilat-ı Esasiye Kanununun beraberinde eğitimdeki değişikliklere ek olarak 1924 yılında “İkinci Heyet-i İlmiye” ilk öğretmen okullarının beş yıla çıkarılmasını karara bağlayarak programlarının geliştirilip içtimaiyat dersi programa eklenmiştir. 1926’da şehir ve köy öğretmeni diye iki öğretmen tipiyle karşılaşılmaktadır. Altı yıla çıkarıldığı 1932-1933 yıllarında ise üçer yıllık iki bölüme ayrılmıştır. İlk evrede meslekle ilgili dersler ve uygulamalara yer verilmiştir (Küçükahmet ve diğerleri,2000:32).

Köy öğretmen okulları 1940’ta Köy Enstitüleri adını almış, 1954’te de 6234 sayılı kanunla öğretmen okullarıyla birleşerek “İlköğretmen Okulları” adı altında birleştirilmiştir. İlköğretmen okullarının 1970 yılında süresi yedi yıla çıkartılmış, A tipi ilköğretim okulları ilkokul üzerine yedi yıl, B tipi ilköğretmen okulları ise ortaokul üzerine dört yıl olmuştur.

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nun 43. maddesi öğretmen yetiştirme programlarına bazı esaslar getirmiştir. 1973 yılında kabul edilen kanuna göre;

- *Öğretmenlik bir meslektir.
- *Öğretmenlik mesleği özel bir mesleki yeterlilik gerektirir.
- *Öğretmenlik mesleğinde yetişenler eğitim, öğretim ve yönetim görevlerinden sorumludurlar.
- *Öğretmenler Türk Milli Eğitimi’nin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak görevlerini yerine getirmek zorundadırlar.
- *Hangi kademe için hazırlanırsa hazırlansın, öğretmen adaylarının lise üstü bir öğretim görmesi esastır.

1974 yılında Milli Eğitim Temel Kanunu esaslarına ek olarak ilkokul öğretmeni olmak isteyenlerin lise sonrası iki yıllık Eğitim Enstitüsü mezunu olma şartı getirilmiştir.

O zamanın ortaöğretimine yani ilköğretim ikinci kademeye öğretmen yetiştiren ilk okul olarak Konya’da Orta Muallim Mektebi göze çarpar. Bu okul daha sonra Ankara’ya taşınarak ismi Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü olmuştur. Müzik öğretmeni ihtiyacı Musiki Muallim Mektebi ile Gazi Terbiye Enstitüsü müzik bölümünden sağlanmıştır (Duman,1991:47-51).

18 Ekim 1978 tarih ve 31305 sayılı bakanlık onayı ile liselere de öğretmen yetiştirecek şekilde Eğitim Enstitüleri Yüksek Öğretmen Okulu olarak değiştirilmiştir.

Şu anki ortaöğretim yani lise ve dengi okullara cumhuriyet dönemi ilk öğretmen yetiştiren kurum Darülmuaallimin-i Aliye’dir. Daha sonra kurumun adı yüksek muallim mektebi olmuştur.

1924 tarih ve 439 sayılı kanunla öğretmenlik (muallim) meslek haline getirilmiştir. Kanunda ‘Muallimlik, devletin umumi hizmetlerinde talim ve terbiye vazifelerini üzerine alan müstakil sınıf ve derecelere ayrılan bir meslektir’ denilmektedir.

1923-1980 yılları arasında ilköğretime öğretmen yetiştiren Eğitim Enstitüleri ile şu anın ilköğretim ikinci kademesiyle ortaöğretimine öğretmen yetiştiren Yüksek Öğretmen Okulları vardı.

Öğretmenlik mesleğinin gelişimi için bir adım da XI. Milli Eğiti Şura toplantısıdır. O güne kadar yapılan tek öğretmen yetiştirme şurasıdır. Günümüzde

üniversitelerimizin eğitim fakültelerinde sınıf ve branş öğretmenliği bölümleri bulunmaktadır.

Coğrafya öğretiminin tarihine bakıldığında ülkemiz üniversitelerinde 19. yüzyılın ikinci yarısına kadar uzandığı görülmektedir. Asıl gelişmeleri cumhuriyet döneminde gerçekleştiren coğrafya öğretimi beş döneme ayrılabilir;

- 1-Modern coğrafya öncesi; 1915'ten önce
- 2-Modern coğrafyanın öncüleri ve ilk adımlar; 1915-1933
- 3-Türk coğrafyasının kuruluş ve örgütlenmesi;1933-1941
- 4-Türk coğrafyasının yükselişi; 1941-1981
- 5-Türk coğrafyasının yaygınlaşması ve nitelikte kayıplar; 1981'den bu yana (Şahin,2001:10).

İlgili Araştırmalar

Eğitimin vazgeçilmez unsurlarından olan öğretmene dair geniş çaplı araştırmalar yapılmıştır. Fakat ülkemizde “ coğrafya öğretmenlerinin yeterlilikleri” üzerine coğrafya alanında yapılmış bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Alanın yeni olması nedeni ile coğrafya eğitimi üzerine araştırmalar oldukça azdır. Bu araştırmalara değinilmeden önce ülkemizdeki coğrafya öğretimi sorunlarını ayrıntılı bir biçimde tasnifleyerek çözüm önerileri sunan ve bir tür öz eleştiri niteliği de taşıyan **Türkiye’de Coğrafya Öğretimi (Sorunlar- Çözüm Önerileri)** adlı esere bakılacak olunursa coğrafyanın, coğrafya öğretiminin, coğrafya öğretmenin

ve coğrafyacının sorunlarının göz ardı edilemez bir gerçeklik taşıdığı görülmektedir (Şahin, 2001:11).

“Bilindiği gibi ülkemizde Coğrafya öğretimi; ilk öğretim, orta öğretim ve yüksek öğretim kurumlarında verilmektedir. Ancak **Coğrafya öğretiminin sorunlarının asıl kaynağı yüksek öğrenimdedir.** Çünkü ilk ve orta öğretim kurumlarındaki Coğrafya öğretmenleri, yüksek öğretim kurumlarında yetişmektedir” (Şahin, 2001:10). Bu bağlamda öğretmen yetiştiren kurumların önemine dikkat çekilmektedir.

“ Çağın gerektirdiği insan modelinin yetiştirilmesi, bireylerin yaşadıkları toplumsal gerçeğe uyumlu kılınması öğretmen eğitimi ile yakından ilişkilidir. Bu nedenle, çağımızda öğretmen eğitiminin hedefleri ve içeriği üzerinde durulmalıdır” (Gürşimşek, 1998:25).

Aynı araştırmada öğretmenlere zengin bir öğrenme çevresi oluşturulması için bazı yaklaşımlar üzerinde durulması gerektiği; öğretmenin mesleki yaşamının değişik aşamalarını birbirinden bağımsız ve ayrı değerlendirmenin yerini daha bütünsel, meslek yaşamının tümünü içeren bir mesleki gelişim tanımının oluşturulması savunulmuştur.

Çalışmada dört temel yaklaşıma yer verilmiştir. **Yetersizlik temelli yaklaşımlardan yeterlilik temelli yaklaşımlara** öncelikli davranılması deneyimine dayalı yeterliliği önemli gören bu yaklaşımın, öğretmenlerin öğretimle ilgili çeşitli karar alma süreçlerine daha aktif katılarak mesleki deneyimlerine ve yeterliliklerine sahip çıkmalarına yol açacağı düşünülmektedir(Gürşimşek, 1998:26).

Yalnızlaşma ve yabancılaşmadan yansıtma ve paylaşımcılık yaklaşımında ise son yıllarda eğitim araştırmacılarının da üzerinde durduğu **yansıtıcı öğretim** (reflective teaching) ele alınmıştır. Akım, öğretmenleri sınıftakilerin dışındakilerin aldıkları kararları ve yukarıdan aşağıya doğru yapılan düzenlemeleri uygulamakla görevli teknisyenler olarak gören yaklaşıma tepki olarak gelişmiştir (Aktaran:Gürşimşek,1998).

Öğretmenleri yansıtıcı bir uygulayıcı (reflektive practitioner) olarak değerlendiren yaklaşım özellikle öğretim sürecinde yaşanan problemleri analiz edebilme ve çözümleme becerisinin kazandırılmasını önemli görmektedir.

Üçüncü yaklaşım ise **bireysel öğrenmeden birlikte öğrenmeye** gidilmesidir. Öğretimin bir ekip işi olduğu savunularak verimliliğin ancak ekip çalışmasıyla sağlanacağı savunulmaktadır. Bu yaklaşımın yaşama geçirildiği en çarpıcı örnek; Profesyonel Gelişim Okulları (PGO), aday öğretmenin, rehber öğretmenin ve üniversite öğretim üyesinin pedagojik bilgi ve deneyimlerini paylaşma ve birlikte gelişme ortamı buldukları okul yapısıdır.(Aktaran:Gürşimşek,1998). Özellikle PGO'lar öğretmenlerde liderlik rollerinin gelişimini sağlamaktadır.

Son olarak **merkezi yönetimden sorumluluğun dağıtılmasına** değinilen okul merkezli karar alma süreci (school-centered decision making) veya gruptan güç alan yönetim (site-based management) olarak tanımlanan anlayışta öğretme çatışmalarının çözümlendiği ve iletişim becerilerinin geliştirdiği yasa ve yönetmeliklerin daha iyi tanınması sağlandığı belirlenmiştir.

Türkiye'de coğrafya öğretimi üzerine yapılan araştırmalar incelendiğinde ise çalışmaların özellikle coğrafya metodolojisi çatısında toplandığını söylemek mümkündür.

1987’de bildiri şeklinde hazırlanmış çalışmada Erol, ortaöğretim coğrafya programını, konusunu, kapsamını ve sorunlarını ortaya koymuştur. Coğrafya öğretiminin sorunlarına çözüm önerilerinin de verildiği çalışmada coğrafya öğretmenlerinin yetiştirilmesi ve istihdam sorunları üzerinde durulmuştur.

Teorik olarak hazırlanan metodoloji üzerine diğer bir araştırma ise 1991 yılında yapılmıştır. Coğrafya biliminin kapsam ve niteliğinin belirtildiği çalışma lisans bitirme üzere hazırlanmıştır (Atalay ve diğerleri,1991).

Coğrafya öğretmenlerine ve temel sorunlarına da değinilen teorik kökenli bir çalışma da Doğanay (1993) tarafından hazırlanmış;araç-gereçleri, özel öğretim yöntemleri ve araştırma yöntemleri üzerinde durulmuştur.

Orta dereceli okullarda coğrafya öğretiminin amaçları, coğrafya öğretiminde kullanılan öğretim yöntemleri, araç ve gereç kullanımı yurt savunmasında ve ülke idaresinde coğrafyanın yerini ortaya koyan Güngördü(1999) bu çalışmada coğrafya öğretmenlerine ve adaylarına coğrafya metodolojisi açısından ışık tutmuştur.

1995 yılında yaptığı çalışmada Cin; ilköğretim ikinci sınıf öğrencilerinden seçilen bir gruba eşleştirme, resim çizme, mülakat,fotoğraf tanıma ve grup çalışması yöntemleri işbirliği ile yaptığı “Coğrafi çevrenin öğrenmeye olan etkisi”ni çocukların göl, deniz ve dere kavramları hakkındaki bilgilerini inceleyerek ortaya koymuştur. Çalışmada biri denizle direkt teması olan diğeri ise gölle direkt temasta bulunan iki farklı yerde yaşayan öğrencilerin, yaşadıkları doğal çevrenin öğrenmeleri üzerinde etkisi olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmada ortaya çıkan bir diğer sonuç ise öğrencilerin yaşantıları gereği çevrelerinin etkisi altında kalarak yanlış öğrenmelere (kavram yanılgısı) sahip olduklarıdır.

Harita kullanımına ve ezberci anlayıştan uzaklaşılması gerekliliğini öngören Gardner (1995) öğrencilerin coğrafya bilimine özgü mukayese yeteneğini geliştirilmesi gerekliliğini vurgulamıştır. Coğrafya öğretiminin doğru yapılmadığı oysa yaşamı, dünyayı anlaşılır hale getirmenin coğrafya öğretiminden geçtiğini belirtmiştir.

Coğrafya öğretiminin sorunlarının öğrenci görüşleriyle tespit etmeye çalışan Gürsoy (1992)'a göre ülkemizdeki orta öğretim kurumlarında coğrafya öğretimi sorunlarının her biri bir bilimsel çalışma teşkil edebilecek hassasiyette ve geniş olduğunu öğrencilere anket uygulayarak ortaya koymuştur.

İlerleyen teknoloji beraberinde bilgisayar kullanımının coğrafya eğitime yansımalarını tespit ettiği incelemesinde ise Sayhan (1995:143-153) Türkiye' de bilgisayar kullanımının gelişimine değindikten sonra coğrafya öğretimine yönelik paket bilgisayar programlarının özelliklerini belirtmiştir.

“Bilgisayar ortamında verilecek bir coğrafya eğitimi, benzeşim (simülasyon) ile öğretilme yoluna gidildiği takdirde daha kolay algılanabilmektedir. Dolayısıyla öğrencilerin coğrafya konularını öğrenmede karşılaştıkları zorluklar ortadan kalkmaktadır”(Sayhan,1995:152).

Özellikle paket bilgisayar programlarından yararlanılarak gerçekleştirilen coğrafya öğretimi ortamında öğrenciler volkanların erüpsiyon safhasında içine kadar görebilmekte, fay hattı üzerinde depremi gözleyebilmekte, kendini bir tornadonun ortasında hissedebilmektedir ki burada birebir görselleşmeden ve somutlaşmadan bahis açılabilir. Bu da öğrencinin coğrafi olayları vizüel olarak algılamasına olanak tanır (Sayhan,1995:152).

Öğrenci görüşlerine başvurularak yapılan başka bir çalışmada Coşkun(2000) öğretim süreçlerini coğrafya dersi açısından değerlendirilmiştir. Öğretim teknolojisinin orta öğretim coğrafya dersinde öğrenci başarısına etkisi deneysel yöntem seçilerek araştırılmış coğrafya öğretiminde, öğretim teknolojisi kullanmanın öğrencinin öğrenmelerine daha kalıcı, yaşantıya dönük ve gözlenebilir olmasını sağladığı sonucuna varılmıştır (Sezer ve Pınar,2002).

Coğrafya öğretiminde araç-gereç kullanımına yönelik çalışmalar daha çok durum tespiti niteliğindedir. Orta öğreti coğrafya öğretiminde coğrafya öğretmenlerinin klasik ders materyali kullanma sıklıkları üzerine yapılan araştırmada coğrafya derslerinin çoklarının ileri sürdüklerinin aksine bütünüyle sözel konulardan oluşmadığı ve ancak araç-gereç kullanılarak eğitimleri yapılırsa öğrenciler tarafından doğru olarak anlaşılabileceğinin mümkün olabileceği üzerinde durulmuştur (Doğanay ve diğerleri,2001:33).

Coğrafya öğretiminde öğrenmeyi kolaylaştırmanın en iyi yollarından birinin araç-gereç ve materyalleri gerekli olan her derste kullanmak olduğu gibi bunların öğrenciler tarafından kolayca görülebileceği bir yerde bulundurulmalı diyen Öztürk (2002:22) liselerde coğrafya öğretiminde araç-gereç, materyal kullanımı ve önemine değinmiştir.

Materyal kullanımına ilişkin bir diğer inceleme de coğrafya öğretiminin en önemli ders araçlarından olan atlasların çeşitleri ve eğitim-öğretim sürecindeki önemi ile kullanımındaki güçlükler gözden geçirilmiştir. Sonuç olarak coğrafya öğretiminde kullanılan atlalarda daha yararlı sonuçlar sağlamak için hangi hususlara dikkat edilmesi gerektiği belirtilmiştir (Girgin ve diğerleri,2001:45).

İlk ğretim yedinci sınıf sosyal bilgiler dersi coğrafya konularının ğretiminde başarıyı etkileyen faktörleri survey yöntemi kullanarak ortaya koyan çalışmasında Kayalı(2000), ğretmenlerin tutumları ile coğrafya konularını işlerken kullandıkları metot ve teknikler, araç ve materyaller, öğrencilerin derse karşı tutumlarının ve ders dışı çalışma biçimlerinin öğrencilerin bu dersteki başarısını etkilediğini tespit etmiştir.

Gök ve Girgin(2001), uygulanabilir eğitimin kalıcılığının kabul edildiği günümüzde coğrafya ğretiminde deney ve gezi gözlemin orta ğretim coğrafya dersi müfredatında bulunmasına karşılık uygulanmaması üzerinde durdukları çalışmalarında deney çalışma yaprağı ve gezi-gözlem plan örnekleri de verilmiştir.

Aksoy (2000) ise coğrafya biliminin bir alt kolu olan Fiziki Coğrafya' nın alanı içinde bulunan Jeomorfoloji ğretiminde eğitim fakültesi öğrencilerine ön test ve son test uygulaması yapılan araştırmada kavramlara dayalı jeomorfoloji öğretimine değinmiştir.

Problem Cümlesi

Bu araştırmanın problemi ortaöğretimde görev yapan coğrafya ğretmenlerinin ğretim yapma yeterliliklerinin değerlendirilmesi ihtiyacıdır.

Amaç

Bu araştırmanın amacı ortaöğretimde görev yapan coğrafya öğretmenlerinin coğrafya dersine ilişkin öğretim yapma yeterliliklerini değerlendirmektir. Araştırmada bu amacı gerçekleştirebilmek için aşağıdaki soruların yanıtları aranmıştır.

1. Yöntem ve teknikleri kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi ile ilgili olarak ortaöğretim coğrafya dersi öğretmen ve öğrencilerinin;
 - A- Öğretim yöntemlerini kullanabilmelerine yönelik görüşleri nelerdir?
 - B- Öğretim tekniklerini kullanabilmelerine yönelik görüşleri nelerdir?

Yöntem ve teknikleri kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutu ile ilgili olarak öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında bir fark var mıdır?

2. Öğrenciyi derse motive edebilmeye yönelik yeterlilik düzeyi ile ilgili olarak ortaöğretim coğrafya dersi öğretmen ve öğrencilerinin;
 - A- Öğrencinin ilgi ve dikkatini çekebilmeye yönelik görüşleri nelerdir?
 - B- Öğrenciye dersin amacını, amaca ulaşma yollarını bildirebilme ve eksik-yanlışları giderebilmeye yönelik görüşleri nelerdir?
 - C- Dersi özetleme, önceden öğrenilenlerle konu alanı arasında bağ kurarak günlük hayatla ilişkilendirebilmeye yönelik görüşleri nelerdir?
 - D- Dersi değerlendirmeye yönelik görüşleri nelerdir?
 - E- Ödev verebilme, öğrenciyi bir sonraki ders hazırlayabilmeye yönelik görüşleri nelerdir?

F- Öğrenciyi öğretim etkinliğine dahil edebilmeye yönelik görüşleri nelerdir?

Öğrenciyi derse motive edebilmeye yönelik yeterlilik düzeyi açısından öğretmen ve öğrenci görüşleri açısından bir fark var mıdır?

3- Materyal kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi ile ilgili olarak orta öğretim coğrafya dersi öğretmen ve öğrencilerinin;

A- Klasik ders materyallerini kullanabilmeye yönelik görüşleri nelerdir?

B- Çağdaş eğitim teknolojisinin öngördüğü materyalleri kullanabilmeye yönelik görüşleri nelerdir?

Materyal kullanabilme boyutuna yönelik yeterlilik düzeyi ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında bir fark var mıdır?

Araştırmanın Önemi

Ortaöğretim coğrafya öğretmenlerinin öğretim yapma yeterliliklerine yönelik araştırmaların literatürde bulunmaması bakımından, araştırma ilk olma özelliği taşımaktadır. Bu nedenle araştırma bulguları ve sonuçları coğrafya öğretiminin gelişmesine katkıda bulunacak ve ilgililere bilgiler sağlayacaktır.

Sayıtlar

1- Ortaöğretim coğrafya öğretmenlerinin öğretim yapma yeterliliklerini “yöntem ve teknikleri kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi, öğrenciyi derse motive edebilmeye yönelik yeterlilik düzeyi ve materyal kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi” boyutları açısından değerlendirilmesinde Kırşehir merkez ve ilçelerinde görevli coğrafya dersini yürüten öğretmenlerin ve lise üçüncü sınıf öğrencilerin görüşlerinin yeterli olduğu,

2- Kırşehir merkez ve ilçelerindeki ortaöğretim coğrafya derslerini yürüten öğretmenlerin coğrafya branşından olmaları,

3- Öğrenci anketi için seçilen son sınıf öğrenci gruplarının üç yıl boyunca coğrafya dersine devam etmiş olmaları açısından homojen oldukları varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

- a. Araştırma, 2002-2003 öğretim yılındaki bilgi ve durumlarla sınırlıdır.
- b. Araştırma, ortaöğretim coğrafya öğretmen yeterliliklerinin “ öğretim yapma yeterliliği” ile sınırlandırılmıştır.

c. Araştırma, Kırşehir merkez ve ilçelerindeki ortaöğretim okulları coğrafiya dersini yürüten öğretmen görüşleri ile bu öğretmenlerin üç yıl boyunca derslerine devam eden öğrencileri örneklendirecek 11. sınıf öğrencilerinin görüşleri ile sınırlandırılmıştır.

BÖLÜM II

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın deseni, araştırmanın evren ve örnekleme, veri toplama aracının hazırlanması ve geliştirilmesi, verilerin toplanması, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması konularına yer verilmiştir.

Araştırma Deseni

Araştırmanın yöntemi yani çalışmanın amacını gerçekleştirebilmek için kullanılan genel yaklaşım (Türkdoğan, 2000:207); survey yöntemidir. Survey yönteminin sağlanabilmesi için bilgi toplama aracı, araştırma tekniği olarak anket kullanılmıştır.

Çalışmada ortaöğretim coğrafya öğretmenlerine “öğretmen anketi” uygulanmıştır. Öğretmen anketinin uygulandığı coğrafya öğretmenlerinin orta öğretim başlangıcından beri derslerine devam ettikleri 11. sınıf öğrencilerine de “öğrenci anket” uygulanmıştır.

Evren ve Örneklem

Bu çalışmanın evreni ortaöğretim coğrafya öğretmenleri ile bu coğrafya öğretmenlerinin ortaöğretim boyunca coğrafya derslerine devam eden 11. sınıf öğrencileridir.

Araştırmanın örneklemini ise Kırşehir ili merkez ve ilçelerindeki ortaöğretim okulları coğrafya dersini yürüten coğrafya öğretmenleri ve bu öğretmenlerin üç yıl boyunca derslerine devam eden öğrencileri örneklendirecek 2002-2003 öğretim yılı 11. sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Seçilen öğrencilerin lise türlerine göre dağılımları Tablo-3' de verilmiştir.

Tablo 3-Araştırma grubundaki öğrencilerin okul türleri ve dağılımları

Okul Türü	Öğrenci Sayısı	Cinsiyet	
		Kadın	Erkek
Genel lise	133	87	46
Anadolu lisesi	76	40	36
Çok programlı lise	53	27	26
Meslek lisesi	61	40	21
Süper lise	69	35	34
Toplam	392	229	163

Kırşehir İli merkez ve ilçelerindeki ortaöğretim kurumlarındaki 40 coğrafya öğretmenine öğretmen anketi başarıyla uygulanmış; bir öğretmen anket uygulamasını kabul etmemiş iki öğretmene de ulaşılamamıştır. Ankete değişken olarak konulan

“öğrenim durumu” uygulamaya katılan tüm coğrafya öğretmenlerinin “lisans” mezunu olması nedeniyle göz ardı edilmiştir. Diğer değişkenler “cinsiyet” ve “mesleki kıdem” verilerin çözümlenmesinde kullanılmıştır. Uygulamaya katılan coğrafya öğretmenlerinin mesleki kıdem ve cinsiyet dağılımları Tablo-4’ de verilmiştir.

Tablo 4-Araştırma grubundaki öğretmenlerin mesleki kıdem ve cinsiyete göre dağılımları

Mesleki Kıdem	Cinsiyet		Toplam
	Kadın	Erkek	
1-5 yıl	8	3	11
6-10 yıl	8	5	13
11-15 yıl	-	4	4
16-20 yıl	5	5	10
21 yıl ve üstü	-	2	2
Toplam	21	19	40

Öğrenci anketlerinin uygulandığı gruba uygulama öncesi ankette yer alan öğretim yöntem ve teknikleri hakkında açıklama yapılmıştır. Yanıtlanan 416 öğrenci anketinden 24 tanesi eksik kodlama ya da okunmadan tek şıkkı işaretlendiği için geçersiz sayılmış ve işleme konulmamıştır.

Veri Toplama Araçları ve Geliştirilmesi

Araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından geliştirilen coğrafya öğretmenlerinin öğretim yapma yeterliliklerine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerini içeren iki ayrı anket yoluyla elde edilmiştir.

Öncelikle araştırmanın temellendirilmesi ve belirlenen amaçlara ulaşılabilmesi açısından konuyla ilgili yerli ve yabancı tez, makale, bildiri, kitap, bilimsel araştırma v.b. literatür taranmıştır. Yapılan incelemeler sonucu elde edile veriler yardımıyla ortaöğretim coğrafya öğretmenlerinin öğretim yapma yeterliliklerinin biri öğretmen diğeri öğrenci anketi olmak üzere araştırmacı tarafından geliştirilen iki adet veri toplama aracı hazırlanmıştır.

Hazırlanan veri toplama araçları, tez danışmanı ve ilgili uzmanların görüş ve eleştirileri doğrultusunda yeniden düzenlenip yapı geçerliliği ve güvenilirliğini belirleyebilmek için Konya İli Karapınar ilçesi Karapınar Lisesi son sınıf öğrencilerinden 60 öğrenciye öğrenci anketi, Konya merkez ve Karapınar ilçesindeki öğretmenlerden seçilmiş bir gruba da öğretmen anketi uygulanmıştır. Elde edilen verilerin faktör analizi yapılmıştır. Ardından ankette değişiklikler yapılarak son şekline ulaşılmıştır.

Ölçme araçları birincisi kişisel bilgiler olmak üzere dört boyuttan oluşmaktadır. Öğrenci anketinin kişisel bilgiler bölümünde cinsiyet ve okul türü bilgileri istenmiştir. Öğretmen anketinde ise bu kısımda cinsiyet, öğrenim durumu ve mesleki kıdem bilgileri istenmiş fakat öğrenim durumu uygulamaya katılan öğretmenlerde lisans düzeyinde olduğu için istatistiki işleme tabi tutulmamıştır.

Anketlerin diğer üç boyutu ise şunlardır:

- 1- Yöntem ve Teknikleri Kullanabilmeye Yönelik Yeterlilik Düzeyi Boyutu
- 2- Öğrenciyi Derse Motive Edebilmeye Yönelik Yeterlilik Düzeyi Boyutu
- 3- Materyal Kullanabilmeye Yönelik Yeterlilik Düzeyi Boyutu

Öğretmen ve öğrenci anketi toplam 36 maddeden oluşmaktadır. Öğretmen ve öğrenciler ankette yer alan maddelere ilişkin görüşlerini “Her Zaman”, “ Sık Sık”, “Bazen”, “Nadiren” ve “Hiçbir Zaman” kategorilerinden birini işaretleyerek belirtmişlerdir.

Otuz altı madde açısından öğretmen ve öğrencilerin ortaöğretim coğrafya öğretmenlerinin öğretim yapma yeterlilik düzeylerine ilişkin ölçme aracı olarak kullanılan öğretmen ve öğrenci anketlerinde beşli likert tipi bir ölçek kullanılmıştır. Her bir soruya verilecek yanıt kodları 1.00 ile 5.00 arasında değişmektedir. Sınıflama ölçeğinin oluşturulmasında; Aralık Genişliği (a) = Dizi Genişliği / yapılacak grup sayısı (Güngördü, 2000) formülü kullanılmıştır. Buna göre oluşturulan ölçekte; nitelik grupları, bunların sınırları ve verilen ağırlıkları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 5-Nitelik Gruplarının Sınırları ve Verilen Ağırlık Ölçeği

Verilen Ağırlık	Nitelik Grupları	Sınırı
5	Her Zaman	4.20 - 5.00
4	Sık Sık	3.40 - 4.19
3	Bazen	2.60 - 3.39
2	Nadiren	1.80 - 2.59
1	Hiçbir Zaman	1.00 - 1.79

Ölçme araçlarında yer alan 36 maddenin Cronbach Alpha Güvenilirlik Katsayısı öğretmen anketinde de öğrenci anketinde de uygulanmıştır. Her iki uygulamada da anketin güvenilirliğinin ve iç tutarlılığının yüksek olduğunu gösterir sonuçlar alınmıştır.

Veri toplama araçları 24 Nisan-16 Mayıs 2003 tarihleri arasında örnekleme bulunan 41 öğretmen ve 416 öğrenciye ulaşılmıştır. Öğretmenlerden biri anket uygulamasını kabul etmemiş, öğrenci anketinden ise 24 tanesi anketin tamamen yanıtlanmaması ya da okunmadan baştan sona tek sütunun işaretlenmesi nedeni ile geçersiz kabul edilmiştir.

Verilerin Çözümlemesi

Ölçme araçları ile verilerin çözümlemesinde bilgisayardan yararlanılmıştır. Yanıtları aranan alt amaçlara yönelik toplanan veriler, önce veri kodlama formlarına işlenmiştir. Daha sonra bilgisayara aktarılan veriler üzerinde istatistiksel çözümlemeler için SPSS (Statistical Package For Social Sciences) paket programından yararlanılmıştır.

1. Öğretmen ve öğrencilerin ortaöğretim coğrafya öğretmenlerinin öğretim yapma yeterliliklerine ilişkin görüşlerinin frekans (f) ve yüzdeleri (%) kullanılmıştır.
2. Öğretmen ve öğrencilerin ortaöğretim coğrafya öğretmenlerinin öğretim yapma yeterliliklerine ilişkin görüşlerinin hangi düzeyde gösterildiğini belirlemek için aritmetik ortalama ($\bar{X}$) değerleri kullanılmıştır.
3. Öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için t testi yapılmıştır.

4. Elde edilen veriler tablolara yerleştirilmiş ve tablolar yardımıyla yorumlanmıştır. Öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı $\alpha :0.05$ düzeyinde test edilmiştir.

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, ortaöğretim coğrafya öğretmenlerinin öğretim yapma yeterliliklerine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri ile bu görüşler arasında farklılıklar olup olmadığına yönelik bulgular ve yorum bulunmaktadır.

Coğrafya öğretmenlerinin öğretim yapma yeterlilikleri üç boyut altında ele alınmış ve elde edilen bulgular tablolar yardımıyla açıklanıp yorumlanmıştır.

Yöntem ve teknikleri kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutu, öğrenciyi derse motive edebilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutu ve materyal kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutundaki 36 maddeye ilişkin frekans (f), yüzde (%), aritmetik ortalama ($\bar{X}$) değeri ile öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonuçları verilmiştir.

A. Öğretmen ve Öğrencilerin Kişisel Özelliklerine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan öğretmen ve öğrencilerin kişisel özelliklerine ilişkin bulgular Tablo-6, Tablo7, Tablo-8, Tablo-9' da verilmiştir.

Tablo 6-Cinsiyetlerine göre öğretmen dağılımı

Veri Kaynağı	Öğretmen	
Cinsiyet	f	%
Kadın	19	47.5
Erkek	21	52.5
Toplam	40	100

Araştırmanın örnekleminde bulunan öğretmenlerin cinsiyetlerine bakıldığında 19'unun (%47.5) kadın, 21' inin (%52.5) erkek olduğu görülmektedir.

Tablo 7-Mesleki kıdemlerine göre öğretmen dağılımları

Veri Kaynağı	Öğretmen	
Mesleki Kıdem	f	%
1-5 yıl	11	27.5
6-10 yıl	13	32.5
11-15 yıl	4	10
16-20 yıl	10	25
20 yıl ve üstü	2	5
Toplam	40	100

Mesleki kıdemlerine göre öğretmen dağılımlarına bakıldığında, öğretmenlerin 11' inin (%27.5) 1-5 yıllık, 13' ünün (%32.5) 6-10 yıllık, 4' ünün 11-15 yıllık, 10' unun (%25) 16-20 yıllık, 2' sinin (%5) 20 yıl ve üstünde çalışma süresine sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 8-Öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımları

Veri Kaynağı	Öğrenci	
	f	%
Cinsiyet		
Kadın	229	58.2
Erkek	163	41.58
Toplam	392	100

Araştırmanın örnekleminde bulunan öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımlarına bakıldığında 229'unun (%58.2) kadın, 163' ünün (%41.58) erkek olduğu görülmektedir.

Tablo 9-Öğrencilerin okul türüne göre dağılımları

Veri Kaynağı	Öğrenci	
	f	%
Okul Türü		
Anadolu Lisesi	76	19.3
Süper Lise	69	17.6
Çok Programlı Lise	53	13.5
Meslek Lisesi	61	15.6
Genel Lise	133	33.9

Araştırmanın örnekleminde bulunan öğrencilerin okul türüne göre dağılımlarına bakıldığında öğrencilerin 76' sının (%19.3) Anadolu Lisesi, 69' unun (%17.6) Süper Lise, 53' ünün (%13.5) Çok Programlı Lise, 61' inin (%15.6) Meslek Lisesi öğrencisi olduğu görülmektedir.

B-Yöntem ve Teknikleri Kullanabilmeye Yönelik Yeterlilik Düzeyi Boyutu ile ilgili Bulgular

B.1.1. Yöntem ve Teknikleri Kullanabilmeye Yönelik Yeterlilik Düzeyi Boyutuna Yönelik Öğretmen Görüşleri

Bu kısımda coğrafya öğretiminde yöntem ve teknikleri kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi ile ilgili öğretmen görüşleri topluca Tablo-10' da verilmiştir.

Tablo 10-Yöntem ve teknikleri kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutuna yönelik öğretmen görüşleri

Anket Maddeleri	Yanıt Seçenekleri										$\bar{X}$
	Her Zaman		Sık Sık		Bazen		Nadiren		Hiçbir Zaman		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
1.Problem çözme yöntemiyle öğretim yapabilme	1	2.5	11	27.5	23	57.5	5	12.5	0	0	3.20
2.Tartışma yöntemiyle öğretim yapabilme	5	12.5	16	40	16	40	3	7.5	0	0	3.58
3.Proje yöntemiyle öğretim yapabilme	2	5	1	2.5	9	22.5	17	42.5	11	27.5	2.15
4.Gezi-gözlem yöntemiyle öğretim yapabilme	0	0	1	2.5	15	37.5	19	47.5	5	12.5	2.30
5.Keşfetme yöntemi ile öğretim yapabilme	2	5	4	10	13	32.5	14	35	7	17.5	2.50
6.Oyun yöntemi ile öğretim yapabilme	1	2.5	9	22.5	6	15	15	37.5	9	22.5	2.45
7.Düz anlatım yöntemi ile öğretim yapabilme	11	27.5	18	45	10	25	1	2.5	0	0	3.98
8.Örnek olay yöntemi ile öğretim yapabilme	8	20	19	47.5	11	27.5	2	5	0	0	3.83
9.Bireysel öğretim yöntemi ile öğretim yapabilme	4	10	13	32.5	16	40	7	17.5	0	0	3.35
10.Grup öğretimi yöntemi ile öğretim yapabilme	3	7.5	9	22.5	17	42.5	11	27.5	0	0	3.10
11.Soru cevap tekniği ile öğretim yapabilme	23	57.5	17	42.5	0	0	0	0	0	0	4.58
12.Rol oynama tekniği ile öğretim yapabilme	5	12.5	5	12.5	13	32.5	7	17.5	10	25	2.70
13.Beyin fırtınası tekniği ile öğretim yapabilme	0	0	9	22.5	14	35	9	22.5	8	20	2.60
14.Gösteri tekniği ile öğretim yapabilme	2	5	4	10	12	30	13	32.5	9	22.5	2.43
15.Benzeşim tekniği ile öğretim yapabilme	6	15	8	20	15	37.5	8	20	3	7.5	3.15

Araştırmanın veri toplama aracında birinci alt boyut olarak “Yöntem ve Teknikleri Kullanabilmeye Yönelik Yeterlilik Düzeyi” boyutu yer almıştır. Bu boyutta yer alan ifadelerle öğretmenler tarafından verilen yanıtların analizi Tablo-10’da verilmiştir. Yöntem ve teknikleri kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutunda en yüksek düzeyde ($\bar{X} = 4.58$) görüş bildirilen ifade, “soru-cevap tekniği ile öğretim yapabilme” ifadesi olmuştur. Coğrafya öğretmenlerinin yaklaşık beşte üçü (% 57.5) bu maddede “her zaman” işaretlerken, kalan yaklaşık beşte ikilik kesim (% 42.5) de “sık sık” seçeneğini işaretlemişlerdir. Uygulamaya katılan coğrafya öğretmenleri en çok soru-cevap tekniği öğretim yaptıklarını ifade etmişlerdir.

Yöntem ve teknikleri kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutundaki en düşük ($\bar{X} = 2.15$) düzeyde görüş bildirilen ifade, “Proje Yöntemiyle Öğretim Yapabilme” ifadesi olmuştur. Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaklaşık yarısı (%42.5) bu ifadeye “nadiren” yanıtını vermişlerdir. Öğretmenlerin dörtte biri (%27.5) bu ifadede “hiçbir zaman” seçeneğini işaretlerken dörtte bire yakın (%22.5) bir grup “bazen” ifadesini kullanmışlardır. Proje yöntemi ile öğretim yapabilme ifadesine öğretmenlerin % 5’ i “her zaman” ifadesini kullanırken, sadece %2.5’ i “sık sık” seçeneği yönünde görüş bildirmişlerdir.

B.1.2. Yöntem ve Teknikleri Kullanabilmeye Yönelik Yeterlilik Düzeyi Boyutuna Yönelik Öğrenci Görüşleri

Bu kısımda coğrafya öğretiminde yöntem ve teknikleri kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi ile ilgili öğrenci görüşleri topluca Tablo-8’ de verilmiştir.

Tablo 11-Yöntem ve teknikleri kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutuna yönelik öğrenci görüşleri

Anket Maddeleri	Yanıt Seçenekleri										$\bar{X}$
	Her Zaman		Sık Sık		Bazen		Nadiren		Hiçbir Zaman		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
1.Problem çözme yöntemiyle öğretim yaparız	28	7.1	56	14.3	160	40.8	90	23	58	14.8	2.76
2.Tartışma yöntemiyle öğretim yaparız	33	8.4	71	18.1	138	35.2	92	23.5	58	14.8	2.82
3.Proje yöntemiyle öğretim yaparız	9	2.3	12	3.1	52	13.3	67	17.1	252	64.3	1.62
4.Gezi-gözlem yöntemiyle öğretim yaparız	6	1.5	4	1.0	33	8.4	50	12.8	299	76.3	1.39
5.Keşfetme yöntemi ile öğretim yaparız	2	0.5	12	3.1	27	6.9	78	19.9	273	69.6	1.45
6.Oyun yöntemi ile öğretim yaparız	9	2.3	7	1.8	30	7.7	50	12.8	296	75.5	1.43
7.Düz anlatım yöntemi ile öğretim yaparız	242	61.7	94	24	31	7.9	15	3.8	10	2.6	4.39
8.Örnek olay yöntemi ile öğretim yaparız	74	18.9	113	28.8	125	31.9	40	10.2	40	10.2	3.36
9.Bireysel öğretim yöntemi ile öğretim yaparız	56	14.3	51	13	114	29.1	94	24	77	19.6	2.78
10.Grup öğretimi yöntemi ile öğretim yaparız	47	12	51	13	108	27.6	69	17.6	117	29.8	2.60
11.Soru cevap tekniği ile öğretim yaparız	121	30.9	111	28.3	102	26	39	9.9	19	4.8	3.70
12.Rol oynama tekniğiyle öğretim yaparız	9	2.3	8	2	28	7.1	59	15.1	288	73.5	1.45
13.Beyin fırtınası tekniğiyle öğretim yaparız	21	5.4	39	9.9	47	12	70	17.9	215	54.8	1.93
14.Gösteri tekniğiyle öğretim yaparız	12	3.1	24	6.1	46	11.7	76	19.4	234	59.7	1.73
15.Benzeşim tekniğiyle öğretim yaparız	23	5.9	36	9.2	71	18.1	87	22.2	175	44.6	2.09

Araştırmanın veri toplama aracında birinci alt boyut olarak “Yöntem ve Teknikleri Kullanabilmeye Yönelik Yeterlilik Düzeyi” boyutu yer alırken bu boyutta yer alan ifadeler öğrenciler tarafından verilen yanıtların analizi Tablo-11’ de

verilmiştir. Yöntem ve teknikleri kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutunda en yüksek düzeyde ($\bar{X} = 4.39$) görüş bildirilen ifade, “düz anlatım yöntemi ile öğretim yaparız” ifadesi olmuştur. Örnekleme oluşturan öğrencilerin yaklaşık üçte ikisi (% 61.7) bu maddede “her zaman” ifadesini işaretlerken, kalan yaklaşık üçte birlik kesim (% 24) de “sık sık” seçeneğini işaretlemişlerdir. Uygulamaya katılan öğrenciler derslerine devam ettikleri öğretmenlerin en çok düz anlatım yöntemi ile ders işlediklerini belirtmişlerdir. Öğrenci görüşleri ile öğretmen görüşleri arasında bu boyutta öğretmenlerin en çok soru-cevap tekniğini kullandıklarını belirten ifadelerine karşılık öğrencilerin en çok düz anlatım yöntemi ile karşı karşıya kaldıklarına ilişkin verdikleri yanıt farklılık göstermektedir.

Yöntem ve teknikleri kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutundaki en düşük ($\bar{X} = 1.39$) düzeyde görüş bildirilen ifade, “gezi gözlem yöntemiyle öğretim yaparız” ifadesi olmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin üçte ikisinden fazla bir bölümü (%76.3) bu ifadeye “hiçbir zaman” yanıtını vermişlerdir. Öğrencilerin kalan büyük çoğunluğu da (%12.8) bu ifadede “nadiren” seçeneğini işaretlerken %8.4’ ü “bazen”, % 1.0’ i “sık sık” ve %1.5’ i “her zaman” ifadesini kullanmışlardır. Öğretmenler en az kullandıkları yöntemin Proje Yöntemi olduğu yönünde görüş bildirirlerken öğrencileri coğrafya dersinde en az karşılaştıkları yöntemin Gezi -Gözlem Yöntemi olduğunu vurgulamışlardır.

B.2.1. Problem çözme yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular:

Coğrafya dersi sırasında öğretmenlerin problem çözme yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyi ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri Tablo-12’ de sunulmuştur.

Tablo 12-Problem çözme yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Görüşler	Her Zaman		Sık Sık		Bazen		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam		$\bar{X}$
Veri Kaynağı	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Öğretmen	1	2.5	11	27.5	23	57.5	5	12.5	0	0	40	100	3.20
Öğrenci	28	7.1	56	14.3	160	40.8	90	23	58	14.8	392	100	2.76

Tablo-12’ de görüldüğü gibi problem çözme yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyini öğretmenlerin %2.5’ i “her zaman”, %27.5’ i “sık sık”, %57.5’ i “bazen”, %12.5’ i “nadiren” kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerden hiç biri problem çözme yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin ifadelerden “hiçbir zaman” ifadesini kullanmazlarken; öğrencilerin %14.8’ i hiçbir zaman problem çözme yöntemini kullanmadıklarını ifade etmişlerdir.

Coğrafya öğretiminde problem çözme yöntemiyle öğretim yapma yeterlilik düzeyine bakıldığında; öğretmen görüşlerinin ortalaması 3.20, öğrenci görüşlerinin ortalaması 2.76’ dır. Hem öğretmen hem de öğrenciler coğrafya dersleri sırasında problem çözme yöntemini bazen kullandıklarını belirtmişlerdir.

B.2.2.Tartışma yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular:

Coğrafya dersi sırasında öğretmenlerin tartışma yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyi ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri Tablo-13’ de sunulmuştur.

Tablo 13-Tartışma yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Görüşler	Her Zaman		Sık Sık		Bazen		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam		$\bar{X}$
Veri Kaynağı	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Öğretmen	5	12.5	16	40	16	40	3	7.5	0	0	40	100	3.58
Öğrenci	33	8.4	71	18.1	138	35.2	92	23.5	58	14.8	392	100	2.82

Tablo-13’ de görüldüğü gibi tartışma yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyini öğretmenlerin %12.5’ i “her zaman”, %40’ ı “sık sık”, %40’ ı “bazen” %7.5’ i “nadiren” kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerden hiç biri tartışma yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin ifadelerden “hiçbir zaman” ifadesini kullanmazlarken; öğrencilerin %14.8’ i hiçbir zaman tartışma yöntemini kullanmadıklarını ifade etmişlerdir.

Coğrafya öğretiminde tartışma yöntemiyle öğretim yapma yeterlilik düzeyine bakıldığında; öğretmen görüşlerinin ortalaması 3.58, öğrenci görüşlerinin ortalaması 2.82’dir. Öğretmenler tartışma yöntemini kullanmalarına ilişkin sık sık ifadesini kullanırlarken öğrenciler öğretmenlerinin bu yöntemi kullanmalarına ilişkin bazen ifadesini kullanmışlardır.

B.2.3. Proje yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular:

Coğrafya dersi sırasında öğretmenlerin proje yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyi ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri Tablo-14’ de sunulmuştur.

Tablo 14-Proje yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Görüşler	Her Zaman		Sık Sık		Bazen		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam		$\bar{X}$
Veri Kaynağı	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Öğretmen	2	5	1	2.5	9	22.5	17	42.5	11	27.5	40	100	2.15
Öğrenci	9	2.3	12	3.1	52	13.3	67	17.1	252	64.3	392	100	1.62

Tablo-14' de görüldüğü gibi proje yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyini öğretmenlerin %5' i "her zaman", %2.5' i "sık sık", %22.5' i "bazen" %42.5' i "nadiren", %2/.5' i "hiçbir zaman" kullandıklarını belirtmişlerdir.

Coğrafya öğretiminde proje yöntemiyle öğretim yapma yeterlilik düzeyine bakıldığında; öğretmen görüşlerinin ortalaması 2.15, öğrenci görüşlerinin ortalaması 1.62'dir. Hem öğretmen hem de öğrenci görüşleri coğrafya derslerinde proje yöntemini nadiren kullandıkları yönündedir.

B.2.4.Gezi-gözlem yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular:

Coğrafya dersi sırasında öğretmenlerin gezi-gözlem yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyi ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri Tablo-15' de sunulmuştur.

Tablo 15-Gezi-gözlem yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Görüşler	Her Zaman		Sık Sık		Bazen		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam		$\bar{X}$
Veri Kaynağı	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Öğretmen	0	0	1	2.5	15	37.5	19	47.5	5	12.5	40	100	2.30
Öğrenci	6	1.5	4	1	33	8.4	50	12.8	299	76.3	392	100	1.39

Tablo-15’ de görüldüğü gibi gezi-gözlem yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyini öğretmenlerin %5’ i “her zaman”, %2.5’ i “sık sık”, %22.5’ i “bazen” %42.5’ i “nadiren”, %27.5’ i “hiçbir zaman” kullandıklarını belirtmişlerdir.

Coğrafya öğretiminde gezi-gözlem yöntemiyle öğretim yapma yeterlilik düzeyine bakıldığında; öğretmen görüşlerinin ortalaması 2.30, öğrenci görüşlerinin ortalaması 1.39’dur. Tartışma yöntemini coğrafya öğretmenleri nadiren kullandıkları bir yöntem olarak ifade etmelerine karşılık öğrenciler bu yöntemi öğretmenlerinin hiçbir zaman kullanmadıklarını ifade etmişlerdir.

B.2.5. Keşfetme yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular:

Coğrafya dersi sırasında öğretmenlerin keşfetme yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyi ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri Tablo-16’ da sunulmuştur.

Tablo 16-Keşfetme yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Görüşler	Her Zaman		Sık Sık		Bazen		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam		$\bar{X}$
Veri Kaynağı	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Öğretmen	2	5	4	10	13	32.5	14	35	7	17.5	40	100	2.50
Öğrenci	2	0.5	12	3.1	27	6.9	78	19.9	273	69.6	392	100	1.45

Tablo-16’ da görüldüğü gibi keşfetme yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyini öğretmenlerin %5’ i “her zaman”, %10’ u “sık sık”, %32.5’ i “bazen” %35’ i “nadiren”, %17.5’ i “hiçbir zaman” kullandıklarını belirtmişlerdir.

Coğrafya öğretiminde keşfetme yöntemiyle öğretim yapma yeterlilik düzeyine bakıldığında; öğretmen görüşlerinin ortalaması 2.50, öğrenci görüşlerinin ortalaması 1.45’tir. Araştırmaya katılan coğrafya öğretmenleri keşfetme yöntemi ile nadiren öğretim yaptıklarını belirtirken öğrencilerin öğretmenlerinin bu yöntemi hiçbir zaman kullanmadıkları yönünde görüş belirttikleri görülmektedir.

B.2.6. Oyun yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular:

Coğrafya dersi sırasında öğretmenlerin oyun yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyi ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri Tablo-17’ de sunulmuştur.

Tablo 17-Oyun yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Görüşler	Her Zaman		Sık Sık		Bazen		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam		$\bar{X}$
Veri Kaynağı	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Öğretmen	1	2.5	9	22.5	6	15	15	37.5	9	22.5	40	100	2.45
Öğrenci	9	2.3	7	1.8	30	7.7	50	12.8	296	75.5	392	100	1.43

Tablo-17’ de görüldüğü gibi oyun yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyini öğretmenlerin %2.5’ i “her zaman”, %22.5’ i “sık sık”, %15’ i “bazen” %37.5’ i “nadiren”, %22.5’ i “hiçbir zaman” kullandıklarını belirtmişlerdir.

Coğrafya öğretiminde oyun yöntemiyle öğretim yapma yeterlilik düzeyine bakıldığında; öğretmen görüşlerinin ortalaması 2.45, öğrenci görüşlerinin ortalaması 1.43’dir. Oyun yöntemini araştırmaya katılan coğrafya öğretmenleri nadiren kullandıklarını belirtmelerine karşılık öğrencileri bu yöntemle hiçbir zaman karşılaşmadıklarını ifadelendirmişlerdir.

B.2.7. Düz anlatım yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular:

Coğrafya dersi sırasında öğretmenlerin düz anlatım yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyi ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri Tablo-18’ de sunulmuştur.

Tablo 18-Düz anlatım yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Görüşler	Her Zaman		Sık Sık		Bazen		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam		$\bar{X}$
Veri Kaynağı	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Öğretmen	11	27.5	18	45	10	25	1	2.5	0	0	40	100	3.98
Öğrenci	242	61.7	94	24	31	7.9	15	3.8	10	2.6	392	100	4.39

Tablo-18’ de görüldüğü gibi düz anlatım yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyini öğretmenlerin %27.5’ i “her zaman”, %45’ i “sık sık”, %25’i “bazen” %2.5’ i “nadiren” kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerden hiç biri düz anlatım yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin ifadelerden “hiçbir zaman” ifadesini kullanmazlarken; öğrencilerin %2.6’sı hiçbir zaman düz anlatım yöntemini kullanmadıklarını ifade etmişlerdir.

Coğrafya öğretiminde düz anlatım yöntemiyle öğretim yapma yeterlilik düzeyine bakıldığında; öğretmen görüşlerinin ortalaması 3.98, öğrenci görüşlerinin ortalaması 4.39’dur. Sözel kökenli bir çok derste en çok başvurulan yöntem olarak karşımıza çıkan düz anlatım yöntemini araştırmaya katılan öğretmenler sık sık kullandıklarını ifadelemişlerdir. Buna karşın öğrenciler öğretmenlerinin bu yöneme her zaman başvurduklarını belirtmişlerdir.

B.2.8. Örnek olay yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular:

Coğrafya dersi sırasında öğretmenlerin örnek olay yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyi ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri Tablo-19' da sunulmuştur.

Tablo 19 Örnek olay yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Görüşler	Her Zaman		Sık Sık		Bazen		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam		$\bar{X}$
Veri Kaynağı	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Öğretmen	8	20	19	47.5	11	27.5	2	5	0	0	40	100	3.83
Öğrenci	74	18.9	113	28.8	125	31.9	40	10.2	40	10.2	392	100	3.36

Tablo-19' da görüldüğü gibi örnek olay yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyini öğretmenlerin %20' si "her zaman", %47.5'i "sık sık", %27.5'i "bazen" %5' i "nadiren" kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerden hiç biri örnek olay yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin ifadelerden "hiçbir zaman" ifadesini kullanmazlarken; öğrencilerin %10.2' si hiçbir zaman örnek olay yöntemini kullanmadıklarını ifade etmişlerdir.

Coğrafya öğretiminde örnek olay yöntemiyle öğretim yapma yeterlilik düzeyine bakıldığında; öğretmen görüşlerinin ortalaması 3.83, öğrenci görüşlerinin ortalaması 3.36'dır. Örnek olay yöntemini öğretmenler sık sık kullandıklarını ortaya koyarken öğrencileri bu yöntem ile bazen karşılaştıklarını belirtmişlerdir.

B.2.9. Bireysel öğretim yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular:

Coğrafya dersi sırasında öğretmenlerin bireysel öğretim yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyi ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri Tablo-20' de sunulmuştur.

Tablo 20-Bireysel öğretim yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Görüşler	Her Zaman		Sık Sık		Bazen		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam		$\bar{X}$
Veri Kaynağı	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Öğretmen	4	10	13	32.5	16	40	7	17.5	0	0	40	100	3.35
Öğrenci	56	14.3	51	13	114	29.1	94	24	77	19.6	392	100	2.78

Tablo-20' de görüldüğü gibi bireysel öğretim yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyini öğretmenlerin %10' u "her zaman", %32.5' i "sık sık", %40' ı "bazen", %17.5' i "nadiren" kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerden hiç biri bireysel öğretim yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin ifadelerden "hiçbir zaman" ifadesini kullanmazlarken; öğrencilerin %19.6' sı hiçbir zaman tartışma yöntemini kullanmadıklarını ifade etmişlerdir.

Coğrafya öğretiminde bireysel öğretim yöntemiyle öğretim yapma yeterlilik düzeyine bakıldığında; öğretmen görüşlerinin ortalaması 3.35, öğrenci görüşlerinin ortalaması 2.78'dir. Öğretmenler bireysel öğretim yöntemine bazen başvurduklarını belirtmişlerdir. Keza öğrencilerin de öğretmenlerinin bu yöntemi kullanmalarına ilişkin görüşlerin bireysel öğretim yöntemi ile bazen karşılaştıkları yönündedir.

B.2.10. Grup öğretim yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular:

Coğrafya dersi sırasında öğretmenlerin grup öğretim yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyi ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri Tablo-21’ de sunulmuştur.

Tablo 21-Grup öğretim yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Görüşler	Her Zaman		Sık Sık		Bazen		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Veri Kaynağı													
Öğretmen	3	7.5	9	22.5	17	42.5	11	27.5	0	0	40	100	3.10
Öğrenci	47	12	51	13	108	27.6	69	17.6	117	29.8	392	100	2.60

Tablo-21’ de görüldüğü gibi grup öğretim yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyini öğretmenlerin %7.5’ i “her zaman”, %22.5’ i “sık sık”, %42.5’ i “bazen”, %27.5’ i “nadiren” kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerden hiç biri grup öğretim yöntemiyle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin ifadelerden “hiçbir zaman” ifadesini kullanmazlarken; öğrencilerin yaklaşık üçte birlik bir kısmını oluşturan %29.8’ i hiçbir zaman tartışma yöntemini kullanmadıklarını ifade etmişlerdir.

Coğrafya öğretiminde grup öğretim yöntemiyle öğretim yapma yeterlilik düzeyine bakıldığında; öğretmen görüşlerinin ortalaması 3.10, öğrenci görüşlerinin

ortalaması 2.82’dir. Öğretmen ve öğrenci görüşleri grup öğretim yöntemini bazen kullandıkları yönündedir.

B.2.11. Soru-cevap tekniği ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular:

Coğrafya dersi sırasında öğretmenlerin soru-cevap tekniği ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyi ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri Tablo-22’ de sunulmuştur.

Tablo 22-Soru-cevap tekniği ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Görüşler	Her Zaman		Sık Sık		Bazen		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam		$\bar{X}$
Veri Kaynağı	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Öğretmen	23	57.5	17	42.5	0	0	0	0	0	0	40	100	4.58
Öğrenci	121	30.9	111	28.3	102	26	39	9.9	19	4.8	392	100	3.70

Tablo-22’ de görüldüğü gibi soru-cevap tekniği ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyini öğretmenlerin %57.5’ i “her zaman”, %28.3’ ü “sık sık” kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerden hiç biri soru-cevap tekniği ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin ifadelerden “bazen”, “nadiren” ve “hiçbir zaman” ifadesini kullanmazlarken; öğrencilerin %26’ sı “bazen”, %9.9’ u “nadiren” ve %4.8’ i hiçbir zaman soru-cevap tekniğini kullanmadıklarını ifade etmişlerdir.

Coğrafya öğretiminde soru-cevap tekniği ile öğretim yapma yeterlilik düzeyine bakıldığında; öğretmen görüşlerinin ortalaması 4.58, öğrenci görüşlerinin ortalaması 3.70'dir. soru-cevap tekniğinin kullanımına ilişkin öğretmenler 4.58' lik ağırlık ile her zaman bu tekniğe başvurdukları yönünde görüş bildirirlerken öğrencilerin görüşleri öğretmenlerinin bu tekniği derslerinde sık sık kullandıkları yönündedir.

B.2.12. Rol oynama tekniği ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular:

Coğrafya dersi sırasında öğretmenlerin rol oynama tekniği ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyi ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri Tablo-23' de sunulmuştur.

Tablo 23-Rol oynama tekniği ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Görüşler	Her Zaman		Sık Sık		Bazen		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam		$\bar{X}$
Veri Kaynağı	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Öğretmen	5	12.5	5	12.5	13	32.5	7	17.5	10	25	40	100	2.70
Öğrenci	9	2.23	8	2	28	7.1	59	15.1	288	73.5	392	100	1.45

Tablo-23' de görüldüğü gibi rol oynama tekniği ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyini öğretmenlerin %12.5' i "her zaman", %12.5' i "sık sık", %32.5' i "bazen", %17.5' i "nadiren" ve %25' i "hiçbir zaman" kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğrenciler ise rol oynama tekniği ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine %2.23' ü

“her zaman”, %2’ si “sık sık”, %32.5’ i “bazen”, %15.1’ i “nadiren” ve %73.5’ i “hiçbir zaman “ kullandıklarını belirtmişlerdir.

Coğrafya öğretiminde rol oynama tekniği ile öğretim yapma yeterlilik düzeyine bakıldığında; öğretmen görüşlerinin ortalaması 2.70, öğrenci görüşlerinin ortalaması 1.45’tir. Rol oynama tekniğini uygulamaya katılan öğretmenler bazen kullandıklarını ifadelemişlerdir. Fakat öğrenci görüşleri ile öğretmen görüşleri arasında anlamlı bir farkın bulunduğu bu ifadede öğrenciler öğretmenlerinin rol oynama tekniğini hiçbir zaman kullanmadıklarını ifadelendirmişlerdir.

B.2.13. Beyin fırtınası tekniği ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular:

Coğrafya dersi sırasında öğretmenlerin beyin fırtınası tekniği ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyi ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri Tablo-24’ de sunulmuştur.

Tablo 24-Beyin fırtınası tekniği ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Görüşler	Her Zaman		Sık Sık		Bazen		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam		$\bar{X}$
Veri Kaynağı	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Öğretmen	0	0	9	22.5	14	35	9	22.5	8	20	40	100	2.60
Öğrenci	21	5.4	39	9.9	47	12	70	17.9	215	54.8	392	100	1.93

Tablo-24’ de görüldüğü gibi beyin fırtınası tekniği ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyini öğretmenlerin %22.5’ i “sık sık”, %35’ i “bazen” %22.5’ i “nadiren” kullandıklarını, %20’ si ise bu yöntemi “hiçbir zaman” kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerden hiç biri beyin fırtınası tekniği ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin ifadelerden “her zaman” ifadesini kullanmazlarken; öğrencilerin %5.4’ ü her zaman tartışma yöntemini kullanmadıklarını ifade etmişlerdir.

Coğrafya öğretiminde beyin fırtınası tekniği ile öğretim yapma yeterlilik düzeyine bakıldığında; öğretmen görüşlerinin ortalaması 2.60, öğrenci görüşlerinin ortalaması 1.93’tür. Öğretmenler beyin fırtınası tekniğini 2.60’ lık ağırlık ile bazen alt sınırında görüş bildirmişlerdir. Öğrenciler ise bu teknikle karşılaşmalarına dair nadiren ifadesini kullanmışlardır.

B.2.14. Gösteri tekniği ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular:

Coğrafya dersi sırasında öğretmenlerin gösteri tekniği ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyi ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri Tablo-25’ de sunulmuştur.

Tablo 25-Gösteri tekniği ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Görüşler	Her Zaman		Sık Sık		Bazen		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam		$\bar{X}$
Veri Kaynağı	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Öğretmen	2	5	4	10	12	30	13	32.5	9	22.5	40	100	2.43
Öğrenci	12	3.1	24	6.1	46	11.7	76	19.4	234	59.7	392	100	1.73

Tablo-25’ de görüldüğü gibi gösteri tekniği ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyini öğretmenlerin %5’ i “her zaman”, %10’ u “sık sık”, %30’ u “bazen” %32.5’ i “nadiren” kullandıklarını, %22.5’ i “hiçbir zaman” kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin ise %3.1’ i “her zaman”, %6.1’ i “sık sık”, %11.7’ si “bazen”, %19.4’ ü “nadiren” kullandıklarını belirtirken öğrencilerin yarısından fazlası %59.7’ si “hiçbir zaman” kullanmadıklarını ifadelendirmişlerdir.

Coğrafya öğretiminde gösteri tekniği ile öğretim yapma yeterlilik düzeyine bakıldığında; öğretmen görüşlerinin ortalaması 2.43, öğrenci görüşlerinin ortalaması 1.73’tür. Öğretmenler gösteri tekniğini kullanmalarına ilişkin nadiren ağırlığını kullananlarken öğrenciler bu tekniği öğretmenlerinin hiçbir zaman kullanmadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir.

B.2.15. Benzeşim tekniği ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular:

Coğrafya dersi sırasında öğretmenlerin benzeşim tekniği ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyi ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri Tablo-26’ da sunulmuştur.

Tablo 26-Benzeşim tekniği ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Görüşler	Her Zaman		Sık Sık		Bazen		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam		$\bar{X}$
Veri Kaynağı	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Öğretmen	6	15	8	20	15	37.5	8	20	3	7.5	40	100	3.15
Öğrenci	23	5.9	36	9.2	71	18.1	87	22.2	175	44.6	392	100	2.09

Tablo-26' da görüldüğü gibi benzeşim tekniği ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyini öğretmenlerin %15' i "her zaman", %20' si "sık sık", %37.5' i "bazen", %20' si "nadiren" kullandıklarını belirtirlerken %7.5' i bu tekniği "hiçbir zaman" kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin ise %5.9' u "her zaman", %9.2' si "sık", %18.1' i "bazen", %22.2' si "nadiren" kullandıklarını, buna karşılıklı öğrencilerin yarıya yakını %44.6' sı bu teknik ile "hiçbir zaman" karşılaşmadıklarını belirtmişlerdir.

Coğrafya öğretiminde benzeşim tekniği ile öğretim yapma yeterlilik düzeyine bakıldığında; öğretmen görüşlerinin ortalaması 3.15, öğrenci görüşlerinin ortalaması 2.09'dur. Öğretmenler bazen bu tekniği kullandıklarını belirtirken öğrenciler benzeşim tekniğini coğrafya derslerinde nadiren kullandıklarını ifadelemişlerdir.

C-Öğrenciyi Derse Motive Edebilmeye Yönelik Yeterlilik Düzeyi Boyutu ile İlgili Bulgular

C.1.1. Öğrenciyi Derse Motive Edebilmeye Yönelik Yeterlilik Düzeyi Boyutuna Yönelik Öğretmen Görüşleri

Bu kısımda coğrafya öğretiminde öğrenciyi derse motive edebilmeye yönelik yeterlilik düzeyi ile ilgili öğretmen görüşleri topluca Tablo-27' de verilmiştir.

Tablo 27-Öğrenciyi derse motive edebilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutuna yönelik öğretmen görüşleri

Anket Maddeleri	Yanıt Seçenekleri										$\bar{X}$
	Her Zaman		Sık Sık		Bazen		Nadiren		Hiçbir Zaman		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
1.Öğrencinin ilgi ve dikkatini çekebilme	18	45	21	52.5	1	2.5	0	0	0	0	4.43
2.Öğrenciye dersin amacını bildirebilme	17	42.5	19	47.5	4	10	0	0	0	0	4.33
3.Öğrenciye amaçlara ulaşma yollarını bildirebilme	14	35	22	55	4	10	0	0	0	0	4.25
4.Öğrenme eksiklerini yanlışlarını giderebilme	13	32.5	22	55	4	10	1	2.5	0	0	4.18
5.Dersi özetleyebilme	28	70	8	20	3	7.5	1	2.5	0	0	4.58
6.Önceden öğrenilenlerle konu alanı arasında bağ kurabilme	23	57.5	15	37.5	2	5	0	0	0	0	4.53
7.Öğrencinin ihtiyaçları, günlük hayatı ile konu alanı arasında bağ kurabilme	10	25	22	55	8	20	0	0	0	0	4.05
8.Dersi değerlendirebilme	15	37.5	21	52.5	4	10	0	0	0	0	4.28
9.Ödev verebilme	10	25	18	45	12	30	0	0	0	0	4.28
10.Öğrencileri bir sonraki derse hazırlayabilme	12	30	16	40	10	25	2	5	0	0	3.95
11.Öğrencileri öğretim etkinliğine dahil edebilme	21	52.5	16	40	2	5	1	2.5	0	0	3.95

Araştırmanın veri toplama aracında ikinci alt boyut olarak “Öğrenciyi Derse Motive Edebilmeye Yönelik Yeterlilik Düzeyi” boyutu yer almıştır. Bu boyutta yer alan ifadelere öğretmenler tarafından verilen yanıtların analizi Tablo-25’ de verilmiştir. Öğrenciyi derse motive edebilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutunda en yüksek düzeyde ($\bar{X} = 4.58$) görüş bildirilen ifade, “dersi özetleyebilme” ifadesi olmuştur. Coğrafya öğretmenlerinin üçte ikisinden fazlası (% 70) bu maddede “her zaman” seçeneğini işaretlerken, kalan yaklaşık üçte birlik kesimin çoğunluğu (%20) de “sık sık” seçeneğini işaretlemişlerdir. Uygulamaya katılan coğrafya öğretmenleri bu boyuta yönelik en çok dersi özetleyebilme yeterlilik düzeyinde yeterli olduklarını ifade etmişlerdir.

Dersi özetleyebilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutundaki en düşük ($\bar{X}=3.95$) düzeyde görüş bildirilen iki ifadede toplanmıştır. Bu ifadeler “Öğrenciyi bir sonraki derse hazırlayabilme” ifadesi ile “öğrencileri öğretim etkinliğine dahil edebilme” ifadesi olmuştur. Araştırmaya katılan öğretmenlerin bu iki ifadeye yönelik görüşlerine bakıldığında yarısından fazlasının (%52.5)’her zaman” öğrencilerini öğretim etkinliğine dahil edebilirim ifadesi ile karşılaşılmaktadır.

C.1.2. Öğrenciyi Derse Motive Edebilmeye Yönelik Yeterlilik Düzeyi Boyutuna Yönelik Öğrenci Görüşleri

Bu kısımda coğrafya öğretiminde öğrenciyi derse motive edebilmeye yönelik yeterlilik düzeyi ile ilgili öğrenci görüşleri topluca Tablo-28’ de verilmiştir.

Tablo 28-Öğrenciyi derse motive edebilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutuna yönelik öğrenci görüşleri

Anket Maddeleri	Yanıt Seçenekleri										$\bar{X}$
	Her Zaman		Sık Sık		Bazen		Nadiren		Hiçbir Zaman		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
1.Dersler ilgi ve dikkatimi çeker	123	31.4	104	26.5	128	32.7	24	6.1	13	3.3	3.77
2.Öğretmenimiz dersin amacını bildirir	170	43.4	96	24.5	70	17.9	33	8.4	22	5.6	4.04
3.Öğretmenimiz amaçlara ulaşma yollarını bildirir	122	31.1	117	29.8	80	20.4	41	10.5	32	8.2	3.65
4.Öğretmenimiz eksiklerimizi ve yanlışlarımızı giderir	158	40.3	105	26.8	62	15.8	41	10.5	24	6.1	3.99
5.Dersi özetleriz	145	37	117	29.8	62	15.8	44	11.2	24	6.1	3.80
6.Önceden öğrenilenlerle konu alanı arasında bağ kurarız	101	25.8	128	32.7	90	23	44	11.2	29	7.4	3.58
7.Derslerde öğrendiğim bilgileri günlük yaşamımda kullanırım	41	10.5	65	16.6	139	35.5	91	23.2	56	14.3	2.86
8.Dersi değerlendiririz	81	20.7	78	19.9	117	29.8	83	21.2	33	8.4	3.23
9.Ödev alırız	108	27.6	78	19.9	117	29.8	60	15.3	29	7.4	3.45
10.Öğretmenimiz bir sonraki dersten bizi haberdar eder	214	54.6	90	23	38	9.7	29	7.4	21	5.4	4.14
11.Öğretim etkinliğine katılırız	81	20.7	99	25.3	86	21.9	77	19.6	49	12.5	3.21

Araştırmanın veri toplama aracında birinci alt boyut olarak “Öğrenciyi Derse Motive Edebilmeye Yönelik Yeterlilik Düzeyi” boyutu yer alırken bu boyutta yer alan ifadelere öğrenciler tarafından verilen yanıtların analizi Tablo-28’ de verilmiştir. Öğrenciyi derse motive edebilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutunda en yüksek düzeyde ($\bar{X} = 4.14$) görüş bildirilen ifade, “öğretmenimiz bir sonraki dersten bizi haberdar eder” ifadesi olmuştur. Örneklemi oluşturan öğrencilerin yarısından fazlası (%54.6) bu maddede “her zaman” ifadesini işaretlerken, öğrencileri dörtte birine yakın bir kesimi (% 23) de “sık sık” seçeneğini işaretlemişlerdir. Uygulamaya katılan öğrenciler derslerine devam ettikleri öğretmenlerin bu boyuta yönelik

verdikleri ifadelerden öğretmenlerinin en çok kendilerini bir sonraki derse hazırlama düzeylerine ağırlıklı yanıt vermişlerdir.

Öğrenciyi derse motive edebilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutundaki en düşük ($\bar{X} = 2.86$) düzeyde görüş bildirilen ifade, “derslerde öğrendiğim bilgileri günlük yaşamımda kullanabilirim” ifadesi olmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaklaşık dörtte birlik kesimi (%23.2) bu ifadeye “nadiren” yanıtını vermişlerdir.

C.2.1. Öğrencilerin ilgi ve dikkatini çekebilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular:

Coğrafya dersi sırasında öğretmenlerin öğrencilerin ilgi ve dikkatini çekebilme yeterlilik düzeyi ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri Tablo-29’ de sunulmuştur.

Tablo 29-Öğrencilerin ilgi ve dikkatini çekebilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Görüşler	Her Zaman		Sık Sık		Bazen		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Veri Kaynağı													
Öğretmen	18	45	21	52.5	1	2.5	0	0	0	0	40	100	4.43
Öğrenci	123	31.4	104	26.5	128	32.7	24	6.1	13	3.3	392	100	3.77

Tablo-29’ da görüldüğü gibi öğrencilerin ilgi ve dikkatini çekebilme yeterlilik düzeyine ilişkin öğretmenlerin %45’ i “her zaman”, %52.5’ i “sık sık”,

%2.5' i “bazen” öğrencilerin dikkatini çekebildiklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerden hiç biri öğrencilerin ilgi ve dikkatini çekebilme yeterlilik düzeyine ilişkin ifadelerden “nadiren” ve “hiçbir zaman” ifadesini kullanmazlarken; öğrencilerin %6.1' i dikkatlerinin “nadiren” öğretmenleri tarafından çekildiğini %3.3' lük bir kesim ise “hiçbir zaman” derslerin ilgi ve dikkatini çekmediklerini ifadelendirmişlerdir.

Coğrafya öğrencilerin ilgi ve dikkatini çekebilme yeterlilik düzeyine bakıldığında; öğretmen görüşlerinin ortalaması 4.43, öğrenci görüşlerinin ortalaması 3.77'dir. Araştırmaya katılan öğretmenler öğrencilerin ilgi ve dikkatini her zaman çekebildiklerini öğrenciler ise öğretmenlerin ilgi ve dikkatlerini sık sık çekebildiklerini belirtmişlerdir.

C.2.2. Öğrenciye dersin amacını bildirebilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular:

Coğrafya dersi sırasında öğretmenlerin öğrenciye dersin amacını bildirebilme yeterlilik düzeyi ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri Tablo-30' da sunulmuştur.

Tablo 30-Öğrenciye dersin amacını bildirebilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Görüşler	Her Zaman		Sık Sık		Bazen		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam		$\bar{X}$
Veri Kaynağı	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Öğretmen	17	42.5	19	47.5	4	10	0	0	0	0	40	100	4.33
Öğrenci	170	43.4	96	24.5	70	17.9	33	8.4	22	5.6	392	100	4.04

Tablo-30' da görüldüğü gibi öğrenciye dersin amacını bildirebilme yeterlilik düzeyini öğretmenlerin %42.5' i "her zaman", %47.5' i "sık sık", %10' u "bazen" kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerden hiç biri öğrenciye dersin amacını bildirebilme yeterlilik düzeyine ilişkin ifadelerden "nadiren" ve "hiçbir zaman" ifadesini kullanmazlarken; öğrencilerin %8.4' ü nadiren ve %5.6' sı hiçbir zaman tartışma yöntemini kullanmadıklarını ifade etmişlerdir.

Coğrafya öğretiminde öğrenciye dersin amacını bildirebilme yeterlilik düzeyine bakıldığında; öğretmen görüşlerinin ortalaması 4.33, öğrenci görüşlerinin ortalaması 4.04'tür. Öğretmenler öğrencilerine dersin amacını her zaman bildirdiklerini belirtirken öğrenciler öğretmenlerinin dersin amaçlarını kendilerine sık sık bildirdiğini ifade etmişlerdir.

C.2.3. Öğrenciye amaçlara ulaşma yollarını bildirebilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular:

Coğrafya dersi sırasında öğretmenlerin öğrenciye amaçlara ulaşma yollarını bildirebilme yeterlilik düzeyi ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri Tablo-31' de sunulmuştur.

Tablo 31-Öğrenciye amaçlara ulaşma yollarını bildirebilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Görüşler	Her Zaman		Sık Sık		Bazen		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam		$\bar{X}$
Veri Kaynağı	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Öğretmen	14	35	22	55	4	10	1	2.5	0	0	40	100	4.25
Öğrenci	122	31.1	117	29.8	80	20.4	41	10.5	32	8.2	392	100	3.65

Tablo-31’ de görüldüğü gibi öğrenciye amaçlara ulaşma yollarını bildirebilme yeterlilik düzeyini öğretmenlerin %35’ i “her zaman”, %55’ i “sık sık”, %10’ u “bazen” %2.5’ i “nadiren” kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerden hiç biri öğrenciye amaçlara ulaşma yollarını bildirebilme yeterlilik düzeyine ilişkin ifadelerden “hiçbir zaman” ifadesini kullanmazlarken; öğrencilerin %8.2’ si hiçbir zaman tartışma yöntemini kullanmadıklarını ifade etmişlerdir.

Coğrafya öğretiminde öğrenciye amaçlara ulaşma yollarını bildirebilme yeterlilik düzeyine bakıldığında; öğretmen görüşlerinin ortalaması 4.25, öğrenci görüşlerinin ortalaması 3.65’dir. Öğretmenler öğrencilerine amaçlara ulaşma yollarını her zaman bildirdiklerini ifade ederken öğrenciler öğretmenlerinin kendilerine amaçlara ulaşma yollarını sık sık bildirdiklerini belirtmişlerdir.

C.2.4. Öğrenme eksiklerini, yanlışlarını giderebilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular:

Coğrafya dersi sırasında öğretmenlerin öğrenme eksiklerini, yanlışlarını giderebilme yeterlilik düzeyi ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri Tablo-32’ de sunulmuştur.

Tablo 32-Öğrenme eksiklerini, yanlışlarını giderebilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Görüşler	Her Zaman		Sık Sık		Bazen		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Veri Kaynağı													
Öğretmen	13	32.5	22	55	4	10	1	2.5	0	0	40	100	4.18
Öğrenci	158	40.3	105	26.8	62	15.8	41	10.5	24	6.1	392	100	3.99

Tablo-32’ de görüldüğü gibi öğrenme eksiklerini, yanlışlarını giderebilme yeterlilik düzeyini öğretmenlerin %32.5’ i “her zaman”, %55’ i “sık sık”, %10’ u “bazen”, %2.5’ i “nadiren” öğrenme eksiklerini, yanlışlarını giderebildiklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerden hiç biri öğrenme eksiklerini, yanlışlarını giderebilme yeterlilik düzeyine ilişkin ifadelerden “hiçbir zaman” ifadesini kullanmazlarken; öğrencilerin %6.1’ i öğretmenlerinin hiçbir zaman öğrenme eksiklerini, yanlışlarını gideremediklerini ifade etmişlerdir.

Coğrafya öğretiminde öğrenme eksiklerini, yanlışlarını giderebilme yeterlilik düzeyine bakıldığında; öğretmen görüşlerinin ortalaması 4.18, öğrenci görüşlerinin ortalaması 3.99’dur. Hem öğretmenler hem de öğrenciler öğrenme eksiklerinin ve yanlışlarının giderilmesine ilişkin olarak sık sık ifadesini kullanmışlardır.

C.2.5. Dersi özetleyebilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular:

Coğrafya dersi sırasında öğretmenlerin dersi özetleyebilme yeterlilik düzeyi ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri Tablo-33’ de sunulmuştur.

Tablo 33-Dersi özetleyebilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Görüşler	Her Zaman		Sık Sık		Bazen		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam		$\bar{X}$
Veri Kaynağı	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Öğretmen	28	70	8	20	3	7.5	1	2.5	0	0	40	100	4.58
Öğrenci	145	37	117	29.8	62	15.8	44	11.2	29	7.4	392	100	3.80

Tablo-33' de görüldüğü gibi dersi özetleyebilme yeterlilik düzeyini öğretmenlerin %70' i “her zaman”, %20' si “sık sık”, %7.5' i “bazen” %2.5' i “nadiren” dersi özetleyebildiklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerden hiç biri dersi özetleyebilme yeterlilik düzeyine ilişkin ifadelerden “hiçbir zaman” ifadesini kullanmazlarken; öğrencilerin %7.4' ü hiçbir zaman dersi özetlemediklerini ifade etmişlerdir.

Coğrafya öğretiminde dersi özetleyebilme yeterlilik düzeyine bakıldığında; öğretmen görüşlerinin ortalaması 4.58, öğrenci görüşlerinin ortalaması 3.80'dir. Araştırmaya katılan coğrafya öğretmenleri dersi **her zaman** özetlediklerini ifadelendirirlerken, öğrenciler öğretmenlerinin dersleri **sık sık** özetlediklerini belirtmişlerdir.

C.2.6. Önceden öğrenilenlerle konu alanı arasında bağ kurabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular:

Coğrafya dersi sırasında öğretmenlerin önceden öğrenilenlerle konu alanı arasında bağ kurabilme yeterlilik düzeyi ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri Tablo-34' de sunulmuştur.

Tablo 34-Önceden öğrenilenlerle konu alanı arasında bağ kurabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Görüşler	Her Zaman		Sık Sık		Bazen		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Veri Kaynağı													
Öğretmen	23	57.5	15	37.5	2	5	0	0	0	0	40	100	4.53
Öğrenci	101	25.8	128	32.7	90	23	44	11.2	29	7.4	392	100	3.58

Tablo-34' de görüldüğü gibi önceden öğrenilenlerle konu alanı arasında bağ kurabilme yeterlilik düzeyini öğretmenlerin %57.5' i "her zaman", %37.5' i "sık sık", %5' i "bazen" önceden öğrenilenlerle konu alanı arasında bağ kurabildiklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerden hiç biri önceden öğrenilenlerle konu alanı arasında bağ kurabilme yeterlilik düzeyine ilişkin ifadelerden "nadiren" ve "hiçbir zaman" ifadesini kullanmazlarken; öğrencilerin %11.2' si öğretmenlerinin önceden öğrenilenler ile konu alanı arasında bağ kurabildiklerini, %7.4' ü hiçbir zaman önceden öğrenilenlerle konu alanı arasında bağ kuramadıklarını ifade etmişlerdir.

Coğrafya öğretiminde önceden öğrenilenlerle konu alanı arasında bağ kurabilme yeterlilik düzeyine bakıldığında; öğretmen görüşlerinin ortalaması 4.53, öğrenci görüşlerinin ortalaması 3.58'dir. Uygulamaya katılan coğrafya öğretmenleri önceden öğrenilenler ile konu alanı arasında **her zaman** bağ kurabildiklerini ifadelendirirlerken, öğrenciler öğretmenlerinin önceden öğrenilenler ile konu alanı arasında **sık sık** bağ kurabildiklerini belirtmişlerdir.

C.2.7. Öğrencinin ihtiyaçları, günlük hayatı ile konu alanı arasında bağ kurabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular:

Coğrafya dersi sırasında öğretmenlerin öğrencinin ihtiyaçları, günlük hayatı ile konu alanı arasında bağ kurabilme yeterlilik düzeyi ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri Tablo-35' de sunulmuştur.

Tablo 35-Öğrencinin ihtiyaçları, günlük hayatı ile konu alanı arasında bağ kurabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Görüşler	Her Zaman		Sık Sık		Bazen		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam		$\bar{X}$
Veri Kaynağı	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Öğretmen	10	25	22	55	8	20	0	0	0	0	40	100	4.05
Öğrenci	41	10.5	65	16.6	139	35.5	91	23.2	56	14.3	392	100	2.86

Tablo-35’ de görüldüğü gibi öğrencinin ihtiyaçları, günlük hayatı ile konu alanı arasında bağ kurabilme yeterlilik düzeyini öğretmenlerin %25’ i “her zaman”, %55’ i “sık sık”, %20’ si “bazen öğrencinin ihtiyaçları, günlük hayatı ile konu alanı arasında bağ kurabildiklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerden hiç biri öğrencinin ihtiyaçları, günlük hayatı ile konu alanı arasında bağ kurabilme yeterlilik düzeyine ilişkin ifadelerden “nadiren” ve “hiçbir zaman” ifadesini kullanmazlarken; öğrencilerin dörtte birine yakın bir kesimini oluşturan %23.2’ si öğrencinin ihtiyaçları, günlük hayatı ile konu alanı arasında nadiren bağ kurabildiklerini, %14.3’ ü hiçbir zaman öğretmenlerinin kendilerinin ihtiyaçları, günlük hayatı ile konu alanı arasında bağ kuramadıklarını ifade etmişlerdir.

Coğrafya öğretiminde öğrencinin ihtiyaçları, günlük hayatı ile konu alanı arasında bağ kurabilme yeterlilik düzeyine bakıldığında; öğretmen görüşlerinin ortalaması 4.05, öğrenci görüşlerinin ortalaması 2.86’dır. Örnekleimde bulunan coğrafya öğretmenleri öğrencinin ihtiyaçları, günlük hayatı ile konu alanı arasında sık sık bağ kurabildiklerini belirtirlerken, öğrenciler öğretmenlerinin kendilerinin ihtiyaçları, günlük hayatı ile konu alanı arasında **bazen** bağ kurabildiklerini ifadelendirmişlerdir.

C.2.8. Dersi değerlendirebilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular:

Coğrafya dersi sırasında öğretmenlerin dersi değerlendirebilme yeterlilik düzeyi ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri Tablo-36’ da sunulmuştur.

Tablo 36-Dersi değerlendirebilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Görüşler	Her Zaman		Sık Sık		Bazen		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam		$\bar{X}$
Veri Kaynağı	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Öğretmen	15	37.5	21	52.5	4	10	0	0	0	0	40	100	4.28
Öğrenci	81	20.7	78	19.9	117	29.8	83	21.2	33	8.4	392	100	3.23

Tablo-3’ da görüldüğü gibi dersi değerlendirebilme yeterlilik düzeyini öğretmenlerin %37.5’ i “her zaman”, %52.5’ i “sık sık”, %10’ u “bazen” dersi değerlendirebildiklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerden hiç biri dersi değerlendirebilme yeterlilik düzeyine ilişkin ifadelerden “nadiren” ve “hiçbir zaman” ifadesini kullanmazlarken; öğrencilerin %21.2’ si öğretmenlerinin dersi nadiren değerlendirdiğini, %8.4’ ü hiçbir zaman değerlendirmediklerini ifade etmişlerdir.

Coğrafya öğretiminde dersi değerlendirebilme yeterlilik düzeyine bakıldığında; öğretmen görüşlerinin ortalaması 4.28, öğrenci görüşlerinin ortalaması 3.23’dir. Öğretmenler dersi **her zaman** değerlendirdiklerini ifade ederlerken, öğrenciler öğretmenlerinin dersi **bazen** değerlendirdiklerini belirtmişlerdir.

C.2.9. Ödev verebilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular:

Coğrafya dersi sırasında öğretmenlerin ödev verebilme yeterlilik düzeyi ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri Tablo-37’ de sunulmuştur.

Tablo 37-Ödev verebilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Görüşler	Her Zaman		Sık Sık		Bazen		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam		$\bar{X}$
Veri Kaynağı	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Öğretmen	10	25	18	45	12	30	0	0	0	0	40	100	4.28
Öğrenci	108	27.5	78	19.9	117	29.8	60	15.3	29	7.4	392	100	3.45

Tablo-35’ de görüldüğü gibi ödev verebilme yeterlilik düzeyini öğretmenlerin %2.5’ i “her zaman”, %45’ i “sık sık”, %30’ u “bazen” ödev verebildiklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerden hiç biri ödev verebilme yeterlilik düzeyine ilişkin ifadelerden “nadiren” ve “hiçbir zaman” ifadesini kullanmazlarken; öğrencilerin %15.3’ ü öğretmenlerinin nadiren ödev verdiğini, %7.4’ ü ise öğretmenlerinin hiçbir zaman ödev veremediklerini ifade etmişlerdir.

Coğrafya öğretiminde ödev verebilme yeterlilik düzeyine bakıldığında; öğretmen görüşlerinin ortalaması 4.28, öğrenci görüşlerinin ortalaması 3.45’tir. Araştırmanın örneklemini oluşturan coğrafya öğretmenleri öğrencilerine **her zaman** ödev verdikleri yönünde ifadede bulunurken, öğrenciler öğretmenlerinin kendilerine **sık sık** ödev verdiklerini vurgulamaktadırlar.

C.2.10. Öğrencileri bir sonraki derse hazırlayabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular:

Coğrafya dersi sırasında öğretmenlerin öğrencileri bir sonraki derse hazırlayabilme yeterlilik düzeyi ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri Tablo-38' de sunulmuştur.

Tablo 38-Öğrencileri bir sonraki derse hazırlayabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Görüşler	Her Zaman		Sık Sık		Bazen		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam		$\bar{X}$
Veri Kaynağı	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Öğretmen	12	30	16	40	10	25	2	5	0	0	40	100	3.95
Öğrenci	214	54.6	90	23	38	9.7	29	7.4	21	5.4	392	100	4.14

Tablo-38' de görüldüğü gibi öğrencileri bir sonraki derse hazırlayabilme yeterlilik düzeyini öğretmenlerin %30' u “her zaman”, %40' ı “sık sık”, %25' i “bazen”, %5' i “nadiren” öğrencilerini bir sonraki derse hazırlayabildiklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerden hiç biri öğrencileri bir sonraki derse hazırlayabilme yeterlilik düzeyine ilişkin ifadelerden “hiçbir zaman” ifadesini kullanmazlarken; öğrencilerin %5.4' ü hiçbir zaman öğretmenlerinin kendilerini bir sonraki derse hazırlamadıklarını ifade etmişlerdir.

Coğrafya öğretiminde öğrencileri bir sonraki derse hazırlayabilme yeterlilik düzeyine bakıldığında; öğretmen görüşlerinin ortalaması 3.95, öğrenci görüşlerinin ortalaması 4.14'tür. uygulamaya katılan hem öğretmenler hem de öğrenciler

öğrencileri bir sonraki derse hazırlayabilme ifadesine **sık sık** ağırlığında yanıt vermişlerdir.

C.2.11. Öğrencileri öğretim etkinliğine dahil edebilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular:

Coğrafya dersi sırasında öğretmenlerin öğrencileri öğretim etkinliğine dahil edebilme yeterlilik düzeyi ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri Tablo-39’ da sunulmuştur.

Tablo 39-Öğrencileri öğretim etkinliğine dahil edebilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Görüşler	Her Zaman		Sık Sık		Bazen		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam		$\bar{X}$
Veri Kaynağı	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Öğretmen	21	52.5	16	40	2	5	1	2.5	0	0	40	100	3.95
Öğrenci	81	20.7	99	25.3	86	21.9	77	19.6	49	12.5	392	100	3.21

Tablo-39’ da görüldüğü gibi öğrencileri öğretim etkinliğine dahil edebilme yeterlilik düzeyini öğretmenlerin yarısından fazla bir kısmını oluşturan %52.5’ i “her zaman”, %40’ ı “sık sık”, %5’ i “bazen”, %2.5’ i “nadiren” öğrencileri öğretim etkinliğine dahil edebildiklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerden hiç biri öğrencileri öğretim etkinliğine dahil edebilme yeterlilik düzeyine ilişkin ifadelerden “hiçbir zaman” ifadesini kullanmazlarken; öğrencilerin %12.5’ i hiçbir zaman öğretmenlerinin kendilerini öğretim etkinliğine dahil etmediklerini ifade etmişlerdir.

Coğrafya öğretiminde öğrencileri öğretim etkinliğine dahil edebilme yeterlilik düzeyine bakıldığında; öğretmen görüşlerinin ortalaması 3.95, öğrenci

görüşlerinin ortalaması 3.21'dir. Öğretmenler öğrencilerini sık sık derse dahil ettikleri yönünde ifadede bulunurlarken, öğrenciler öğretmenlerinin kendilerini öğretim etkinliğine **bazen** dahil ettiklerine ilişkin görüş bildirmişlerdir.

D-Materyal Kullanabilmeye Yönelik Yeterlilik Düzeyi Boyutu ile ilgili Bulgular

D.1.1. Materyal Kullanabilmeye Yönelik Yeterlilik Düzeyi Boyutuna Yönelik Öğretmen Görüşleri

Bu kısımda coğrafya öğretiminde yöntem ve teknikleri kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi ile ilgili öğretmen görüşleri topluca Tablo-40' da verilmiştir.

Tablo 40-Materyal kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutuna yönelik öğretmen görüşleri

Anket Maddeleri	Yanıt Seçenekleri										$\bar{X}$
	Her Zaman		Sık Sık		Bazen		Nadiren		Hiçbir Zaman		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
1.Yazı tahtası ile öğretim yapabilme	20	50	16	40	3	7.5	1	2.5	0	0	4.38
2.Şema, şekil, grafik gibi görsel materyalle öğretim yapabilme	9	22.5	27	67.5	4	10	0	0	0	0	4.13
3.Basılı materyalle öğretim yapabilme	7	17.5	18	45	12	30	3	7.5	0	0	3.73
4.Derslerde haritalardan faydalanabilme	29	72.5	6	15	5	12.5	0	0	0	0	4.60
5.Modellerle öğretim yapabilme	3	7.5	4	10	22	55	8	20	3	7.5	2.90
6.Projeksiyonla (slayt-tepegöz) öğretim yapabilme	0	0	5	12.5	14	35	10	25	11	27.5	2.33
7.Video ile öğretim yapabilme	1	2.5	3	7.5	8	20	10	25	18	45	1.98
8.İnternet yardımı ile öğretim yapabilme	0	0	0	0	1	2.5	6	15	33	82.5	1.20
9.Bilgisayar ile öğretim yapabilme	0	0	1	2.5	2	5	11	27.5	26	65	1.45
10.Deneysel öğretim yapabilme	0	0	0	0	3	7.5	15	37.5	22	55	1.52

Araştırmanın veri toplama aracında üçüncü alt boyut olarak “ Materyal Kullanabilmeye Yönelik Yeterlilik Düzeyi” boyutu yer almıştır. Bu boyutta yer alan ifadelerle öğretmenler tarafından verilen yanıtların analizi Tablo-40’ da verilmiştir. Materyal kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutunda en yüksek düzeyde ($\bar{X} = 4.60$) görüş bildirilen ifade, “derslerde haritalardan faydalanabilme” ifadesi olmuştur. Coğrafya öğretmenlerinin dörtte üçüne yakını (% 72.5) bu maddede “her zaman” seçeneğini işaretlerken, kalan dörtte birlik kesimim yarıdan fazlası (%15) “sık sık” seçeneğini işaretlemişlerdir. Öğretmenlerin hiç biri bu ifadeye yönelik “nadiren” ve “hiçbir zaman” ifadelerini kullanmamışlardır. Uygulamaya katılan coğrafya öğretmenleri materyal kullanabilme boyutunda kendilerinin en çok harita kullanımında yeterli olduklarını ifade etmişlerdir.

Materyal kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutundaki en düşük ($\bar{X}=1.20$) düzeyde görüş bildirilen “İnternet yardımı ile öğretim yapabilme” ifadesi olmuştur. Araştırmaya katılan öğretmenlerin bu ifadeye yönelik görüşlerine bakıldığında dörtte üçünden fazlasının (%82.5) “hiçbir zaman” seçeneğini işaretlediği görülmektedir. Örneklemi oluşturan öğretmenlerden hiç biri “her zaman” ve “sık sık” ifadelerini kullanmamışlardır.

D.1.2. Materyal Kullanabilmeye Yönelik Yeterlilik Düzeyi Boyutuna Yönelik Öğrenci Görüşleri

Bu kısımda coğrafya öğretiminde yöntem ve teknikleri kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi ile ilgili öğrenci görüşleri topluca Tablo-41’ de verilmiştir.

Tablo 41-Materyal kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutuna yönelik öğrenci görüşleri

Anket Maddeleri	Yanıt Seçenekleri										$\bar{X}$
	Her Zaman		Sık	Sık	Bazen		Nadiren		Hiçbir Zaman		
	f	%	F	%	f	%	f	%	f	%	
1.Yazı tahtası ile öğretim yaparız	232	59.2	60	15.3	57	14.5	23	5.9	20	5.1	4.18
2.Şema, şekil, grafik gibi görsel materyalle öğretim yaparız	107	27.3	85	21.7	99	25.3	44	11.2	57	14.5	3.36
3.Basılı materyalle öğretim yaparız	56	14.3	49	12.5	64	16.3	72	18.4	151	38.5	2.46
4.Derslerimizde haritalardan faydalanırız	184	46.9	110	28.1	67	17.1	21	5.4	10	2.6	4.11
5.Modellerle öğretim yaparız	30	7.7	37	9.4	78	19.9	77	19.6	170	43.4	2.18
6.Projeksiyonla (slayt-tepegöz) öğretim yaparız	7	1.8	11	2.8	24	6.1	55	14	295	75.3	1.42
7.Video ile öğretim yaparız	22	5.6	19	4.8	32	8.2	31	7.9	288	73.5	1.61
8.Internet yardımıyla öğretim yaparız	3	0.8	2	0.5	8	2	13	3.3	366	93.4	1.11
9.Bilgisayarla öğretim yaparız	10	2.6	16	4.1	21	5.4	27	6.9	318	81.1	1.40
10.Deneysel öğretim yaparız	8	2	10	2.6	34	8.7	55	14	285	72.7	1.47

Araştırmanın veri toplama aracında üçüncü alt boyut olarak “Materyal kullanabilmeye Yönelik Yeterlilik Düzeyi” boyutu yer alırken bu boyutta yer alan ifadelere öğrenciler tarafından verilen yanıtların analizi Tablo-41’ de verilmiştir. Materyal kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutunda en yüksek düzeyde ($\bar{X} = 4.18$) görüş bildirilen ifade, “yazı tahtası ile öğretim yaparız” ifadesi olmuştur. Örneklemi oluşturan öğrencilerin yaklaşık üçte biri (% 59.2) bu maddede “her zaman” ifadesini işaretlerken, kalan yaklaşık üçte birlik kesimin %15.3’ ü “sık sık”, %14.5’ i “bazen” seçeneğini işaretlemişlerdir. Uygulamaya katılan öğrenciler derslerine devam ettikleri öğretmenlerin materyal olarak en çok yazı tahtasını kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğrenci görüşleri ile öğretmen görüşleri arasında bu boyutta öğretmenlerin materyal olarak en çok haritalardan yararlandıklarını belirten

ifadelerine karşılık öğrenciler öğretmenlerinin materyal olarak yazı tahtasını kullandıklarına ilişkin verdikleri yanıt farklılık göstermektedir.

Materyal kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutundaki en düşük ($\bar{X} = 1.11$) düzeyde görüş bildirilen ifade, “İnternet yardımı ile öğretim yaparız” ifadesi olmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin neredeyse yüzde yüzüne yaklaşık kesimi (%93.4) bu ifadeye “hiçbir zaman” yanıtını vermişlerdir. Materyal kullanabilmeye yönelik bu boyutta hem öğrenciler hem de öğretmenler en az internetten faydalandıkları konusunda ortak görüş bildirmişlerdir.

D.2.1. Yazı tahtası ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular:

Coğrafya dersi sırasında öğretmenlerin yazı tahtası ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyi ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri Tablo-42’ de sunulmuştur.

Tablo 42-Yazı tahtası ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Görüşler	Her Zaman		Sık Sık		Bazen		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Veri Kaynağı													
Öğretmen	20	50	16	40	3	7.5	1	2.5	0	0	40	100	4.38
Öğrenci	232	59.2	60	15.3	57	14.5	23	5.9	20	5.1	392	100	4.18

Tablo-42’ de görüldüğü gibi yazı tahtası ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyini öğretmenlerin %50’ si “her zaman”, %40’ ı “sık sık”, %7.5’ i “bazen”,

%2.5' i "nadiren" yazı tahtası ile öğretim yaptıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerden hiç biri yazı tahtası ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin ifadelerden "hiçbir zaman" ifadesini kullanmazlarken; öğrencilerin %5.1' i hiçbir zaman öğretmenlerinin yazı tahtası ile öğretim yapmadıklarını ifade etmişlerdir.

Coğrafya öğretiminde yazı tahtası ile öğretim yapma yeterlilik düzeyine bakıldığında; öğretmen görüşlerinin ortalaması 4.38, öğrenci görüşlerinin ortalaması 4.18'dir. Araştırmaya katılan öğretmenler yazı tahtası ile **her zaman** öğretim yaptıklarına ilişkin görüş bildirirlerken öğrencileri öğretmenlerinin yazı tahtasını kullanmalarına yönelik sık sık üst sınırında görüş belirtmişlerdir.

D.2.2. Şema, şekil, grafik gibi görsel materyal ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular:

Coğrafya dersi sırasında öğretmenlerin şema, şekil, grafik gibi görsel materyal ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyi ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri Tablo-43' de sunulmuştur.

Tablo 43-Şema, şekil, grafik gibi görsel materyal ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Görüşler	Her Zaman		Sık Sık		Bazen		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Veri Kaynağı													
Öğretmen	9	22.5	27	67.5	4	10	0	0	0	0	40	100	4.13
Öğrenci	107	27.3	85	21.7	99	25.3	44	11.2	57	14.5	392	100	3.36

TC MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
İSTANBUL İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
İSTANBUL İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
İSTANBUL İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

Tablo-43’ de görüldüğü gibi şema, şekil, grafik gibi görsel materyal ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyini öğretmenlerin %22.5’ i “her zaman”, %67.5’ i “sık sık”, %10’ u “bazen” şema, şekil, grafik gibi görsel materyal ile öğretim yaptıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerden hiç biri şema, şekil, grafik gibi görsel materyal ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin ifadelerden “nadiren” ve “hiçbir zaman” ifadesini kullanmazlarken; öğrencilerin %11.2’ si nadiren şema, şekil, grafik gibi görsel materyal ile karşılaştıklarını, %14.5’ i ise hiçbir zaman şema, şekil, grafik gibi görsel materyal kullanmadıklarını ifade etmişlerdir.

Coğrafya öğretiminde şema, şekil, grafik gibi görsel materyal ile öğretim yapma yeterlilik düzeyine bakıldığında; öğretmen görüşlerinin ortalaması 4.13, öğrenci görüşlerinin ortalaması 3.36’dır. Öğrenciler şema, şekil, grafik gibi görsel materyal ile **bazen** öğretim yaptıkları yönünde görüş bildirirlerken, öğretmenler bu ifadeye ilişkin **sık sık** ağırlığını kullanmışlardır.

D.2.3. Basılı materyal ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular:

Coğrafya dersi sırasında öğretmenlerin basılı materyal ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyi ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri Tablo-44’ de sunulmuştur.

Tablo 44-Basılı materyal ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Görüşler	Her Zaman		Sık Sık		Bazen		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam		$\bar{X}$
Veri Kaynağı	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Öğretmen	7	17.5	18	45	12	30	3	7.5	0	0	40	100	3.73
Öğrenci	56	14.3	49	12.5	64	16.3	72	18.4	151	38.5	392	100	2.46

Tablo-44’ de görüldüğü gibi basılı materyal ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyini öğretmenlerin %17.5’ i “her zaman”, yarıya yakın bölümünü oluşturan %45’ i “sık sık”, %30’ u “bazen”, %7.5’ i “nadiren” basılı materyal kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerden hiç biri basılı materyal ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin ifadelerden “hiçbir zaman” ifadesini kullanmazlarken; öğrencilerin üçte birinden fazlasını kapsayan %38.5’ i hiçbir zaman basılı materyal kullanmadıklarını ifade etmişlerdir.

Coğrafya öğretiminde basılı materyal ile öğretim yapma yeterlilik düzeyine bakıldığında; öğretmen görüşlerinin ortalaması 3.73, öğrenci görüşlerinin ortalaması 2.46’dır. Basılı materyal ile öğretim yapabilme ifadesine öğretmenler sık sık yönünde görüş bildirirlerken, öğrenciler bu ifadeye ilişkin nadiren basılı materyal ile karşılaştıklarını belirtmişlerdir.

D.2.4. Derslerde haritalardan faydalanabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular:

Coğrafya dersi sırasında öğretmenlerin derslerde haritalardan faydalanabilme yeterlilik düzeyi ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri Tablo-45’ de sunulmuştur.

Tablo 45-Derslerde haritalardan faydalanabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Görüşler	Her Zaman		Sık Sık		Bazen		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam		$\bar{X}$
Veri Kaynağı	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Öğretmen	29	72.5	6	15	5	12.5	0	0	0	0	40	100	4.60
Öğrenci	184	46.9	110	28.1	67	17.1	21	5.4	10	2.6	392	100	4.11

Tablo-45’ de görüldüğü gibi derslerde haritalardan faydalanabilme yeterlilik düzeyini öğretmenlerin dörtte üçlük bölümünü oluşturan %72.5’ lik kesimi “her zaman” , %15’ i “sık sık”, %12.5’ i “bazen” derslerde haritalardan faydalandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerden hiç biri derslerde haritalardan faydalanabilme yeterlilik düzeyine ilişkin ifadelerden “nadiren” ve “hiçbir zaman” ifadesini kullanmazlarken; öğrencilerin %5.4’ ü nadiren derslerde haritalarla karşılaştıklarını %2.6’ sı ise hiçbir zaman derslerde haritaları kullanmadıklarını ifade etmişlerdir.

Coğrafya öğretiminde derslerde haritalardan faydalanabilme yeterlilik düzeyine bakıldığında; öğretmen görüşlerinin ortalaması 4.60, öğrenci görüşlerinin ortalaması 4.11’dir. Öğretmenler her zaman derslerinde haritalardan faydalandıklarını belirtirlerken, öğrenciler haritalarla sık sık karşılaştıklarını ifade etmişlerdir.

D.2.5. Modellerle öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular:

Coğrafya dersi sırasında öğretmenlerin modeller ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyi ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri Tablo-46’ da sunulmuştur.

Tablo 46-Modeller ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Görüşler	Her Zaman		Sık Sık		Bazen		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam		$\bar{X}$
Veri Kaynağı	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Öğretmen	3	7.5	4	10	22	55	8	20	3	7.5	40	100	2.90
Öğrenci	30	7.7	37	9.4	78	19.9	77	19.6	170	43.4	392	100	2.18

Tablo-46’ da görüldüğü gibi modeller ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyini öğretmenlerin %7.5’ i “her zaman”, %10’ u “sık sık”, %55’ i “bazen”, %20’ si “nadiren” modelleri kullandıklarını belirtirlerken, %7.5’ i hiçbir zaman model kullanmadıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin ise yarıya yakınına oluşturan %43.4’ ü hiçbir zaman modellerle karşılaşmadıklarını belirtmişlerdir.

Coğrafya öğretiminde modeller ile öğretim yapma yeterlilik düzeyine bakıldığında; öğretmen görüşlerinin ortalaması 2.90, öğrenci görüşlerinin ortalaması 2.18’dir. Modeller ile öğretim yapabilme ifadesine öğretmenler **bazen** yönünde görüş bildirirlerken, öğrenciler bu ifadeye ilişkin **nadiren** modeller ile karşılaştıklarını belirtmişlerdir.

D.2.6. Projeksiyonla (slayt-tepegöz) öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular:

Coğrafya dersi sırasında öğretmenlerin projeksiyonla (slayt-tepegöz) öğretim yapabilme yeterlilik düzeyi ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri Tablo-47’ de sunulmuştur.

Tablo 47-Projeksiyonla (slayt-tepegöz) öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Görüşler	Her Zaman		Sık Sık		Bazen		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam		$\bar{X}$
Veri Kaynağı	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Öğretmen	0	0	5	12.5	14	35	10	25	11	27.5	40	100	2.33
Öğrenci	7	1.8	11	2.8	24	6.1	55	14	295	75.3	392	100	1.42

Tablo-47’ de görüldüğü gibi projeksiyonla (slayt-tepegöz) öğretim yapabilme yeterlilik düzeyini öğretmenlerin %5’ i “sık sık”, %12.5’ i “bazen”, %25’ i “nadiren” projeksiyon (slayt-tepegöz) kullandıklarını belirtirlerken, öğretmenlerden hiç biri projeksiyonla (slayt-tepegöz) öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin ifadelerden “her zaman” ifadesini kullanmazlarken; öğrencilerin %1.8’ i her zaman projeksiyon (slayt-tepegöz) kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Coğrafya öğretiminde projeksiyonla (slayt-tepegöz) öğretim yapma yeterlilik düzeyine bakıldığında; öğretmen görüşlerinin ortalaması 2.33, öğrenci görüşlerinin ortalaması 1.42’dir. Uygulamanın örneklemini oluşturan öğretmenler projeksiyon (slayt-tepegöz) ile **nadiren** öğretim yaptıklarını, öğrenciler ise bu materyaller ile **hiçbir zaman** karşılaşmadıklarını ifade etmişlerdir.

D.2.7. Video ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular:

Coğrafya dersi sırasında öğretmenlerin video ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyi ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri Tablo-48’ de sunulmuştur.

Tablo 48-Video ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Görüşler	Her Zaman		Sık Sık		Bazen		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam		$\bar{X}$
Veri Kaynağı	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Öğretmen	1	2.5	3	7.5	8	20	10	25	18	45	40	100	1.98
Öğrenci	22	5.6	19	4.8	32	8.2	31	7.9	288	73.5	392	100	1.61

Tablo-48’ de görüldüğü gibi video ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyini öğretmenlerin %2.5’ i “her zaman”, %7.5’ i “sık sık”, %20’ si “bazen”, %25’ i “nadiren” video kullandıklarını, %45’ i ise hiçbir zaman video kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin dörtte üçlük bölümünü tekabül eden %73.5’ i hiçbir zaman video ile coğrafya derslerinde karşılaşmadıklarını belirtmişlerdir.

Coğrafya öğretiminde video ile öğretim yapma yeterlilik düzeyine bakıldığında; öğretmen görüşlerinin ortalaması 1.98, öğrenci görüşlerinin ortalaması 1.42’dir. Araştırmaya katılan öğretmenler video ile öğretim yapabilme ifadesine nadiren alt sınırında görüş bildirirken, öğrenciler bu yeterliliğine yönelik hiçbir zaman ifadesini kullanmışlardır.

D.2.8. İnternet yardımı ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular:

Coğrafya dersi sırasında öğretmenlerin internet yardımı ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyi ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri Tablo-49’ da sunulmuştur.

Tablo 49-İnternet ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Görüşler	Her Zaman		Sık Sık		Bazen		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Veri Kaynağı													
Öğretmen	0	0	0	0	1	2.5	6	15	33	82.5	40	100	1.20
Öğrenci	3	0.8	2	0.5	8	2	13	3.3	366	93.4	392	100	1.11

Tablo-49’ da görüldüğü gibi internet ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyini öğretmenlerin %2.5’ i “bazen”, %6’ sı “nadiren” internet kullandıklarını, %82.5’ i hiçbir zaman kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerden hiç biri internet yardımı ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin ifadelerden “sık sık” ve “her zaman” ifadesini kullanmazlarken; öğrencilerin %0.3’ ü her zaman, %0.5’ i sık sık internet ile karşılaştıklarını ifade etmişlerdir. 392 öğrencinin 366’ sı yani %93.4’ ü hiçbir zaman internet yardımı almadıklarını belirtmişlerdir.

Coğrafya öğretiminde internet ile öğretim yapma yeterlilik düzeyine bakıldığında; öğretmen görüşlerinin ortalaması 1.20, öğrenci görüşlerinin ortalaması 1.11’dir. Hem öğretmen hem de öğrenci görüşleri ortalaması **hiçbir zaman** internet yardımı kullanmadıkları yönündedir.

D.2.9. Bilgisayar ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular:

Coğrafya dersi sırasında öğretmenlerin bilgisayar ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyi ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri Tablo-50’ de sunulmuştur.

Tablo 50-Bilgisayar ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Görüşler	Her Zaman		Sık Sık		Bazen		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Veri Kaynağı													
Öğretmen	0	0	1	2.5	2	5	11	27.5	26	65	40	100	1.45
Öğrenci	10	2.6	16	4.1	21	5.4	27	6.9	318	81.1	392	100	1.40

Tablo-50' de görüldüğü gibi bilgisayar ile öğretim yapabilme yeterlilik düzeyini öğretmenlerin %2.5' i "sık sık", %5' i "bazen", %27.5' i "nadiren" bilgisayar kullandıklarını, %65' i hiçbir zaman bilgisayardan faydalanmadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin hiç biri her zaman ifadesini kullanmazlarken, öğrencilerin %2.6' sı bilgisayarda faydalandıklarını, %81.1' i hiçbir zaman bilgisayar kullanmadıklarını ifade etmişlerdir.

Coğrafya öğretiminde basılı materyal ile öğretim yapma yeterlilik düzeyine bakıldığında; öğretmen görüşlerinin ortalaması 1.45, öğrenci görüşlerinin ortalaması 1.40'dır. Hem öğretmenler hem de öğrenciler bilgisayar ile öğreti yapma ifadesine hiçbir zaman aralığında görüş bildirmişlerdir.

D.2.10. Deneysel öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin bulgular:

Coğrafya dersi sırasında öğretmenlerin deneysel öğretim yapabilme yeterlilik düzeyi ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri Tablo-51' de sunulmuştur.

Tablo 51-Deneysel öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin görüşler

Görüşler	Her Zaman		Sık Sık		Bazen		Nadiren		Hiçbir Zaman		Toplam		$\bar{X}$
Veri Kaynağı	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Öğretmen	0	0	0	0	3	7.5	15	37.5	22	55	40	100	1.52
Öğrenci	8	2	10	2.6	34	8.7	55	14	285	72.7	392	100	1.47

Tablo-51' de görüldüğü gibi deneysel öğretim yapabilme yeterlilik düzeyini öğretmenlerin %7.5' i "bazen", %37.5' i "nadiren" deneysel öğretimden

yararlandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerden hiç biri deneysel öğretim yapabilme yeterlilik düzeyine ilişkin ifadelerden “her zaman” ve “sık sık” ifadelerini kullanmazlarken; öğrencilerin %2’ si her zaman, %2.6’ sı sık sık deneysel öğretimle karşılaştıklarını belirtmişlerdir.

Coğrafya öğretiminde deneysel öğretim yapma yeterlilik düzeyine bakıldığında; öğretmen görüşlerinin ortalaması 1.52, öğrenci görüşlerinin ortalaması 1.47’dir. Örneklemi oluşturan öğretmen ve öğrenciler coğrafya dersi esnasında deneysel çalışmaları hiçbir zaman kullanmadıkları yönünde ortak görüş bildirmişlerdir.

E. Cinsiyet, Okul Türü ve Mesleki Kıdeme İlişkin Bulgular

Bu kısımda araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet ve mesleki kıdemlerine, öğrencilerin cinsiyet ve okul türüne ilişkin bulgular bulunmaktadır.

Tablo 52-Öğrencilerin ortaöğretim coğrafya öğretmenlerinin öğretim yapma yeterliliklerine ilişkin görüşlerinin “cinsiyet”lerine göre farklılığı için t-testi sonuçları

BOYUTLAR	Cinsiyet				t	P
	Kız (N=229)		Erkek (N=163)			
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S		
A.Yöntem ve teknikleri kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi	2.35	,4662	2.40	,4784	-1,100	,272
B.Öğrenciyi derse motive etmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutu	3.65	,7713	3.57	,8534	,946	,345
C.Materyal kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutu	2.30	,5824	2.37	,5873	-,962	,337

Araştırmaya katılan öğrencilerin “Yöntem ve teknikleri kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi” boyutuna ilişkin görüşleri cinsiyetlerine göre anlamlı bir fark göstermemiştir [$t_{(390)} = -1.100$; $p > .05$]. Bu boyutta kız öğrencilerinin görüşlerinin ortalaması 2.34 iken, erkek öğrencilerin görüşlerinin ortalaması 2.40 olarak gerçekleşmiştir. Aradaki fark, istatistiksel olarak anlamlı değildir. Bu bulgu, öğrencilerin yöntem ve teknikleri kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutuna ilişkin görüşlerinin cinsiyetlerine göre değişmediği şeklinde yorumlanabilir. Yani cinsiyetlerine bakılmaksızın kız ve erkek öğrencilerin görüşleri benzer bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin “Öğrenciyi derse motive edebilmeye yönelik yeterlilik düzeyi” boyutuna ilişkin görüşleri cinsiyetlerine göre anlamlı bir fark göstermemiştir [$t_{(390)} = .946$; $p > .05$]. Bu boyutta kız öğrencilerinin görüşlerinin ortalaması 3.65 iken, erkek öğrencilerin görüşlerinin ortalaması 3.57 olarak gerçekleşmiştir. Aradaki fark, istatistiksel olarak anlamlı değildir. Bu bulgu, öğrencilerin, öğrenciyi derse motive edebilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutuna ilişkin görüşlerinin cinsiyetlerine göre değişmediği şeklinde yorumlanabilir. Yani cinsiyetlerine bakılmaksızın kız ve erkek öğrencilerin boyut B’ ye ilişkin görüşleri benzer bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin “Materyal kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi” boyutuna ilişkin görüşleri cinsiyetlerine göre anlamlı bir fark göstermemiştir [$t_{(390)} = -.962$; $p > .05$]. Bu boyutta kız öğrencilerinin görüşlerinin ortalaması 2.31 iken, erkek öğrencilerin görüşlerinin ortalaması 2.37 olarak gerçekleşmiştir. Aradaki fark, istatistiksel olarak anlamlı değildir. Bu bulgu, öğrencilerin materyal kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutuna ilişkin görüşlerinin cinsiyetlerine göre değişmediği şeklinde yorumlanabilir. Yani cinsiyetlerine bakılmaksızın kız ve erkek öğrencilerin boyut C’ ye ilişkin görüşleri benzer bulunmuştur.

Tablo 53-Öğrencilerin ortaöğretim coğrafya öğretmenlerinin öğretim yapma yeterliliklerine ilişkin görüşlerinin “okul türüne” göre farklılığı için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

Boyutlar	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	P	Fark Tukey
A.Yöntem ve teknikleri kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi	Gruplar Arası	8,238	4	2,060	10,131	,000	1-2
	Gruplar İçi	78,677	387	,203			2-3
	Toplam	86,916	391				2-4 2-5
B.Öğrenciyi derse motive edebilmeye yönelik yeterlilik düzeyi	Gruplar Arası	22,887	4	5,722	9,572	,000	1-5
	Gruplar İçi	231,331	387	,598			2-3
	Toplam	254,219	391				2-5 3-4 3-5 4-5
C.Materyal kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi	Gruplar Arası	28,933	4	7,233	26,764	,000	1-2
	Gruplar İçi	104,591	387	,270			1-5
	Toplam	133,524	391				2-3 2-4 2-5 3-5 4-5

Öğrencilerin yöntem ve teknikleri kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutuna ilişkin görüşleri okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$F_{(4-387)} = 10.131$; $p < .05$]. Diğer bir ifade ile Öğrencilerin yöntem ve teknikleri kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutuna ilişkin görüşleri okul türüne göre anlamlı bir şekilde değişmektedir. Anlamlı farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacı ile Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Tukey HSD testi sonuçlarına göre; Anadolu lisesi ($\bar{X} = 2.63$) öğrencilerinin görüşlerinin ortalaması; genel lise, çok programlı lise, meslek lisesin ve süper lise öğrencilerinin görüşlerinin ortalamasından daha yüksek düzeyde gerçekleşmiştir.

Öğrencilerin, öğrenciyi derse motive edebilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutuna ilişkin görüşleri okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$F_{(4-387)} = 9.572$; $p < .05$]. Diğer bir ifade ile öğrencilerin, öğrenciyi derse motive edebilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutuna ilişkin görüşleri okul türüne göre anlamlı bir şekilde değişmektedir. Anlamlı farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacı ile Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Tukey HSD testi sonuçlarına göre; genel lise ($\bar{X} = 3.68$) öğrencilerinin görüşlerinin ortalaması; süper lise öğrencilerinin görüşlerinin ortalamasından daha yüksek düzeyde gerçekleşmiştir. Çok programlı lise ($\bar{X} = 4.02$) öğrencilerinin görüşlerinin ortalaması, Anadolu lisesi öğrencilerinin görüşlerinin ortalamasından daha yüksek düzeyde gerçekleşmiştir. Anadolu lisesi ($\bar{X} = 3.63$) öğrencilerinin görüşlerinin ortalaması, süper lise öğrencilerinin görüşlerinin ortalamasından daha yüksek düzeyde gerçekleşmiştir. Çok programlı lise ($\bar{X} = 4.02$) öğrencilerinin görüşlerinin ortalaması, meslek lisesi ve süper lise öğrencilerinin görüşlerinin ortalamasından daha yüksek düzeyde gerçekleşmiştir. Meslek lisesi ($\bar{X} = 3.60$) öğrencilerinin görüşlerinin ortalaması, süper lise öğrencilerinin görüşlerinin ortalamasından daha yüksek düzeyde gerçekleşmiştir.

Öğrencilerin, materyal kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutuna ilişkin görüşleri okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$F_{(4-387)} = 26.764$; $p < .05$]. Diğer bir ifade ile öğrencilerin materyal kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutuna ilişkin görüşleri okul türüne göre anlamlı bir şekilde değişmektedir. Anlamlı farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacı ile Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Tukey HSD testi sonuçlarına göre; Anadolu lisesi ($\bar{X} = 2.84$) öğrencilerinin görüşlerinin ortalaması; genel lise ve süper lise öğrencilerinin görüşlerinin ortalamasından daha yüksek düzeyde gerçekleşmiştir. Çok programlı lise ($\bar{X} = 2.34$) öğrencilerinin görüşlerinin ortalaması, süper lise öğrencilerinin görüşlerinin ortalamasından daha yüksek düzeyde gerçekleşmiştir.

Tablo 54-Öğretmenlerin öğretim yapma yeterliliklerine ilişkin görüşlerinin “mesleki kıdem” lerine göre farklılığı için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

Boyutlar	MESLEKİ KIDEM									
	1) 1-5 yıl N=11		2) 6-10 yıl N=13		3) 11-15 yıl N=4		4) 16-20 yıl N=10		5) 21-üstü N=2	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
A.Yöntem ve teknikleri kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi	3.21	,5014	2.93	,5703	3.10	,6074	3.04	,4076	3.03	,1414
B.Öğrenciyi derse motive edebilmeye yönelik yeterlilik düzeyi	4.43	,3523	4.24	,4024	4.57	,3665	4.05	,5111	4.05	,4500
C.Materyal kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi	2.84	,4319	2.75	,4274	3.03	,2754	2.90	,3197	2.35	,2121

Araştırmaya katılan öğretmenlerin boyutlara ilişkin görüşleri incelendiğinde yöntem ve teknikleri kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutunda en çok ortalamanın $\bar{X}=3.21$ ortalama ile 1-5 yıllık mesleki kıdeme sahip öğretmenlerine ait olduğu görülmektedir. En az ortalama ise $\bar{X}=2.93$ ortalama ile 6-10 yıl mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlere ait olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin boyutlara ilişkin görüşleri incelendiğinde öğrenciyi derse motive edebilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutunda en çok ortalamanın $\bar{X}=4.57$ ortalama ile 11-15 yıllık mesleki kıdeme sahip öğretmenlerine

ait olduğu gör÷lmektedir. En az ortalama ise $\bar{X}=4.05$ ortalama ile 16-20 yıl ile 20yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlere ait olduğu gör÷lmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin boyutlara ilişkin görüşleri incelendiğinde materyal kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutunda en çok ortalamanın $\bar{X}=3.03$ ortalama ile 11-15 yıllık mesleki kıdeme sahip öğretmenlerine ait olduğu gör÷lmektedir. En az ortalama ise $\bar{X}=2.35$ ortalama ile 20yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlere ait olduğu gör÷lmektedir.

BÖLÜM VI

Bu bölümde araştırma problemine ilişkin bulguların sonuçları verilmiş, belirlenen sorunların çözümlenmesine ve yeni yapılacak araştırmalara yönelik öneriler geliştirilmeye çalışılmıştır.

Sonuç

Bu araştırmada elde edilen bulgulara dayanılarak varılan sonuçlar şunlardır:

*Kişisel bilgilerle ilgili sonuçlar

1-Örnekleme giren coğrafya öğretmenlerinin tamamı Kırşehir ili ve ilçelerinde görev yapmaktadırlar.

2-Örnekleme grubundaki öğretmenlerinin 19' unu (%47.5) kadınlar, 21' ini (%52.5) erkekler oluşturmaktadır.

3-Araştırmanın örnekleminde bulunan öğrencilerin 229' unu (%58.42) kadınlar, 163' ünü (%41.58) erkekler oluşturmaktadır.

4-Örnekleme oluşturan coğrafya öğretmenlerinin öğretim durumlarına bakıldığında tamamının (%100) lisans mezunu oldukları görülmektedir.

5-Mesleki kıdemlerine bakıldığında uygulamaya katılan öğretmenlerin 11' i (%27.5) 1-5 yıllık, 13' ü (%32.5) 6-10 yıllık, 4' ü (510) 11-15 yıllık, 10' u (%25) 16-20 yıllık, 2' si (%5) 20 yıl ve üstü görev süresine sahip oldukları görülmektedir.

6-Örnekleme bulunan öğrencilerin okul türlerine göre dağılımına bakıldığında ise 76' sının (%19.3) Anadolu Lisesi, 69' unun (%17.6) Süper Lise, 53' ünün (%13.5) Çok Programlı Lise, 61' inin (%15.6) Meslek Lisesi, 1343' ünün (%33.9) Genel Lise öğrencisi olduğu görülmektedir.

***Yöntem ve teknikleri kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi ile ilgili sonuçlar**

7-Örnekleme bulunan coğrafya öğretmenlerinin ağırlıklı olarak yanıtladığı $\bar{X}=4.58$ ortalamasıyla soru-cevap tekniği ile öğretim yapabilme seçeneğidir.

8-Örnekleme oluşturan coğrafya öğretmenleri ikinci sırada kullandıkları yöntemin düz anlatım yöntemi olduğunu $\bar{X}=3.98$ ortalama ile belirtmişlerdir.

9-Öğretmenler en az kullandıkları yöntemin proje yöntemi olduğunu $\bar{X}=2.15$ ortalamayla vurgulamışlardır.

10-En az kullandıkları ikinci yöntem ise $\bar{X}=2.30$ ortalama ile belirttikleri gezi-gözlem yöntemiyle öğretim yapabilmeleridir.

11-Örnekleme öğrenciler ise en çok karşılaştıkları yöntemle ilişkin $\bar{X}=4.39$ ortalama ile düz anlatım yöntemi olmuştur.

12-En çok karşılaştıkları ikinci yöntem ve teknik nedir sorusuna ise öğretmenlerinin birinci sırada tuttıkları soru-cevap tekniği yanıtını vermişlerdir. Öğrenciler $\bar{X}=3.70$ ortalama ile soru-cevap tekniğini ikinci sırada belirtmektedirler.

13-Örnekleme bulunan öğrenciler en az karşılaştıkları yöntem için $\bar{X}=1.39$ ortalama ile “hiçbir zaman” ağırlığında bir yanıtla gezi-gözlem yöntemidir demişlerdir.

14-Öğrenciler en az karşılaştıkları ikinci yönteme ise $\bar{X}=1.43$ ortalama ve “hiçbir zaman” aralığında oyun yöntemini belirtmişlerdir.

***Öğrenciyi derse motive edebilmeye yönelik yeterlilik düzeyi ile ilgili sonuçlar**

15-Örnekleme bulunan öğretmenlerin bu boyutta bulunan ifadelere verdikleri yanıtlar incelendiğinde ortalamalarının “sık sık” ve “hiçbir zaman” aralığında bulunduğu görülmektedir.

16-Öğretmenler öğrencilerini derse motive edebilmeye yönelik yeterlilik düzeyinde en çok $\bar{X}=4.58$ ortalama ile dersi özetleyebilme seçeneğini işaretlemişlerdir.

17-Bu boyuta ilişkin öğretmenler en az ortalamayı $\bar{X}=3.95$ ile öğrencileri öğretim etkinliğine dahil edebilme ve öğrencileri bir sonraki derse hazırlayabilme seçenekleri üzerinde durmuşlardır.

18-Örnekleme oluşturan öğrencilerin bu boyutta bulunan ifadelerine verdikleri yanıtlar incelendiğinde ortalamaların “nadiren” ile “her zaman” aralığında bulunduğu görülmektedir.

19-Öğrenciler öğretmenlerinin kendilerini motive edebilmeye yönelik yeterlilik düzeyinde en çok $\bar{X}=4.14$ ortalama ile öğretmenlerimiz bizi bir sonraki dersten haberdar eder seçeneğidir.

20-Örneklemdaki öğrenciler bu boyuta ilişkin en az ortalamayı $\bar{X}=2.86$ ile derste öğrendiğim bilgileri günlük hayatta kullanırım seçeneğinde oluşturmuşlardır.

***Materyal kullanabilmeye yönelik yeterlilik düzeyi ile ilgili sonuçlar**

21-Örneklemden bulunan coğrafya öğretmenlerinin bu boyuta yönelik ifadeleri incelendiğinde yanıtlarının “hiçbir zaman” ile “her zaman” aralığında olduğu görülmektedir.

22-Öğretmenlerin en çok kullandıklarını ifade ettikleri materyal $\bar{X}=4.60$ ortalama ile haritalardır.

23-Örneklemden coğrafya öğretmenleri en çok kullandıkları ikinci materyalin yazı tahtası olduğunu $\bar{X}=4.38$ ortalama ile vurgulanmıştır.

24-Uygulamaya katılan coğrafya öğretmenleri $\bar{X}=1.20$ ortalama ile en az internetten yararlandıklarını ifade etmişlerdir.

25-Bu boyutta öğretmenlerin en az yararlandıkları ifade ettikleri materyal $\bar{X}=1.43$ ortalama ile bilgisayardır.

26-Örneklemden öğrencilerin bu boyuta yönelik ifadelerine bakıldığında ise yanıtlarının “hiçbir zaman” ile “sık sık” aralığında bulunduğu görülmektedir.

27-Öğrenciler öğretmenlerinin en çok $\bar{X}=4.18$ ortalama ile yazı tahtasını kullandıklarını ifade etmişlerdir.

28-Örneklemden öğrenciler öğretmenlerinin en çok ikinci sırada $\bar{X}=4.11$ ortalama ile haritalardan faydalandıklarını belirtmişlerdir.

29-Öğrenciler materyal kullanabilmeye yönelik bu boyutta en az karşılaştıkları materyalin $\bar{X}=1.11$ ortalama “hiçbir zaman” ağırlığı ile internet olduğunu ifade etmişlerdir.

30-Bu boyuta ilişkin en az karşılaştıkları ikinci materyal ise $\bar{X}=1.40$ ortalama “hiçbir zaman” ağırlığı ile bilgisayar olmuştur.

31-Hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin cinsiyete göre görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

32-Örneklemdaki öğrencilerin ise okul türüne göre aralarında anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

33-Örneklemdaki öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre görüşlerinde anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

Öneriler

Sonuçlarda da görüldüğü üzere örneklemini oluşturan coğrafya öğretmenlerinin klasik yöntemler kullanmaya devam ettiği buna karşılık coğrafya öğretiminin vazgeçilmez unsurlarından biri olan gezi-gözlem yöntemini “hiçbir zaman” kullanmadıkları görülmektedir. Bunun sebebi olarak ekonomik nedenler ve sorumluluk yüklenmeme isteği gösterilse bile öğretmenlerin coğrafya öğretimi için gezi- gözlem yönteminin önemini edinmeleri sağlanmalıdır.

Araştırmaya katılan öğretmenler de öğrenciler de öğrenciyi derse motive edebilmeye yönelik yeterlilik düzeyi boyutunda ortalaması yüksek ifadeler kullanmışlardır. Fakat öğrenciler özellikle öğrendikleri bilgileri “hiçbir zaman”

günlük hayatta kullanamadıklarını ifade etmişlerdir. Burada coğrafya öğretmenlerine düşen görev öğrencilerine coğrafi bilgiyi günlük hayatta kullanabilmelerini ve kullandıklarının ayırdına varmalarını sağlamaktır.

Materyal kullanabilmeye yönelik bulgularda ise dikkati çeken teknolojiye ayak uyduramadığımızdır. Hem öğrenciler hem de öğretmenler bilgisayar ve internetten “hiçbir zaman” yararlanmadıklarını ifade etmişlerdir. Bu boyutta dikkat çeken bir başka ifade ise bazı öğrencilerin coğrafya dersi için vazgeçilmez olan haritalarla hiçbir zaman karşılaşmadıklarını belirtmeleridir.

Öğretmenlerin mesleğe başlamadan evvel bireysel özelliklerini ve niteliklerini ortaya koymak için tutum ölçekleri uygulanmalıdır. Bu mesleğe yönelik tutumu ve inancı en yüksek düzeyde olan bireyler arasından atama esnasında seçim yapılmalıdır. Böylesi bir uygulama öğretmenin alan bilgisi ve meslek bilgisi kadar duyuşsal özelliklerini de ortaya konulması açısından oldukça önemlidir (Demirel,1999:195).

“Coğrafya dersinin tam anlamıyla öğrenciler tarafından kavranabilmesi ve sevilen bir ders haline gelmesi hem de derste öğretimi amaçlanan bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor öğrenmelerin en yüksek düzeyde yapılabilmesi derste öğretim teknolojisi kullanabilmeyi gerektirmektedir. Böylelikle öğrenciler, hem coğrafya dersini sevecek; hem de coğrafyayı daha iyi öğrenmekle yakın çevrelerini, ülkelerini ve dünyayı daha iyi tanıdıklarından insan sevgisi, doğa sevgisi ve vatan sevgisi bakımından yetişmiş insanlar olarak topluma daha çok katkıda bulunacaklardır (Sezer ve Pınar,2002:52).

Öğretmenlerin mevcut tutumlarını değiştirmek için hizmet içi kurslara ağırlık verilip, okul içi ve meslek grupları arasında seminer programları düzenlenmelidir.

Öğretmen yetiştiren kurumlar ile öğretmen yetiştirmeye yönelik yeni yaklaşımlar desteklenmeli, etkili ve nitelikli öğretmen nasıl olmalıdır sorusuna yanıt aranmalıdır. Göz ardı edilmemesi gereken şey her geçen gün teknolojinin ve bilginin ileriye dönük bir ilerleme kaydettiğidir.

***Yeni yapılacak araştırmalarla ilgili öneriler**

1-Ortaöğretim coğrafya öğretmenlerinin öğrenciyi tanımaya ilişkin yeterlilikleri nedir?

2- Ortaöğretim coğrafya öğretmenlerinin öğretimi planlamaya ilişkin yeterlilikleri nedir?

3- Ortaöğretim coğrafya öğretmenlerinin materyal geliştirmeye ilişkin yeterlilikleri nedir?

4- Ortaöğretim coğrafya öğretmenlerinin öğretimi yönetmeye ilişkin yeterlilikleri nedir?

5- Ortaöğretim coğrafya öğretmenlerinin başarıyı ölçme ve değerlendirmeye ilişkin yeterlilikleri nedir?

6- Ortaöğretim coğrafya öğretmenlerinin rehberlik yapmaya ilişkin yeterlilikleri nedir?

7- Ortaöğretim coğrafya öğretmenlerinin temel becerileri geliştirmeye ilişkin yeterlilikleri nedir?

8- Ortaöğretim coğrafya öğretmenlerinin özel eğitime gereksinim duyan öğrencilere hizmet edebilmeye ilişkin yeterlilikleri nedir?

9- Ortaöğretim coğrafya öğretmenlerinin kendini geliştirmeye ilişkin yeterlilikleri nedir?

KAYNAKÇA

AKKUTAY, Ülker. (1984). **Enderun Mektebi**. Ankara: Gazi Üniversitesi Basımevi.

ARSEVEN, D. Ali. (2001). **Alan Araştırma Yöntemi**. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

AKSOY, Bülent. (2000). **Kavramlara Dayalı Jeomorfoloji Öğretimi**. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

ATALAY, İbrahim ve diğerleri. (1991). **Coğrafya Öğretimi**. Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi Yayınları No: 416.

BALCI, Ali. (2001). **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeleri**. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

BAŞ, Türker. (2001). **Anket**. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

BİLGİN, Nihat. (1988). *Öğretmenin Mesleki ve İnsani Nitelikleri*. **Çağdaş Eğitim Dergisi**, 13 (132). 16-18.

BUDAK, Yusuf. (1997). *Öğretmen Yetiştirmede Almanya, Fransa ve Türkiye Örneği*. **Çağdaş Eğitim Dergisi**, 22 (228), 18-22.

BÜYÜKKARAGÖZ, S. Savaş ve C. ÇİVİ: (1999). **Genel Öğretim Metodları**. İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım A.Ş.

BÜYÜKKARAGÖZ, Şener. (2001). **Deneyisel Desenler**. Ankara: Pegem A Yayıncılık

.....(2002).**Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı İstatistik,Araştırma Deseni,SPSS Uygulamaları ve Yorum**. Ankara: Pegem A Yayıncılık

CİN,Mustafa. (1995). **Coğrafi Çevrenin Öğrenmeye Olan Etkisi**. Durham Üniversitesi. Yayımlanmamış Doktora Tezi.

COŞKUN, Mücahit. (2000). **Coğrafya Dersinde Öğretim Süreçlerinin Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi**. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim bilimleri Enstitüsü. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

ÇİLENİ, Kamuran. (1988). **Eğitim teknolojisi ve Öğretim**. Ankara: Yargıcı Matbaası.

DEMİREL, Özcan. (1999). **Planlamadan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı**. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

DEMİRTAŞ, Abdullah. (1988). *Temel Eğitimimizin Temel Sorunları*. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 3, 51-63.

DEREKÖY, Rahmi. (1992). *Öğretmen Mesleği ve Nitelik*. Çağdaş Eğitim Dergisi, 17 (177), 41-47.

DOĞANAY, Hayati. (1993). **Coğrafyada Metodoloji**. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

.....(2002). **Coğrafya Öğretim Yöntemleri, Orta Öğretimde Coğrafya Eğitiminin Esasları**. Erzurum: Aktif Yayınevi.

DOĞANAY, Hayati ve diğerleri. (2001). *Ortaöğretim Coğrafya Öğretiminde Klasik Ders Materyali ve Coğrafya Öğretmenlerinin Bunlardan Yararlanma Sıklığı*. **Doğu Coğrafya Dergisi**, Konya: Çizgi Kitabevi. 7 (6), 33-44.

DUMAN, Bilal ve Cercis İKİEL. (2002). *Yapıcı Öğrenme Kuramına Göre Sosyal Bilgiler Öğretimi*. **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 12 (2), 245-262.

DUMAN, Tayyip. (1991). *Türkiye’de Ortaöğretime Öğretmen Yetiştirme (Tarihi Gelişimi)*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

ERDEN, Münire. (1996). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Alkım Kitabevi.

.....(1998). *Eğitimde Program Değerlendirme*. Ankara: Anı Yayıncılık.

.....(1998). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. İstanbul: Alkım Yayınevi.

ERDEM, Mukaddes. (1992). *İlköğretimde Fen Bilgisi Ve Sosyal Bilgiler Derslerinin İçeriklerinin Düzenlenişindeki İlkeler*. **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 8, 335-338.

ERGÜN, Mustafa ve başk. (1999). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Ankara: Ocak Yayınları.

ERGÜN, Mustafa. (1987). *Türkiye’ de Öğretmen Yetiştirme Çalışmalarının Gelişmesi*. **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 2, 10-18.

EROL, Oğuz. (1987). *Ortaöğretim Kurumlarında Coğrafya Öğretimi, Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Sorunları*. Ankara: TED Sempozyumu.

GARDNER, E.William. (1995). *Geography: Some Recommendations For Teaching and Learning*. **Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi,1;2**

GİRGİN, Mustafa. (2001). Coğrafya Öğretiminde Atlaslar. **Doğu Coğrafya Dergisi**, Konya: Çizgi Kitabevi. 7 (6), 45-60.

GÖK, Yaşar ve GİRGİN, Mustafa. (2001) Ortaöğretim Coğrafya Programında Deney ve Gezi-Gözlemin Önemi. **Doğu Coğrafya Dergisi**, Konya: Çizgi Kitabevi. 7 (6), 61-74.

GÜÇLÜ, Nezahat ve başk. (2001). **Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu**. Ankara: Nobel Yayın dağıtım.

GÜNGÖRDÜ, Ersin. (1999). **Coğrafya' da Öğretim Yöntemleri İlkeler ve Uygulamalar**. Ankara: Özcan Ofset.

.....(2001). **Liselerde Coğrafya Dersi Öğretimi**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

.....(2001). **İlköğretim Okullarında Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

.....(2002). **Coğrafya' da İstatistik Metodları**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

GÜRŞİMŞEK, Işık. (1998). Öğretim Eğitiminde Yeni yaklaşımlar. **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 2, 25-28.

İZBIRAK, Reşat. (1992). **Coğrafya Terimleri Sözlüğü**. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

KARABAĞ, Servet. (1998). *Coğrafya Öğretiminde Anahtar Sorular ve Kavramlar*. Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 18 (2), 25-40.

.....((2002). *Coğrafya Öğretmenlerinin Mesleki Nitelikleri*. Ankara: Türk Coğrafya Kurumu II. Coğrafya Kurultayı.

KARASAR, Niyazi. (2000). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

KASIMOĞLU, Murat ve Nilay KÖLOĞLU. (2000). Derslerde Etkililik ve Etkinlik Düzeyinin Ölçümüne İlişkin Bir Anket Geliştirme Süreci. *Çanakkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (18), 90-98.

KINCAL, Y. Remzi. (1998). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Erzurum.

KÖKLÜ, Nilgün ve Ş. BÜYÜKÖZTÜRK. (2000). *Sosyal Bilimler İçin İstatistiğe Giriş*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

KÜÇÜKAHMET, Leyla ve başk. (2000). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

KÜÇÜKAHMET, Leyla. (2001). *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

LACOSTE, Yves. (1998). *Coğrafya Savaşmak İçindir*. (Çev. Ayşin ARAYICI). İstanbul: Özne Yayınları Araştırma Dizisi No: 6.

LIBRAIRIE LAROUSSE. (1986). İstanbul: Interpress Basın ve Yayıncılık.

Öğretmen Yeterlilikleri. (2002). M.E.B. Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

ÖZGÜÇ, Nazmiye ve E: TÜMERTEKİN. (2000). **Coğrafya (Geçmiş, Kavramlar, Coğrafyacılar)**. İstanbul: Çantay Kitabevi.

ÖZKAL, Neşe. (2002). *Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi*. **Eğitim ve Bilim**, c27, s124 (52-55).

ÖZTÜRK, Ebru. (1999). Teacher Roles in High School Curriculum Implementation. Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi Doğa ve Uygulamalı Bilimler (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

SAYHAN, Hayriye. (1995). *Bilgisayar Teknolojisi ve Coğrafya Eğitimi*. İstanbul: **Türk Coğrafya Dergisi**, 30, 243-253.

SAVAŞ, Behsat ve ÜNÜVAR, Perihan. (1999). **Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi**. Burdur: MEB Yayınevi.

SENEMOĞLU, Nuray. (2001). **Gelişim, Öğrenme ve Öğretim**. Ankara: Gazi Kitabevi.

SEZER, Adem ve PINAR, Adnan. (2002). *Ortaöğretimde Coğrafya Öğretim Teknolojisinin Öğrenci Başarısına Etkisi*. **Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim ve Bilim Dergisi**, 1, 1:52-60.

SÖNMEZ, Veysel. (1986). *Türkiye' de Eğitim Kalitesi ve Geleceği*. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1, 49-63.

.....(1994). **Sosyal Bilgiler Öğretimi**. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

.....(1999). **Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu**. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

.....(2001). **Program Geliştirmede Öğretmen El kitabı.**
Ankara: Anı Yayıncılık.

ŞAHİN, Cemalettin. (1998). **Coğrafya'ya Giriş.** Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

.....(1999). **Ülkeler Coğrafyası.** Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık

.....(2001). **Türkiye' de Coğrafya Öğretimi (Sorunlar – Çözüm Önerileri).** Ankara: Gündüz Eğitim Yayıncılık.

ŞAHİN, Cemalettin ve başk. (2001). **Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu.** Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

ŞAHİN, Salih. (2003). **Coğrafya Öğretimi ve İnternet.** Ankara: Türk Coğrafya Kurumu II. Coğrafya Kurultayı

TAŞDEMİR, Mehmet. (2003). **Eğitimde Planlama ve Değerlendirme.** Ankara: Ocak Yayınları.

TEKİŞİK, H. Hüsnü. (1987). **Türkiye' de Öğretmenlik Mesleği ve Sorunları.** Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2, 24-33.

.....(1997). **Öğretmenlik, Üniversite Mezunu Herkesin Yapacağı Bir İş Değildir.** Çağdaş Eğitim Dergisi, 22 (228), 1-4.

THOMAS, Patrick Gene. (2001). **An Analysis of The Geographic Knowledge of Preservice Teachers at Selected Midwestern Universities.** Kansas State Universty (Yayımlanmamış Doktora Tezi).

YILDIRIM, Ali ve H. ŞİMŞEK. (2002). **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

YÖK. (1996). **Sosyal Bilimler Öğretimi**. Ankara: Dünya Bankası.

YÜCEDAĞ, Arife. (1993). *Anket Geliştirilmesi ve Uygulaması*. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 26,52 (443- 454).

EKLER

EK-1

T.C.
KIRŞEHİR VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

SAYI :B.08.4.MEM.4.40.00.02/379
KONU :Anket Uygulaması

03022003* 1548

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA
KIRŞEHİR

Valilik Makamından alınan Anket Uygulaması ile ilgili 31/01/2003 tarih ve 1477 sayılı onay yazımız ekinde gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

EKİ:1 Adet Onay Örneği

AŞIR DURKAL
Milli Eğitim Müdür V.

5.2.2003
Personel İşbirine

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Kırşehir Eğitim Fakültesi Dekanlığı
Gelen Evrak
Tarih : 05-02-2003
Sayı : 161

T.C.
KIRŞEHİR VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

SAYI :B.08.4.MEM.4.40.00.02/379

31.01.2003# 1477

KONU : Anket Uygulaması

VALİLİK MAKAMINA
KIRŞEHİR

Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanlığının 29.01.2003 tarih ve 179 sayılı yazıları ile İlköğretim Bölümü , Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı Araştırma Görevlisi Çağrı GÖKTÜRK'ün, Yüksek Lisans bitirme tezinde veri olarak kullanmak üzere ilimiz ortaöğretim kurumlarındaki coğrafya öğretmeni ve öğrencilerine survey yöntemi gereği anket uygulaması ve sınıf içi gözlem yapmak isteğini bildirmektedir. Söz konusu anket uygulaması ve gözlem yapılmasında Müdürlüğümüzce sakınca görülmemektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Eki:1 adet tez önerisi

~~KAYMAK KAYA~~
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

O L U R
29/01/2003
Aşır DURKAL
Vali a.
Milli Eğitim Müdür V.

EK-2**ÖĞRETMENLERDE BULUNMASI GEREKEN YETERLİLİKLER****1.ALAN HAKİMİYETİ**

1.1. Konu alanına ilişkin temel bilgileri (kavram, olgu, ilke, genelleme, yasa, model, kuram v.b.) ve bu bilgileri ele alma yollarını (işlem yolu, teknik, yöntem v.b.) anlama

1.2.Gerekli oldukça konu alanındaki önceki bilgilerini daha üst düzeylere çıkartma

1.3.Tüm konulara ait öğretim programları (müfredat) üzerinde bilgi sahibi olma.

2.ÖĞRETME-ÖĞRENME SÜRECİNİ YÖNETME**2.1.Plan yapma ve ders hazırlığı**

- 2.1.1. Hedef davranışları anlaşılır bir biçimde ifade etme
- 2.1.2. Sınıf çalışmasını, ders programında ve ders planında öngörülen şekilde planlama
- 2.1.3. Dersi, ilgili davranışsal hedeflere eriştirecek biçimde planlama
- 2.1.4. Derste, çeşitli öğrenme-öğretme etkinliklerinden yararlanmayı planlama
- 2.1.5. Uygun öğretim-öğrenme araç gereçlerini seçme veya hazırlama
- 2.1.6. İyi düzenlenmiş ve bütünlüğe sahip ders planları hazırlama
- 2.1.7. Öğrenmelerin sürekliliğini ve aşamalılığını sağlamakla (eldeki üniteden önce ve sonra öğrenilenleri uygun şekilde ilişkilendirme)

2.2.Öğretim yöntemlerinden yararlanma

- 2.2.1. Öğrencilerin yaşlarına, önceki öğrenme düzeylerine ve yeteneklerine uygun yöntemlerden yararlanma
- 2.2.2. Çeşitli öğretim yöntemlerinden yararlanma

- 2.2.3. Sınıfta bütün bireyler ve gruplarla etkileşim kurma
- 2.2.4. Öğrenciler için gerçekçi ve onların yapabileceklerinin en iyisini yapmaya sevk edecek derece yüksek beklentiler belirleme
- 2.2.5. Öğrenme-öğretme araç gereçlerini uygun ve etkili kullanma
- 2.2.6. Elektronik araçlar ve bilgisayar yazılımları gibi bilişim teknolojilerinden yararlanma

2.3.İletişim

- 2.3.1. Açık olarak tanımlanmış ve kolayca anlaşılabilen yönergeler sunma ve bunları öğretme-öğrenme sürecinde uygun şekilde zamanlama.
- 2.3.2. Açık olarak tanımlanmış ve kolayca anlaşılabilen açıklamalar sunmak ve bunları öğretme-öğrenme sürecinde uygun şekilde zamanlama.
- 2.3.3. zamanında ve etkili sorular sorma
- 2.3.4. Sesini etkili şekilde kullanma ve gerektiğinde değiştirme
- 2.3.5. Öğrencilerden gelen dönütlere (feedback) duyarlı olma ve bunlardan yararlanma
- 2.3.6. Dili, duruma uygun biçimde ve gereken somutluk-soyutluk düzeyinde kullanma

2.4.Sınıf yönetimi ve öğrencilerle ilişkiler

- 2.4.1. Derslerini amaçlı ve düzenli bir biçimde sürdürme
- 2.4.2. Derslerine zamanında ve etkili bir şekilde başlayıp bunları yine aynı şekilde tamamlama
- 2.4.3. Öğrencilere ve konuya uygun nitelikteki, bireysel öğretim, küçük grup ve sınıf öğretimi yöntemlerinden yararlanma
- 2.4.4. Öğrencilerle yakın ilişki ve etkili öğretme-öğrenme etkileşimi kurma
- 2.4.5. Öğrencilerin dikkatini çekme, onları öğrenmeye güdüleme, onların ilgi ve güdülerini devam ettirme
- 2.4.6. Ceza ve övgüyü uygun ve etkili kullanma
- 2.4.7. Kesinti ve müdahaleler karşısında uygun önlemler alma

- 2.4.8. Gerçekçi ve iyi hedefler belirleme; bunların gerçekleşme derecelerini objektif ve güvenilir bir biçim e değerlendirme, sonuçları kendini geliştirmede kullanma
- 2.4.9. Sınıfta, öğrencilerin kendilerini ifade edebilmelerine imkan sağlayacak demokratik bir ortam oluşturma

2.5.Öğrencilerin öğretmenlerini değerlendirme ve kayıt tutma

- 2.5.1. Öğrencilerin ürünlerini en kısa zamanda puanlayarak sonuçları öğrencinin nasıl gelişeceğine ilişkin dönütlerle sunma
- 2.5.2. Öğrencinin ilerleyişini ulusal normları, varsa diğer ilgili ölçütleri kullanarak değerlendirme
- 2.5.3. Yapılan etkinliklerin ve sağlanan gelişmenin kayıtlarını tutma

3. ÖĞRENCİ KİŞİLİK (REHBERLİK) HİZMETLERİ

- 3.1. Okul yönetimi ile ilgili ilke ve yöntemleri bilme
- 3.2. Kendi grubundaki öğrencilerle yakın ilişkiler kurma ve onların sağlıklı ve dengeli birer kişilik geliştirmelerinden sorumluluk duyma
- 3.3. Bireysel ihtiyaçlara ve grup ihtiyaçların a duyarlı olma
- 3.4. Okuldaki öğrenci kişilik hizmetlerine (rehberlik çalışmaları ve ders dışı etkinlikler) katkıda bulunma

4. KİŞİSEL VE MESLEKİ ÖZELLİKLER

- 4.1.Zamanı etkili şekilde planlama ve kullanma
- 4.2. Danışma, önerilerden yararlanma
- 4.3. Diğer öğretmenlerle iş ilişkileri kurma
- 4.4. Diğer öğretmenlerle mesleğiyle ilgili bilgi alışverişinde bulunma
- 4.5. Toplantı, hizmet içi eğitim, araç gereç hazırlama gibi okul etkinliklerine katılma
- 4.6. Öğrenci velileriyle ilişki kurma
- 4.7. Okulun tümünü ilgilendiren etkinliklere katılma
- 4.8. Kendi performansı üzerinde düşünme ve gelişme için uygun girişimlerde bulunma
- 4.9. Mesleki davranış ve görünüm standartlarına uyma

EK-3**DEMOKRATİK ÖĞRETMENİN YETERLİLİKLERİ (Küçükahmet,2000:15)****1.Demokratik Öğretmenin Bireysel Özellikleri****A.Fizikse Özellikleri**

- *Giyimi,konuşmasıyla örnek

B.Entelektüel Özellikleri

- *Mesleğini seven
- *Tarafsız
- *Çağdaş
- *Önyargılı olmayan
- *Başka

C.Sosyal Özellikleri

- *Yardım sever
- *Dürüst
- *Başka

D.Diğer Kişilik Özellikleri

- *Güler yüzlü
- *Eleştiriye açık
- *Esprili
- *Hoşgörülü
- *Adil
- *Dengeli
- *Sevecen
- *Başka

2.Demokratik Öğretmenin Mesleki ve Akademik Yeterlilikleri

A.Alan Bilgisinde Yeterlilik

- *Konusunda uzman

B.Genel Öğretim Bilgisinde Yeterlilik

- *Öğrenci psikolojisini bilen
- *Derste öğrenciye konuşma hakkı veren
- *Öğrenciyi derse katan
- *Sınıfta tartışmaya yer veren
- *İlgiyi derste tutan
- *Derste öğrenci sorularından rahatsız olmayan
- *Öğrenci düzeyine inen
- *Zevkle ders anlatan
- *Dersini sevdiren
- *Öğrenciyi anlayan
- *Başka

C.Öğrenci Ayrıllıklarına Uyum

- *Öğrenci ayrımı yapmayan
- *Öğrencinin bireysel farklılıklarını bilen
- *Öğrencinin yeteneklerini göstermesine yardımcı olan
- *Başka

D.Sınıf Yönetim Disiplin

- *Öğrenciyi notla tehdit etmeyen
- *Öğrenciye dayak atmayan
- *Sınıfta tatlı sert olan
- *Derste diktatör gibi davranmayan
- *Sınıfta otorite kurabilen
- *Başka

E.Materyalleri Kullanma

- *Fazla ödev vermeyen
- *Başka

F.Zaman Kullanma

- *Derse zamanında girip çıkan
- *Başka

G.Öğrenciyi Değerlendirme

- *Öğrenciye hak ettiği notu veren
- *Sınav kağıtlarını objektif ölçülerle değerlendiren

3.Demokratik Öğretmenin Genel Kültürde Yeterlilikleri**A.Fikir ve düşünce yapısı**

- *Kendi fikir ve düşüncelerini öğrenciye empoze etmeyen
- *Vatanını ve milletini seven
- *Her türlü düşünceye açık
- *Güncel konuları tartışabilen
- *Başka

B.Öğrenci Düşünce ve Fikirlerini anlama

- *Öğrenci görüşlerine saygı gösteren
- *Öğrencinin fikrini rahatça söylemesine imkan veren

4.Demokratik Öğretmenin Mesleki Tutum ve Davranışları**A.Kendini Geliştirmeye Karşı Tutum**

- *Yenilikleri izleyen
- *Mesleğini bilinçli seçmiş olan
- *Sırf maaş almak için öğretmenliği seçmemiş olan
- *“Doğrusu budur” deyip kestirip atmayan

*Yanlışlarını kabul edip düzeltmeye çalışan

*Başka

B.Öğrenci ile İlişkileri

*Öğrencisi ile ilgilenen

*Öğrencisini küçük düşürmeyen

*Kişisel sorunlarını öğrenciye yansıtmayan

*Ders dışında da öğrencisi ile iyi ilişkiler kuran

*Öğrencisi ile iyi iletişim kuran

*Öğrencisini seven

*Öğrencisi ile karşılıklı sevgi içerisinde olan

*Öğrencisi ile kişisel çatışmaya girmeyen

*Öğrencilerine kızgın olmayan

*Başka

C.Çevre ile İlişkiler

*Öğrencinin ailesi ve çevresi ile ilişki kuran

*Başka

EK-4**ÖĞRETMEN YETERLİLİKLERİ****Eğitme- Öğretme Yeterlilikleri****Ana Yeterlilik****A. Öğrenciyi Tanıma**

- A1. Öğrencilerin fiziksel özelliklerini tanıma
- A2. Öğrencilerin sosyo-ekonomik özelliklerini tanıma
- A3. Öğrencilerin grup ilişkilerini tanıma
- A4. Öğrencilerin zihinsel özelliklerini tanıma
- A5. Öğrencilerin duygusal özelliklerini tanıma
- A6. Öğrencilerin psiko-motor özelliklerini tanıma
- A7. Öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyini belirleme
- A8. Öğrencilerin öğrenme stilini tanıma
- A9. Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini gözleme
- A10. Öğrenciyi tanıma ilgililerle işbirliği yapma

B. Öğretimi Planlama

- B1. Öğretimin amacını belirleme
- B2. Öğretimin içeriğini belirleme
- B3. Öğretimin etkinliğini belirleme
- B4. Öğretimin yöntemini belirleme
- B5. Öğretimin materyalini belirleme
- B6. Öğretimin ortamını belirleme
- B7. Ölçme ve değerlendirme araçlarını belirleme
- B8. Yıllık plan yapma
- B9. Ünite planı yapma

B10. Ders planı yapma

B11. Gezi, gözlem, deney planı yapma

C. Materyal Geliştirme

C1. Etkinlik, görev, iş ve deney yaprağı hazırlama

C2. Bilgi yaprağı hazırlama

C3. İşlem yaprağı hazırlama

C4. Tepegöz saydamı hazırlama

C5. Slayt hazırlama

C6. Ödev kağıdı hazırlama

C7. Paspартu / küpür hazırlama

C8. Elde şema – şekil ve grafik hazırlama

C9. Pano, afiş, sergi düzenleme

C10. Zaman şeridi hazırlama

C11. Model hazırlama

C12. Materyal uyarlama

C13. Öğrenciye materyal hazırlatma

C14. Bilgisayar ekranı hazırlatma

C15. Ses kaseti hazırlama

C16. Video kaseti hazırlama

C17. Materyali arşivleme

C18. Materyal karteksi tutma

C19. Koleksiyon hazırlama

C20. Döner levha hazırlama

D. Öğretim yapma

D1. Öğrencinin ilgi ve dikkatini çekme

D2. Önceden öğrenilenler ile konu alanı arasında bağ kurabilme

D3. Öğrencinin ihtiyacı ile konu alanı arasında bağ kurabilme

D4. Öğrenciye amaçlara ulaşma yollarını bildirme

D5. Öğrenciye dersin amacını bildirme

D6. Gezi – gözlem yoluyla öğretim yapma

D7. Öğrencileri öğretim etkinliğine katma

D8. Alan uzmanına bilgi sundurma

- D9. Dersi özetleme
- D10. Dersi değerlendirme
- D11. Öğrenme eksiklerini, yanlışlarını giderme
- D12. Öğrencileri bir sonraki derse hazırlama
- D13. Ödev verme
- D14. Düz anlatımla öğretim yapma
- D15. Buluş yoluyla öğreti yapma
- D16. Problem çözme yöntemi ile öğretim yapma
- D17. Soru – cevap yöntemi ile öğretim yapma
- D18. Tartışma yöntemi ile öğretim yapma
- D19. Gösteri yöntemi ile öğretim yapma
- D20. Rol oynama yöntemi ile öğretim yapma
- D21. Oyun yöntemi kullanılarak öğretim yapma
- D22. Beyin fırtınası yöntemi ile öğretim yapma
- D23. Bire bir öğretim yapma
- D24. Proje yöntemi ile öğretim yapma
- D25. Buluş yoluyla öğretim yapma
- D26. Ekip ile öğretim yapma
- D27. Örnek olay yöntemi ile öğretim yapma
- D28. Yazı tahtası ile öğretim yapma
- D29. Modellerle öğretim yapma
- D30. Benzeşim yöntemi ile öğretim yapma
- D31. Projeksiyonla (slayt – tepegöz) öğretim yapma
- D32. Video ile öğretim yapma
- D33. Bilgisayarla öğretim yapma
- D34. Şema, şekil, grafik gibi görsel materyalle öğretim yapma
- D35. Basılı materyalle öğretim yapma

E. Öğretimi yönetme

- E1. Öğrencilerin kendilerini ifade edebilecekleri bir ortamı oluşturma
- E2. Uygulanacak kuralları belirleme
- E3. Olumlu ve olumsuz davranışları belirleme
- E4. Öğrencileri olumlu davranış yönünde motive etme
- E5. Olumsuz davranışları doğuran durumları iyileştirme

- E6. Pekiştirme ve caydırma listesi hazırlama
- E7. Olumlu davranışı pekiştirme
- E8. Olumsuz davranışı düzeltme
- E9. Öğretim ortamını düzenleme
- E10. Zamanı yönetme
- E11. Öğretim hızını öğrenciye göre ayarlama
- E12. İletişim düzenini kurma
- E13. Öğrenci devamını kontrol etme
- E14. Öğrencileri birbirine kaynaştırma ve belirli amaçlar yönünde güdüleme
- E15. Öğrenci ve öğrenci gruplarının sorunlarının çözümüne yardımcı olma
- E16. Öğrencilerin liderlik özelliklerini geliştirme
- E17. Öğrenci deneyimlerini yönetme
- E18. Öğretim ortamı ile ilgili güvenlik önlemlerini alma
- E19. Öğrenciye ilk yardım yapma
- E20. Toplantıları yönetme
- E21. Okul etkinliklerine sınıfı katma

F. Başarıyı ölçme ve değerlendirme

- F1. Amaca uygun ölçme ve değerlendirme yöntemini belirleme
- F2. Öğrencinin performans ölçütlerini belirleme
- F3. Yazılı yoklama yapma
- F4. Sözlü yoklama yapma
- F5. Doğru – yanlış türü test yapma
- F6. Eşleştirme türü test yapma
- F7. Tamamlama türü test yapma
- F8. Çoktan seçmeli test yapma
- F9. Hazırladığı ölçme araçlarının geçerliliğini ve güvenilirliğini saptama
- F10. Ödev ve proje değerlendirme
- F11. Öğrenci çalışma dosyasını değerlendirme
- F12. Değerlendirme sonuçlarını okul yönetimine bildirme
- F13. Öğrenci velisine geri bildirim sağlama
- F14. Mutlak değerlendirme yapma
- F15. Bağlı değerlendirme yapma
- F16. Öğrencilerin değerlendirme sürecine katılımını sağlama

- F17. Kendi öğretiminin etkinliğini değerlendirme
- F18. Öğrencinin kendi değerlendirmesine yardımcı olma
- F19. Öğrenciye geri bildirim sağlama
- F20. İş, performans testi yapma
- F21. Tutum ölçme

G. Rehberlik yapma

- G1. Öğrencilere rol modeliği yapma
- G2. Öğrencileri dinleme, onların kendilerini ifade etmelerine yardımcı olma
- G3. Öğrencilere öğrenme ve çalışma alışkanlıkları konusunda rehberlik yapma
- G4. Öğrencilerin derslerdeki başarıları konusunda rehberlik yapma
- G5. Öğrencileri ilgi ve yeteneklerine göre yönlendirme
- G6. Öğrencilerin meslekleri tanımalarına ve seçmelerine yardımcı olma
- G7. Öğrencilerin sonraki eğitimleriyle ilgili kararlarına yardımcı olma
- G8. Öğrencilerin genel nitelikli psikolojik sorunlarını çözmeye yardımcı olma
- G9. Öğrencilere sağlık sorunlarını çözmeye yardımcı olma
- G10. Öğrencilerin uyum sorunlarını çözmeye yardımcı olma
- G11. Öğrencilere insan ilişkileri konusunda yardımcı olma
- G12. Öğrencilerin ekonomik ve sosyal programlardan yararlanmalarına yardımcı olma
- G13. Öğrencilerin bireysel gelişimlerini izleme ve sorunlarını çözmede yardımcı olma
- G14. Öğrencilere disiplin kurallarına uymada rehberlik etme
- G15. Öğrencilerin disiplin sorunları ile mücadele etme
- G16. Öğrencilerin madde bağımlılığı sorunlarını çözmede rehberlik etme
- G17. Öğrencilerin okul karar süreçlerine katılmalarını destekleme
- G18. Öğrenci örgütlerinin yönetiminde öğrenciye rehberlik etmek
- G19. Anne, babalara / velilere öğrenciler konusunda rehberlik yapmak
- G20. Öğrenci sorunları ile ilgili rehberlik uzmanı ve servisleriyle işbirliği yapma

H. Temel becerileri geliştirme

- H1. Öğrencilerin okuma becerilerini geliştirmeye yardım etme
- H2. Öğrencilerin yazılı iletişim becerilerini geliştirmeye yardım etme
- H3. Öğrencilerin sözlü iletişim becerilerini geliştirmeye yardım etme
- H4. Öğrencilerin matematik becerilerini geliştirmeye yardım etme
- H5. Öğrencilerin öz bakım becerilerini geliştirmeye yardım etme

- H6. Öğrencilerin fiziksel ve el becerilerini geliştirmeye yardım etme
- H7. Öğrencilerin toplumsal yaşama uyum sağlama becerilerini geliştirmeye yardım olma
- H8. Öğrencilerin görsel öğeleri okuma becerilerini geliştirmelerine yardım etme
- H9. Öğrencilerin sanatsal becerilerini geliştirmelerine yardım etme
- H10. Öğrencilerin estetik yargılarının geliştirmesine yardım etme
- H11. Öğrencilerin teknolojik okur yazarlık becerilerini geliştirme
- H12. Öğrencilerin eleştirel becerilerini geliştirme
- H13. Öğrencilerin kendi kendine öğrenme becerilerini geliştirmeye yardım etme

I.Özel eğitime gereksinim duyan (ÖEGD) öğrencilere hizmet etme

- I1. ÖEGD öğrencilerine hizmet etmek üzere kendini hazırlama
- I2. ÖEGD öğrencilerini belirleme
- I3. ÖEGD öğrencilerle iletişim becerilerini geliştirme
- I4. ÖEGD öğrenciler için uygun öğretim malzemeleri hazırlama
- I5. ÖEGD öğrenciler için uygun öğretim malzemeleri sağlama
- I6. ÖEGD öğrenciler için öğrenme ortamını yeniden düzenleme
- I7. ÖEGD öğrencilere uygun öğretim tekniklerini uygulama
- I8. ÖEGD öğrencilerin gelişimin izleme ve değerlendirme
- I9. ÖEGD öğrencilerin sınıf arkadaşları tarafından benimsenmelerini sağlama
- I10. ÖEGD öğrencilerin mesleki geleceklerini planlama becerilerini geliştirmeye yardım

etme

- I11. ÖEGD öğrencilere kişisel ve sosyal problemleri konusunda rehberlik etme

J. Yetişkinleri eğitme

- J1. Kendisini yetişkinlerle birlikte çalışmaya hazırlama
- J2. Yetişkin eğitim gereksinimini saptama
- J3. Bireysel eğitim gereksinimlerini belirleme
- J4. Yetişkin eğitim programlarını tanıtmaya
- J5. Yetişkinler için öğretimi planlama
- J6. Yetişkinler için aktif öğrenme ortamı oluşturma
- J7. Eğitim sürecini yönetme
- J8. Yetişkinlerin performansını değerlendirme

K. Ders dışı etkinliklerde bulunma

- K1. Eğitsel kol etkinliklerine rehberlik etme
- K2. Okul ve zümre kurullarına katılma
- K3. Öğrenci velileri ile görüşme yapma
- K4. Okul – aile birliği / veli toplantılarına katılma
- K5. Öğrenci hakkında meslektaşları ile işbirliği yapma
- K6. Satın alma v. b. komisyonlara katılma
- K7. Bayrak törenini yönetme
- K8. Ders dışı etkinlikleri düzenleme
- K9. İlgi alanına göre kurs ve seminerler düzenleme
- K10. Okulda nöbet tutma

L. Kendini geliştirme

- L1. Mesleki yayınları izleme
- L2. Bilimsel etkinliklere (kurs, seminer, sempozyum, konferans v.b.) katılma
- L3. Eğitim – öğretim mevzuatını izleme
- L4. Deneyimlerini başkaları ile paylaşma
- L5. Yönetici ve müfettişlerle Mesleki gelişim konusunda iş birliği yapma
- L6. Mesleki kuruluşlara aktif olarak katılma
- L7. Mesleği dışındaki sosyal ve kültürel etkinliklere katılma
- L8. Öğrencilerden kendi performansıyla ilgili geri bildirim alma
- L9. Meslektaşlarından kendi performansıyla ilgili geri bildirim alma

M. Okulu geliştirme

- M1. Okuldaki fiziksel kaynakları verimli kullanma
- M2. Okul – çevre etkileşimini sağlamada yönetime yardımcı olma
- M3. Öğretmen adaylarına uygulama öğretmenliği yapma
- M4. Aday öğretmenlere rehberlik yapma
- M5. Mezunları izleme çalışmalarına katılma
- M6. Okulun programları hakkında geri bildirim sağlama
- M7. Okul büro yönetim hizmetlerine yardımcı olma
- M8. Okul – işyeri koordinatörlüğü yapma
- M9. Fon / kaynak yaratma
- M10. Yönetimle işbirliği yapma

M11. Okulun işleyişi ile ilgili görüş ve önerilerde bulunma

M12. Okul sistemiyle ilgili sorunların çözümüne katılma

N. Okul – çevre ilişkilerini geliştirme

N1. Okul çevresini tanıma

N2. Okulu çevreye tanıtmak

N3. Meslek kuruluşları ile işbirliği yapma

N4. Okul – aile işbirliğine katkıda bulunma

N5. Toplumsal gelişmeye önderlik etme

Genel Kültür Bilgi ve Becerileri

1.Olay ve olguları farklı disiplinlerin kavramlarını kullanarak açıklayabilme, tanıyabilme

2.Farklı disiplinlere ilişkin bilgilerin konu alanı ile bağını kurma

3.Öğretim sürecinde öğrenciyi derse hazırlama, güdüleme

4.Öğretim sürecinde örnekleme, benzetme – ayırt etme, analiz ve sentez yapmada diğer

disiplinlerin bilgilerinden yararlanma

5.Öğrencileri, genel kültür yaşantılarını geliştirmeye özendirme

Özel Alan Bilgi ve Becerileri

1.Temel bilgileri, kavramları, ilkeleri değişik biçimlerde açıklama

2.Farklı görüş, kuram, öğrenme yolları, araştırma ve inceleme yöntemlerini açıklama

3.Öğretim kaynakları ve öğretim malzemelerini değerlendirme ve seçme

4.Alanında araştırmalar yaparak bilgi üretme

5.Öğrencileri alanla ilgili sorular sormaya, düşünceleri farklı perspektiflerden görmeye ve bilgi üretmeye özendirecek programları kullanma ve geliştirme

6.Öğrencilerin, gerekli bilgi ve becerilerini başka alanlarla ilişkilendirmesine olanak verecek disiplinler arası öğretim deneyimlerini yaratma

7.Alana ilişkin problemleri tanıma, çözüm yolları arama, uygun çözüm yolunu seçme, uygulama ve değerlendirme.

EK-5

Değerli Öğrenci,

Bu anket “Ortaöğretim coğrafya öğretmenlerinin öğretim yapma yeterlilikleri” konusunda yapılan araştırma için gerekli olan verileri elde etmek amacıyla hazırlanmıştır.

Araştırmanın amacına ulaşabilmesi siz değerli öğrencilerimizin anket sorularına vereceği yanıtların tarafsız ve doğru olmasına bağlıdır. Bunun için her anket sorusunu dikkatle okuyarak yanıtlamanız büyük önem taşımaktadır. **Anket topluca değerlendirileceği için isminizi yazmanıza gerek bulunmamaktadır. Ankete vereceğiniz yanıtlar araştırma dışında hiçbir yerde kullanılmayacaktır.** Lütfen size göre doğru olan seçeneğin olduğu bölüme (X) işareti koyunuz.

Anketi yanıtlayarak bu bilimsel araştırmaya yapacağınız katkılar için şimdiden teşekkür ederim.

Gazi Üniversitesi
Kırşehir Eğitim Fakültesi
İlköğretim Bölümü
Sosyal Bilgiler Programı

Arş.Gör.Çağrı ÖZTÜRK

ORTAÖĞRETİM COĞRAFYA ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRETİM YAPMA YETERLİLİKLERİ ANKETİ
(ÖĞRENCİLER İÇİN)

Cinsiyetiniz:

- () Kız
() Erkek

Halen devam ettiğiniz okul:-----

Açıklama:Aşağıda ortaöğretim coğrafya öğretmenlerinin öğretim yapma yeterliliğine ilişkin ifadeler verilmiştir. Lütfen bu ifadelerden size uygun olanına (X) işareti koyunuz.

A) YÖNTEM VE TEKNİKLERİ KULLANABİLMEME YÖNELİK YETERLİLİK DÜZEYİ	<u>Her Zaman</u>	<u>Sık Sık</u>	<u>Bazen</u>	<u>Nadiren</u>	<u>Hiçbir Zaman</u>
1)Problem çözme yöntemiyle öğretim yaparız	()	()	()	()	()
2)Tartışma yöntemiyle öğretim yaparız	()	()	()	()	()
3)Proje yöntemiyle öğretim yaparız	()	()	()	()	()
4)Gezi-gözlem yoluyla öğretim yaparız	()	()	()	()	()
5)Keşfetme yöntemiyle öğretim yaparız	()	()	()	()	()
6)Oyun yöntemi kullanarak öğretim yaparız	()	()	()	()	()
7)Düz anlatım yöntemiyle öğretim yaparız	()	()	()	()	()
8)Örnek olay yöntemiyle öğretim yaparız	()	()	()	()	()
9)Bireysel öğretim yöntemiyle çalışma yaparız	()	()	()	()	()
10)Grup öğretim yöntemiyle çalışma yaparız	()	()	()	()	()
11)Soru-cevap tekniğiyle öğretim yaparız	()	()	()	()	()
12)Rol oynama tekniğiyle öğretim yaparız	()	()	()	()	()
13)Beyin fırtınası tekniğiyle öğretim yaparız	()	()	()	()	()
14)Gösteri tekniğiyle öğretim yaparız	()	()	()	()	()
15)Benzeşim tekniğiyle öğretim yaparız	()	()	()	()	()

**B)ÖĞRENCİYİ DERSE MOTİVE
EDEBİLMEYE YÖNELİK
YETERLİLİK DÜZEYİ**

	<u>Her Zaman</u>	<u>Sık Sık</u>	<u>Bazen</u>	<u>Nadiren</u>	<u>Hiçbir Zaman</u>
16)Öğretmenimiz dersin amacını bildirir	()	()	()	()	()
17)Dersler ilgi ve dikkatimi çeker	()	()	()	()	()
18)Öğretmenimiz amaçlara ulaşma yollarını bildirir	()	()	()	()	()
19)Öğretim etkinliğine katılırız	()	()	()	()	()
20)Önceden öğrenilenlerle konu alanı arasında bağ kurarız	()	()	()	()	()
21)Derslerde ihtiyaçlarım ve günlük hayatla ilgili bağ kurabilirim	()	()	()	()	()
22)Dersi özetleriz	()	()	()	()	()
23)Dersi değerlendiririz	()	()	()	()	()
24)Öğretmenimiz bir sonraki dersten bizi haberdar eder	()	()	()	()	()
25)Ödev alırız	()	()	()	()	()
26)Öğretmenimiz eksiklerimizi ve yanlışlıklarımızı giderir	()	()	()	()	()

**C)MATERYAL KULLANABİLMEYE
YÖNELİK YETERLİLİK DÜZEYİ**

	<u>Her Zaman</u>	<u>Sık Sık</u>	<u>Bazen</u>	<u>Nadiren</u>	<u>Hiçbir Zaman</u>
27)Yazı tahtası ile öğretim yaparız	()	()	()	()	()
28)Şema,şekil,grafik gibi görsel materyalle öğretim yaparız	()	()	()	()	()
29)Basılı materyalle öğretim yaparız	()	()	()	()	()
30)Derslerimizde haritalardan faydalanırız	()	()	()	()	()
31)Modellerle öğretim yaparız	()	()	()	()	()
32)Projeksiyonla (slayt-tepegöz) öğretim yaparız	()	()	()	()	()
33)Bilgisayarla öğretim yaparız	()	()	()	()	()
34)İnternet yardımıyla öğretim yaparız	()	()	()	()	()
35)Video ile öğretim yaparız	()	()	()	()	()
36)Deneyssel öğretim yaparız	()	()	()	()	()

EK-6

Değerli Meslektaşım,

Bu anket “Ortaöğretim coğrafya öğretmenlerinin öğretim yapma yeterlilikleri” konusunda yapılan araştırmaya gerekli olacak verileri elde etmek amacıyla hazırlanmıştır.

Araştırmanın amacına ulaşabilmesi siz değerli meslektaşımın anket sorularına vereceği yanıtların tarafsız ve doğru olmasına bağlıdır. Bunun için her anket sorusunu dikkatle okuyarak yanıtlamanız büyük önem taşımaktadır. **Anket toplu değerlendirileceği için isminizi yazmanıza gerek bulunmamaktadır. Ankete vereceğiniz yanıtlar araştırma dışında hiçbir yerde kullanılmayacaktır.** Lütfen size göre doğru olan seçeneğin olduğu bölüme (X) işareti koyunuz.

Anketi yanıtlayarak bu bilimsel çalışmaya yapacağınız katkılar için şimdiden teşekkür ederim.

Arş.Gör. Çağrı ÖZTÜRK

Gazi Üniversitesi
Kırşehir Eğitim Fakültesi
İlköğretim Bölümü
Sosyal Bilgiler Programı

ORTAÖĞRETİM COĞRAFYA ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRETİM YAPMA YETERLİLİKLERİ ANKETİ (ÖĞRETMENLER İÇİN)

Cinsiyetiniz:

- () Kadın
() Erkek

Öğrenim durumunuz:

- () Ön Lisans
() Lisans
() Yüksek Lisans
() Doktora
() Diğer (.....)

Meslek Kıdeminiz:

- () 1-5 yıl
() 6-10 yıl
() 11-15 yıl
() 16-20 yıl
() 21 yıl ve üstü

Açıklama: Aşağıda ortaöğretim coğrafya öğretmenlerinin öğretim yapma yeterliliğine ilişkin ifadeler verilmiştir. Lütfen bu ifadelerden size uygun olanına (X) işareti koyunuz.

A) YÖNTEM VE TEKNİKLERİ KULLANABİLMEYE YÖNELİK YETERLİLİK DÜZEYİ	<u>Her Zaman</u>	<u>Sık Sık</u>	<u>Bazen</u>	<u>Nadiren</u>	<u>Hiçbir Zaman</u>
1)Problem çözme yöntemiyle öğretim yapabilme	()	()	()	()	()
2)Tartışma yöntemiyle öğretim yapabilme	()	()	()	()	()
3)Proje yöntemiyle öğretim yapabilme	()	()	()	()	()
4)Gezi-gözlem yöntemiyle öğretim yapabilme	()	()	()	()	()
5)Keşfetme yöntemiyle öğretim yapabilme	()	()	()	()	()
6)Oyun yöntemiyle öğretim yapabilme	()	()	()	()	()
7)Düz anlatım yöntemiyle öğretim yapabilme	()	()	()	()	()
8)Örnek olay yöntemiyle öğretim yapabilme	()	()	()	()	()
9)Bireysel öğretim yöntemiyle öğretim yapabilme	()	()	()	()	()
10)Grup öğretim yöntemiyle öğretim yapabilme	()	()	()	()	()
11)Soru-cevap tekniğiyle öğretim yapabilme	()	()	()	()	()
12)Rol oynama tekniğiyle öğretim yapabilme	()	()	()	()	()

13)Beyin fırtınası tekniğiyle öğretim yapabilme	()	()	()	()	()
14)Gösteri tekniğiyle öğretim yapabilme	()	()	()	()	()
15)Benzeşim tekniğiyle öğretim yapabilme	()	()	()	()	()

B)ÖĞRENCİYİ DERSE MOTİVE EDEBİLMEMEYE YÖNELİK YETERLİLİK DÜZEYİ

	<u>Her Zaman</u>	<u>Sık Sık</u>	<u>Bazen</u>	<u>Nadiren</u>	<u>Hiçbir Zaman</u>
16)Öğrencinin ilgi ve dikkatini çekebilme	()	()	()	()	()
17)Öğrenciye dersin amacını bildirebilme	()	()	()	()	()
18)Öğrenciye amaçlara ulaşma yollarını bildirebilme	()	()	()	()	()
19)Öğrenme eksiklerini,yanlışlarını giderebilme	()	()	()	()	()
20)Dersi özetleyebilme	()	()	()	()	()
21)Önceden öğrenilenlerle konu alanı arasında bağ kurabilme	()	()	()	()	()
22)Öğrencinin ihtiyaçları,günlük hayatı ile konu alanı arasında bağ kurabilme	()	()	()	()	()
23)Dersi değerlendirebilme	()	()	()	()	()
24)Ödev verebilme	()	()	()	()	()
25)Öğrencileri bir sonraki derse hazırlayabilme	()	()	()	()	()
26)Öğrencileri öğretim etkinliğine dahil edebilme	()	()	()	()	()

C)MATERYAL KULLANABİLMEYE YÖNELİK YETERLİLİK DÜZEYİ	<u>Her Zaman</u>	<u>Sık Sık</u>	<u>Bazen</u>	<u>Nadiren</u>	<u>Hiçbir Zaman</u>
27)Yazı tahtası ile öğretim yapabilme	()	()	()	()	()
28)Şema,şekil,grafik gibi görsel materyalle öğretim yapabilme	()	()	()	()	()
29)Basılı materyalle öğretim yapabilme	()	()	()	()	()
30)Derslerde haritalardan faydalanabilme	()	()	()	()	()
31)Modellerle öğretim yapabilme	()	()	()	()	()
32)Projeksiyonla (slayt-tepegöz) öğretim yapabilme	()	()	()	()	()
33)Video ile öğretim yapabilme	()	()	()	()	()
34)İnternet yardımıyla öğretim yapabilme	()	()	()	()	()
35)Bilgisayarla öğretim yapabilme	()	()	()	()	()
36)Deneysel öğretim yapabilme	()	()	()	()	()